

ŽELEZAR

JESENICE, 19. JUNIJA 1986

ŠTEVILKA 24 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednjak in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Kšerović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

BOLJŠE ZOBOVJE ZA ŽELEZARJE

Stanje našega zobovja je (v Sloveniji in na Jesenicah) iz leta v leto slabše, čakalna doba pri zobozdravniku pa daljša. Zakaj? Odgovor bomo našli v našem ravnanju v polpretekli dobi.

Leta 1967 je bilo v zobozdravstveni službi ukinjeno nagrajevanje po delu, kar je pomenilo, da Zdravstvena skupnost ni več plačevala zdravstvenim organizacijam VSEGA DELA oziroma storitev, ki jih je ta služba opravila. Odkupovala je le ZOBO-ZDRAVSTVENI PROGRAM. Ta pa ni bil nikoli enak POTREBAM ZAVAROVANCEV po zobozdravstvenih storitvah. Skoraj istočasno je bila ukinjena legalna privatna zobozdravstvena praksa, kar je tudi pomenilo izpad zobozdravstvenih storitev in uslug. Ta razkorak je omogočal rast vrste čakajočih, zobozdravstvo kot služba posebnega družbenega pomena pa ni moglo in ni smelo (princip dobrega gospodarjenja) delati več, ker za več opravljenega dela ni bilo plačnika, stroški pa bi nastajali.

Programi, ki jih je odkupovala Zdravstvena skupnost, so bili narejeni na podlagi takratnega števila zobozdravstvenih ekip oziroma zobozdravstvenih delavcev na Jesenicah. Teh pa je bilo ves čas premalo. S temi kadri in takimi programi ni smeli dosegati niti republiškega, niti gorenjskega povprečja števila prebivalcev na eno zobozdravniško ekipo. Slovenija je imela že leta 1975 v povprečju eno zobozdravstveno ekipo za manj kot 2.000 prebivalcev, v zobnih ambulantah Obratne ambulante pa smo imeli še lansko leto eno ekipo za 2.682 delavcev. Vedeti pa moramo, da rabijo zobozdravstvene usluge naših zobnih ambulant poleg delavcev Železarne Jesenice še delavci nekaterih delovnih organizacij na Jesenicah, ki so bile nekoč del Železarne Jesenice, precejšnje število upokojencev Železarne Jesenice ter zdravstvenih delavcev na Jesenicah.

V Obratni ambulanti Železarne Jesenice smo uspeli z velikimi naporimi odrekanji (stanovanjski sklad) kolektiva s tem, da smo kupili stanovanje za enega zobozdravnika, organizirali tretjo zobno ambulanto, ki pa jo Občinska zdravstvena skupnost zaradi JESENISKIH kadrovskih normativov ni nikoli v celoti odkupila oziroma jo je odkupila le s 67 odstotki.

Neodkupljeni del 33 odstotkov zobozdravstvene ekipe je povzročal kolektivni Obratne ambulante velike finančne težave. Te smo reševali tako, da smo opravljali usluge tudi pacientom iz drugih regij, razvijali direktno svobodno menjavo dela ter nudili usluge samoplačnikom. Vseskozi pa so naše zobne ambulante opravljal za delavce Železarne Jesenice toliko zobozdravstvenih uslug, kolikor jih je DOVOLJEVAL odkupljeni program.

Kakšne so dejansko realne možnosti za postopno in učinkovito zmanjšanje čakalne dobe na zobozdravnika v Obratni ambulanti Železarne Jesenice?

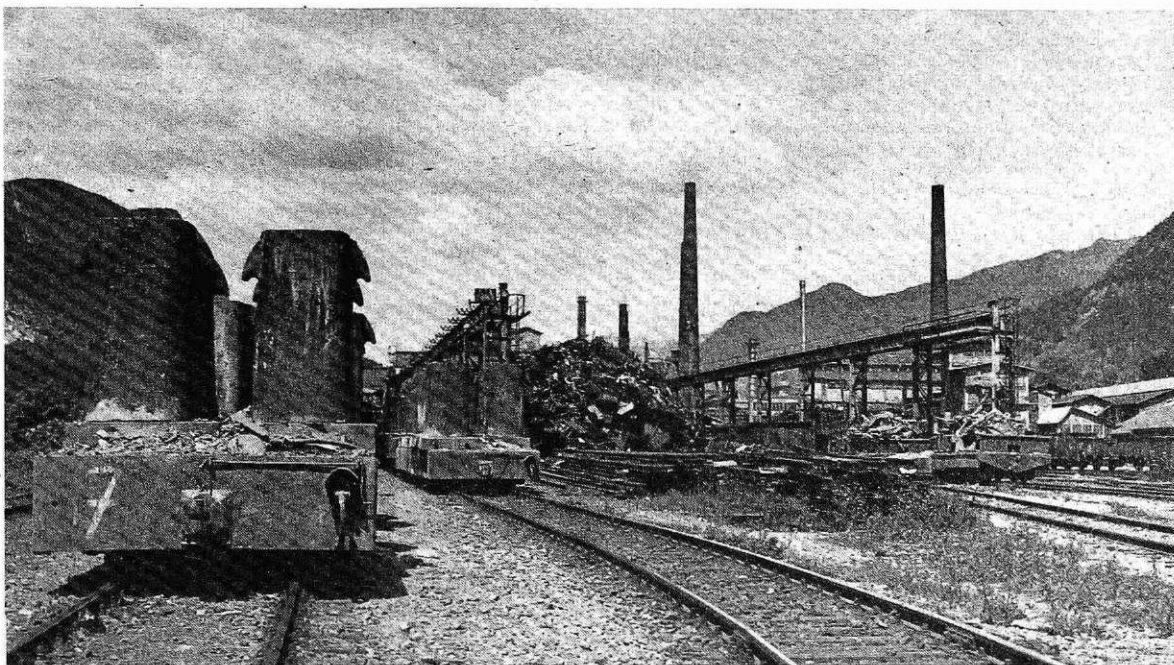
Koordinacijski odbor pri Občinski zdravstveni skupnosti Jesenice, ki je že večkrat razpravljal o zobozdravstveni problematiki, je zagotovil, da bodo poslej s strani Občinske zdravstvene skupnosti odkupljene v CELOTI VSE TRI zobne ambulante v Obratni ambulanti, ki bodo delale za delavce Železarne Jesenice in prej omenjene delovne organizacije. Vsaka zobna ambulanta bo po sklepu istega odbora dnevno vabila štiri čakajoče paciente, kar bo pospešilo pregled nad vpisanimi in hitrejšo sanacijo zobovja. To bo zahtevalo dodatni napor zobozdravstvenih delavcev, ki pa ga bodo ob urejenem plačevanju njihovega dela tudi zmogli.

Z Železarno Jesenice potekajo razgovori za ponovno uvedbo DODATNEGA ZOBOZDRAVSTVENEGA PROGRAMA, ki je pred leti že dajal rezultate in onemogočal daljšanje

vrste čakajočih. Obratna ambulanta bo upoštevala in poizkušala uresničiti predlog Koordinacijskega odbora Občinske zdravstvene skupnosti za uvedbo četrte zobne ekipe, v kolikor ji bo uspelo rešiti problem kadrov in s tem stanovanjsko vprašanje.

Nastete ugotovitve, predlogi in sklepi bodo ob skupnih naporih in razumevanju v času, ki pa MORA BITI KRAJŠI, kot ta, v katerem so se daljšale čakalne vrste in se je poslabševalo skrajno slabo stanje našega zobovja, omogočili, da bo zobovje našega železarja končno le boljše in tako ne bo več razlogov za UPRAVIČENO NEGODOVANJE.

Vodja zobozdravstvene službe: Viktor Stražišar

Tiri (foto: I. Kučina)

TRETJE SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

V četrtek 26. junija ob 16. uri sklicujejo predsedniki Zdenko Cund, Janez Jelincič in Angelca Vidic tretje ločene seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice. Poleg potrjevanja zapisnikov zadnjih sej in delegatskih vprašanj in pobud, je delegatom predloženo v razpravo in opredeljevanje trinajst točk dnevnega reda.

URESNIČEVANJE SOCIALNOVARSTVENIH PRAVIC V OBČINI

Skupnost socialnega varstva Jesenice predlaga delegatom v razpravo in sprejem poročilo o uveljavljanju samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic v občini v letu 1985. Poročilo navaja, da je temeljno načelo socialne politike, da delavci, drugi delovni ljudje in občani zagotavljajo socialno varnost sebi in svojim družinam predvsem s svojim delom in dogovorjeno solidarnostjo v organizaciji združenega dela ali v delovni skupnosti. Pretežna večina občanov zagotavlja socialno varnost na ta način, vendar pa je iz leta v leto več primerov, da tega ne zmorejo in potrebujejo pomoč širše družbene skupnosti.

V letu 1985 se je začel izvajati samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih pravic, ki naj bi zagotovil enotno raven socialne varnosti v SR Sloveniji in s tem enotno podlago za solidarnost in poenotil osnove, merila in postopke za uresničevanje socialnovarstvenih

pravic. Socialnovarstvene pravice uveljavljajo delavci, delovni ljudje in občani prek Skupnosti za zaposlovanje za čas brezposelnosti, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (varstveni dodatek), Zdravstvene skupnosti (oprostitev participacije za zdravstvene storitve), Samoupravne stanovanjske skupnosti (delna nadomestitev stanarin), Skupnosti socialnega skrbstva (socialnovarstvene pomoči), Skupnosti otroškega varstva (družbena pomoč otrokom) in Izobraževalne skupnosti (prispevek k stroškom šolske prehrane).

Vseh 5.516 oblik socialnovarstvenih pomoči je v občini v letu 1985 prejelo 1962 posameznikov in družin. Te pomoči so v lanskem letu znašale 226.331.598 din (1984 — 110.183.557 din), pri čemer ni upoštevana finančna vrednost pravice do oprostitve participacije za zdravstvene storitve, ki je ni mogoče ugotoviti.

Poročilo opozarja na problem zaposlovanja v občini in poudarja, da ima neorganizirana delovna migracija zadnjih desetletij za posledico

tolikšen selitveni prirast, da ni mogoče ustrezno zadovoljiti osnovnih potreb delavcev in občanov.

O URESNIČEVANJU DRUŽBENIH USMERITEV RAZPOREJANJA DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA V LETU 1985

Poročilo, ki ga delegatom daje v razpravo z nekaterimi sklepi Izvršni svet Skupščine občine Jesenice navaja družbene usmeritve razporejanja dohodka in čistega dohodka v letu 1985 in uresničevanje teh usmeritev v občini. Pri tem pomensko navaja enajst organizacij združenega dela, ki so v lanskem letu dosledno upoštevale določila o delitvi dohodka in tako za bruto osebne dohodke in skupno porabo delavcev namenile vsaj 10 odstotkov manj sredstev, kot je bila dosežena rast dohodka, obenem pa zagotovile ohranjanje oziroma povečanje deleža akumulacije v dohodku, razen treh OZD, ki so imele usklajeno izplačilo sredstev za osebne dohodke in skupno porabo z rastjo dohodka, vendar pa se jim je zmanjšal delež akumulacije v dohodku in čistem dohodku.

Kar 24 organizacij združenega dela v občini, ki jih poročilo navaja pomensko, pa je za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v letu 1985 razporedilo več sredstev kot jim je to dovoljevala rast dohodka.

Tudi na področju negospodarstva je bilo v letu 1985 enajst organizacij združenega dela, ki so za osebne dohodke namenile več sredstev, kot je bilo določeno s kriteriji delitve dohodka in čistega dohodka. Pri tem pa kot vzroke za kršenje določil navajajo izplačila osebnega dohodka za leto 1984, problematiko prenosnih osebnih dohodkov in nekatere preizkušene strokovnih delavcev med interesnimi skupnostmi.

Izvršni svet predlaga delegatom tudi nekaj sklepov za dosledno uresničevanje razporejanja dohodka, kot to opredeljuje resolucija in dogovor. Vse organizacije združenega dela pa je tudi pisno opozoril na kršenje dogovora o razporejanju dohodka in čistega dohodka v letu 1985.

GOSPODARJENJE V OBČINI V PRVEM TRIMESEČJU 1986

Izvršni svet delegatom vseh treh zborov predlaga v razpravo informacijo o gospodarskih dosežkih v obci-

ni v prvem trimesečju letošnjega leta in poročilo o uresničevanju usmeritve razporejanja dohodka in čistega dohodka v obdobju januar—marec 1986.

S 4,7 odstotnim zmanjšanjem obsega fizične proizvodnje v občini, navaja poročilo, daleč zaostajamo za resolucijskimi načrti, kjer je predvidena 2,6 odstotna rast. Celotni prihodek v občini pa se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 98 odstotkov, kar je največ v gorenjski regiji in več kot v republiki. Sredstva za bruto osebne dohodke pa izkazujejo nižjo rast kot v Sloveniji in na Gorenjskem, hkrati pa nižjo kot je bila dosežena rast dohodka (v republiki in regiji je razmerje obratno). To kaže na to, da smo se v občini pri razporejanju sredstev za bruto osebne dohodke in skupno porabo držali resolucijskih okvirov. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega se je realno povečal, saj po podatkih Zavoda za statistiko rast

(Nadaljevanje na 6. strani)

SLABI REZULTATI V PRVI POLOVICI JUNIJA!

Po podatkih statistične službe so proizvodni rezultati v prvi polovici meseca glede na prejšnji mesec precej slabši. Do 16. junija smo izdelali 57.703 tone skupne proizvodnje, kar je 91 odstotkov družbenega plana in 96,2 odstotka operativnega programa. Plan izpolnjuje le TOZD Jeklarna.

V TOZD Plavž imajo težave z obratovanjem obeh visokih peči. Izdelali so 5.649 ton grodla, kar je 88,2 odstotka operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so v doseganju planskih obveznosti zelo uspešni, saj presegajo plan za 7,6 odstotka. V 16 dneh so vili 20.921 ton jekla.

V dvanajstih odpremnih dneh smo prodali 14.407 ton končnih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosegamo z 84,4 odstotka, operativni program pa z 86 odstotki. Plan izpolnjuje TOZD Valjarna debele pločevine, TOZD Profilarna in TOZD Vratni podboji.

IZ PROGRAMA SAMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI

Načrt Interne banke SOZD Slovenske železarne za leto 1986

V juniju bodo delavski sveti temeljnih organizacij obravnavali NAČRT INTERNE BANKE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE za leto 1986. V programu samoupravnih aktivnosti smo opozorili, da bo objavljen v tej številki Železarja in sicer na 7. in 8. strani.

To je usklajen finančni načrt vseh članic Interne banke. Formalno se deli v dva dela, in sicer v finančne načrte članic in v načrt skupnega finančnega poslovanja, ki se ga neposredno izvaja v okviru Interne banke. Podatke iz načrtov članic navajamo v tabelah, ki so označene z »A«, podatke iz načrta Interne banke pa v tabelah z oznako »B«.

POSLOVANJE Z REZERVNIMI DELI IN MATERIALI

Oskrba z rezervnimi deli in materialom za vzdrževanje (RDM) je ena najkompleksnejših nalog za normalno proizvodnjo v Železarni. Kolikšni so stroški za RDM ob skokoviti inflaciji sicer ni mogoče ugotoviti povsem natančno, dosega pa skoraj gotovo 6 odstotkov prihodka Železarne. Poleg tega oskrbljenost s pravimi RDM ob pravem času bistveno vpliva na trajanje zastojev proizvodnje zaradi okvar in vzdrževanja.

Težave v preskrbi z RDM čutijo odgovorni delavci v vzdrževanju, proizvodnji in službah. Analiza komunikacij kaže na nedograjenost sistema oskrbe z RDM in tudi to, da se s problemi na področju RDM ukvarjajo le na operativnem in ne na sistemskem nivoju. Problematika na področju RDM je zelo široka in specifična po področjih poslovanja (signalizacija, dokumentacija, naročanje, nabava, izdelava in popravila RD, kontrola, prevzem, skladiščenje, gospodarjenje z zalogami...).

Vsako od teh področij zahteva strokovno obdelavo problematike. Zato ne moremo zgolj naštevati problemov, saj neupoštevanje enega problema povzroči drugega.

Na podlagi ocene sistema oskrbe z RDM v Železarni se ponujajo nekatera izhodišča za dograjevanje sistema, kar nam lahko omogoči nova organizacija:

- računalniška obdelava podatkov ni problematična, saj že sedanje kapacitete, opremljenost in organiziranost omogočajo ustrezno obdelavo podatkov, prav tako pa tudi možnosti za dograjevanje sistema,

- kapacitete Strojnih delavnic bi prav tako morale zadostiti za potrebe Železarne,

- nabavna služba je zmožna nabaviti zahtevane RDM (seveda če upoštevamo neurejene razmere na tržišču),

- slabo je organizirana priprava podatkov za upravljanje z zalogami RDM, to pa lahko stori samo enotna priprava dela vzdrževanja,

- vzdrževalci, ki RDM vgrajujejo, niso odgovorni za njihovo nabavo. Zato se lahko pri neplaniranih zastojih sklicujejo na njihovo pomanjkanje, druga nevarnost pa je neracionalna poraba RDM,

- čeprav temeljne organizacije ne morejo bistveno vplivati na uporabo RDM, pa vendarle one krijejo stroške zanj,

- o neurejenosti in slabi organiziranosti materialno skladiščnega poslovanja skorajda ni vredno izgubljati besed.

Sistem oskrbe z RDM bi bilo mogoče izboljšati s:

- Celovito vzdrževalno storitvijo; vključno s planiranjem in naročanjem RDM. To omogoča nedeljeno odgovornost za vzdrževalna dela.

- Odgovornostjo za stanje delovnih naprav, za njihovo sposobnost za proizvodnjo glede na obrabo in staranje obrabnih delov, katere nosilec mora biti vzdrževalna služba. To pomeni, da bi morala vzdrževalna služba prevzeti tudi naročanje RDM.

- Odgovornost za okvare delovnih naprav pa bi seveda še vedno ostala v proizvodnji, kjer edinele lahko vplivajo na zmanjševanje okvar.

— Odgovornostjo za stroške vzdrževanja — stroški RDM pomenijo dve tretjini vseh vzdrževalnih stroškov, zato mora biti seveda tisti, ki je odgovoren za vzdrževanje, odgovoren tudi za stroške vzdrževanja.

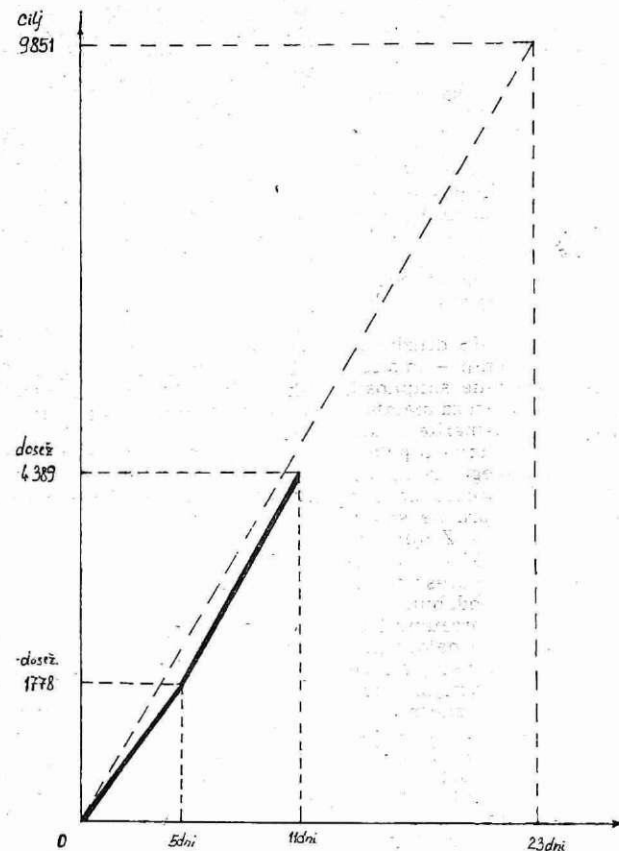
Kako uresničiti tako zastavljene cilje? V sedanjih vzdrževalnih temeljnih organizacijah je to skorajda nemogoče. Vzdrževalna dejavnost ni celovita, ampak razdrobljena na tri temeljne organizacije, kar hkrati pomeni tudi razdrobljeno odgovornost za vzdrževalno dejavnost. Lahko domnevamo, da bi imele vzdrževalne temeljne organizacije prav tako različne poglede na oskrbo in upravljanje z RDM, kakor imajo danes na različne poglede vzdrževanja delovnih naprav.

Tudi če bi pri sedanji organiziranosti Železarne prenesli odgovornost za upravljanje z RDM iz proizvodnje na vzdrževalne temeljne organizacije, ne bi s tem rešili ničesar, ampak bi verjetno povzročili samo nove probleme in nove nepotrebne stroške.

Rešitev se ponuja sama po sebi: organiziran, enoten, z enega mesta voden sistem upravljanja z rezervnimi deli in materialom za vzdrževanje. Tudi zato, ker nam le nova organiziranost Železarne omogoča rešitev tega problema, moramo podpreti vsa prizadevanja za tako organiziranost.

OOD

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V enajstih odpremnih dneh junija še vedno močno zaostajamo za načrtovano realizacijo; dosegli smo 4.389 milijonov din, kar je 6,8 odstotka manj od načrtovanih 4.711 milijonov din.

Rezultat prodaje sredi meseca že opozarja na nižji OD, saj bi za maksimalno stimulacijo morali prodati vsaj 10 odstotka več kot je planirano, obenem pa še nadoknaditi zamujeno.

Oddelek za nagrajevanje

DRUGAČEN DELOVNI ČAS

Zveza Socialistične mladine Slovenije je že ob pripravi planskih dokumentov sprožila pobudo za skrajševanje delovnega in podaljševanje obratovnega časa v organizacijah združenega dela s področja gospodarstva. Pobuda je bila sprejeta ter vključena v dolgoročni plan SR Slovenije do leta 2000, družbeni plan SR Slovenije do leta 2000, družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1986 - 1990 ter resolucijo o politiki uresničevanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986 - 1990 v letu 1986, v kateri je zapisano, da je »potrebno že v letu 1986 opredeliti pogoje in strokovne podlage, ki bodo služile za presojo usposobljenosti organizacij združenega dela za postopno in selektivno skrajševanje delovnega časa ter za oblikovanje ustreznih zakonskih določil.«

Republiška skupščina je februarja letos sprejela spremembe in dopolnitve zakona o delovnih razmerjih, v katerem so bile te usmeritve konkretno opredeljene (na podlagi) amandmajev Zveze sindikatov in Zveze socialistične mladine). Gospodarska zbornica Slovenije je bila zadolžena, da pripravi Program za ugotovitev pogojev in meril za skrajševanje delovnega in podaljševanje obratovnega časa, ki ga je že oblikovala, republiška skupščina pa bo o njem razpravljala na seji 2. julija letos.

Program opredeljuje cilje spremenjjanja delovnega časa, pogoje, ki jih mora izpolnjevati organizacija združenega dela, če želi poskusno uvesti delovni čas, naloge in obveznosti organizacije združenega dela, merila za izbor, osnove za določitev obsega, trajanje preizkusa ter oblikovanje komisije za spremljanje in uvajanje skrajšanega delovnega in podaljševanja obratovnega časa.

Organizacija združenega dela se bo lahko odločila za preizkusno skrajševanje delovnega časa, če dosega nadpovprečne poslovne rezultate v primerjavi z ostalimi organizacijami v svoji dejavnosti. Podaljševanje obratovnega časa oziroma porabo delovnega časa mora zagotoviti znotraj sedanjega obratovnega časa, odpraviti mora delo prek polnega delovnega časa oziroma omejiti tako delo v izjemnih primerih v skladu z zakonom, zagotoviti mora manjkajoče število delavcev oziroma prerazporediti presežek delavcev in zagotoviti izboljšanje delovnih in življenjskih razmer delavcev. Izpolnjevanje teh pogojev mora preveriti z analizo, pripraviti program ukrepov in aktivnosti za delo v skrajšanem delovnem času in na podlagi teh dveh dokumentov ustrezno spremeniti in dopolniti samoupravne plošne akte. Omenjena dokumenta ter mnenji Zveze sindikatov in Gospodarske zbornice so sestavine vloge za pridobitev soglasja, ki ga mora organizacija združenega dela pridobiti od Republiškega komiteja za delo pred pričetkom izvajanja preizkusa.

Število delovnih organizacij, ki bodo začele preizkusno uvajati skraj-

ševanje delovnega časa, oziroma podaljševanje obratovnega časa, je omejeno na 30, izbrane pa bodo na podlagi uspešnosti poslovanja, različnosti dejavnosti, teritorialnega videka in deleža dejavnosti v okviru gospodarstva. V dvehletnem preizkusnem obdobju bo moč delovni čas skrajšati na najmanj 36 ur na teden. Pred začetkom izvajanja preizkusa bo morala delovna organizacija dobiti soglasje Republiškega komiteja za delo, za katerega bo morala predložiti analizo izpolnjevanja pogojev, program ukrepov in aktivnosti ter mnenji Zveze sindikatov in Gospodarske zbornice Slovenije.

Republiški komitej za delo bo ustanovil posebno komisijo, ki bo spremljala preizkus, izdajala soglasja, pripravila predlog izbora organizacij, vključenih v preizkus, spremljala izvajanje programa in opravljala druge strokovne naloge.

Železarski globus

BAHREIN

Domača železarska družba Arab Iron & Steel Co. je v letu 1984 dogradila obrat za proizvodnjo peletov. Njegova letna proizvodnja je 4 milijone ton. Vendar so do sedaj imeli nekaj težav z dobavo surovin za proizvodnjo. Za letošnje leto predvidevajo proizvodnjo 1,5 milijona ton peletov. Od tega naj bi jih 300.000 ton izvozili v Avstrijo. Železovo rudo bodo uvozili predvsem iz Indije in Brazilije. Za prihodnje leto pa tudi računajo na železno rudo iz novoodprtega rudnika železove rude družbe Hancock v Zahodni Avstraliji.

TUNIZIJA

Tunizija načrtuje gradnjo nove mini železarne, v kraju Ouadanine v bližini mesta Sousse. Letno bo proizvedla 200.000 ton surovega jekla. Investicijski stroški so ocenjeni na 85 milijonov dolarjev. Železarna bo imela električno obločno peč, napravo za kontinuirano vlivanje jekla in valjarno paličnega jekla.

Naša vprašanja

Glede na to, da se v zadnjem obdobju v glasilu Železar pa tudi kot ustne pripombe kar vrstijo vprašanja v zvezi s pripravo, delitvijo in načinom prodaje toplih in hladnih obrokov, smo v TOZD Družbena prehrana pripravili kratek odgovor (oziroma pojasnilo) na različna stališča in mnenja o pripravi in delitvi malice med delom v Železarni Jesenice.

Pred časom smo v delilnicah — kantinah Železarne nudili tople in hladne obroke, solate ter različne ostale artikle — živila tako za bone kot za denar. Ker je ob tem obstajala možnost nereda, neusklajenosti, kombiniranja in sestavljanja obrokov po lastnih presojah (tako naših delavkov kot delavcev — abonentov) brez upoštevanja normativov, ker je bila sama kontrola poslovanja dokaj težko izvedljiva (mnogi so nam javno in prikrito očitali, da je sploh nimamo — danes opravljamo vsakodnevne obračune oziroma inventure) in ker je bil eden od sklepov odbora za kadre in družbeni standard pri DS Železarne, da je smotno čimprej prekiniti nakupe v delilnicah — kantinah za denar ter končno, ker nudijo v vsaki dobro organizirani delovni organizaciji malice med delom za bone, smo se tudi v naši temeljni organizaciji sicer obotavljajoče, vendar končno le odločili, da v delilnicah — kantinah poleg dveh toplih obrokov ponudimo delavcem še različne kombinacije hladnih obrokov za bone.

Ob dejstvu, da se zavedamo, da delavcem ne smemo kratiti pravice do toplega obroka med delom, poskušamo le-tega zagotoviti na vseh dnevih v vseh delilnicah — kantinah, čeprav je to včasih težko, kajti količina naročenih toplih obrokov za posamezno kantino je popolnoma stvar presoje vodilne kantinerke, saj sistema naročanja malice vnaprej z zapadlostjo bonov najbrž nikakor nečemo sprejeti. V kolikor delavcu ali delavcem zmanjka bonov za topli ali hladni obrok, imajo možnost nabavit neomejeno količino bonov na upravi TOZD Družbena prehrana po ceni 460,— din za bon vsak dan ob uradnih urah, to je od 9.30 do 12.30. Ker pričakujemo, da bo predvsem v polnih mesecih povečano povpraševanje po solatah, se obvezujemo, da bomo v kombinaciji hladnih in toplih obrokov v okviru možnosti in tem obdobju v večji meri vključevali

tudi različne vrste solat, čeprav nam po drugi strani že sedaj mnogi očita, zakaj jih silimo jesti solate, ker si želijo jesti več mesa in mesnih izdelkov. Res, težko je ustreči vsem in vsakomur! Za ilustracijo morda samo skromen podatek, da se v zadnjem obdobju pojavljajo vse številnejši predlogi naj poskrbimo tudi za vegetarijance, s primernim izborom hrane zadovoljimo različno versko prepričane delavce, ponudimo, mamo hrano, in podobno. Vsi pa — pri tem pozabljajo, da nas je v Železarni več kot 6.000, da moramo poskrbeti tudi za zunanje izvajalce, ki opravljajo delo v Železarni, naše kapacitete, zlasti v kuhinji, pa so tako zelo utesnjene in skromne, da nam je kar nerodno razlagati in pojasnjevati. Lahko nam verjamete le to, da smo za takšno stanje še najmanj krivi mi, delavci TOZD Družbena prehrana.

Glede mnenj posameznih SDS, naj se malica zopet deli tudi za denar, pa moramo povedati, da bi s tem storili korak nazaj v težnjah in

potrebi k popolnemu prehodu na sistem bon-malice, na kar nas obvezuje tudi sklep Odbora za kadre in družbeni standard in kar ima večina delovnih organizacij (tudi Železarne) že dolgo vpeljano. S prehodom na star način bi zopet precej otežili poslovanje in ne nazadnje, delilnice — kantine zopet spremenili v trgovine, kar pa ni naša dejavnost. In končno, prosti nakupi ali nakupi po lastni izbiri so še vedno možni v delilnicah — kantini ŽIC in to prav zato, ker hočemo kljub vsemu zadovoljiti želje delavcev — abonentov.

Ob zaključku mogoče samo še prošnja vsem SDS, naj bodo ob navajanju naših pomanjkljivosti, neodgovornosti, samovolji, nepravilnosti, neprijaznosti bolj konkretni. Predvsem bi želeli imeti točne podatke kje, kdaj, koliko, na kateri dnini in katerih toplih obrokov je zmanjkalo, kateri pa so še ostali, saj niso redki primeri, ko izmed dveh ponujenih enega zmanjka, drugi pa nam ostaja in ga končno moramo zavreči.

V upanju, da bomo s skupnimi prizadevanji rešili našo skupno problematiko in težave zaključujemo naša pojasnila.

Vodstvo TOZD
DRUŽBENA PREHRANA

Na 1. seji skupščine telesnokulturne skupnosti občine Jesenice, 24. aprila je konferenca delegacij iz Železarne vprašala:

Čigave so smučarske skakalnice na Hrušici? (Če so last telesnokulturne skupnosti, naj zaradi gradnje ceste zahteva odškodnino od Slovenija ceste) in

Kdaj bo urejena tekaška proga od mosta pri Žvagnu do Mojstrane?

Na vprašanja je odgovoril strokovni delavec za področje telesno-kulturne skupnosti v skupni strokovni službi samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice.

Pravico uslužnosti na skakalnicah na Hrušici ima TVD Partizan Hrušica. Zemljišče pa je še vedno last Milice Klinar, s TVD Partizanom Hrušica pa sklenjen le ustni dogovor o pravicah na teh objektih. Pravico do uveljavljanja odškodnine zaradi gradnje ceste tako lahko uveljavlja le lastnica zemljišča.

PROGRAM SAMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI V JUNIJU

V juniju je program samoupravnih aktivnosti zelo obsežen, zato smo ga razdelili v dva dela.

V prvem delu bodo delavski sveti obravnavali samoupravne sporazume o temeljnih plana posameznih SIS za obdobje 1986 do 1990. Skladno z zakonom morajo namreč nosilci planiranja pripraviti svoje planske dokumente za srednjeročno obdobje in jih posredovati v sprejem delovnim ljudem.

a) Štiri skupščine SIS družbenih dejavnosti v SR Sloveniji — in sicer: skupščina izobraževalne skupnosti, izobraževalne skupnosti za metalurško in kovinarsko usmeritev, kulturne skupnosti in skupnosti pokojninskega in invalidnega zavarovanja — so nam poslale v obravnavo in sprejem svoje samoupravne sporazume o temeljnih planov. Z njimi se dogovorimo za naloge, ki so skupnega pomena, in jih bomo uresničevali v tem srednjeročnem obdobju.

V samoupravnem sporazumu kulturne skupnosti je nova naloga plačevanje osnovnih prispevkov za socialno zavarovanje samostojnih kulturnih delavcev, kar je bilo prej financirano iz proračuna. V samoupravnem sporazumu pokojninskega in invalidskega zavarovanja je predvideno sprotno usklajevanje pokojnin z rasto osebnega dohodka in prehod na valorizacijo osebnih dohodkov pri izračunavanju pokojninske osnove na raven osebnih dohodkov v zadnjem letu zavarovančevega dela. V ostalih dveh sporazumih je predviden dosedanj obseg in način izvajanja dogovorjenih programov, torej nadaljevanje nalog iz prejšnjega obdobja. Novost predstavljajo mreža šol za izvajanje naravoslovno-matematičnega programa, investicije, posodabljanje učne tehnologije, dejavnost študentskih domov ter podiplomsko izobraževanje in specializacije v usmerjenem izobraževanju.

Naloge so finančno ovrednotene, predvideni so viri financiranja, torej tudi združena sredstva uporabnikov. Udeleženci samoupravnih sporazumov bomo za realizacijo nalog združevali sredstva po prispevnih stopnjah iz bruto osebnega dohodka oziroma iz dohodka.

b) S samoupravnim sporazumom o temeljnih plana območne SIS za PTT promet Kranj za obdobje 1986 do 1990 se dogovorimo za razvoj PTT storitev na Gorenjskem. Zlasti na Jesenicah je razvoj v zadnjem desetletju počasnejši, zato je nujno, da ga pospešimo. Samoupravni sporazum predvideva za razvoj 60 odstotkov cene impulza, do sedaj smo plačevali 20 odstotka. Za območje občine Jesenice je v tem srednjeročnem obdobju planiranih 478.596.000 din investicij (po cenah iz leta 1985), po tem sporazumu bi zanje zbrali 6,5 odstotkov predračunske vrednosti, ostalo pa iz drugih virov.

c) V samoupravnem sporazumu o temeljnih planov SIS materialnih dejavnosti v SR Sloveniji za obdobje 1986 do 1990 so opredeljeni skupni cilji in naloge, programi razvoja skupnega pomena in ostali programi ter pravice, obveznosti in odgovornosti izvajalcev in uporabnikov za njihovo uresničevanje. Delavski sveti

bodo obravnavali samoupravni sporazum o temeljnih plana posebne SIS za elektrogospodarstvo in premogovništvo, za nafto in plin, za železniški in luški promet, za letališko dejavnost pa tudi sporazum o temeljnih plana zveze vodnih skupnosti in srednjeročnega plana vzdrževanja, varstva, rekonstrukcije in graditve avtomobilskih in magistralnih cest.

Iz njih je razviden program ključnih objektov, ki so nujni za nemoten potek družbene reprodukcije, in sicer:

— elektrogospodarstvo in premogovništvo predvideva izgradnjo 347 MW novih proizvodnih zmogljivosti ter pričetek gradnje proizvodnih objektov kontinuitete za pokrivanje potreb po električni energiji po letu 1990.

— naftno-plinsko gospodarstvo predvideva vlaganja v raziskave ležišč nafte in plina ter raziskave lokacij za podzemno skladiščenje zemeljskega plina pa tudi v proizvodne in transportne objekte.

— železniško gospodarstvo predvideva uveljavitev novega koncepta poslovne orientacije železnice, za katero je značilno tesnejše povezovanje in vzpostavljanje neposrednih poslovnih odnosov železnice z uporabniki, predvidene so naložbe v infrastrukturo itd.

— za področje luškega prometa je predvidena izgradnja najnujnejše luške infrastrukture, in sicer: tehnološka posodobitev luških naprav za pretovor različnih vrst razsutih in tekočih tovorov, dograditev silosa za žitarice itd.

— za področje letališke dejavnosti je predviden razvoj letališke infrastrukture, in sicer izgradnja južnega potniškega terminala na letališču Ljubljana ter investicije v varnost zračne plovbe.

— cestno gospodarstvo predvideva razvoj avtocest in magistralnih cest, priprava tehnične dokumentacije in pripravljalna dela za nekatere cestne odseke (predor Karavanke, južna obvoznica v Ljubljani, hitra cesta skozi Maribor...)

— v samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Zveze vodnih skupnosti bomo obravnavali le 6. poglavje, kjer so določene obveznosti plačila za usposabljanje zemljišč za družbeno usmerjeno kmetijsko proizvodnjo.

Sporazumi SIS materialne proizvodnje vsebujejo programe ključnih objektov, ki so nujni za nemoten potek družbene reprodukcije. Za nemoteno izvajanje programov je v sporazumih predvideno poleg ostalih virov finančnih sredstev (lastna sredstva izvajalcev, krediti) tudi združevanje sredstev po enotnih osnovah im. merilih. Sredstva bomo združevali iz čistega dohodka po odbitku bruto osebnih dohodkov. Za srednjeročno obdobje je predvidena prispevna stopnja 11,50 (za elektrogospodarstvo in premog, nafta in plin, železnica, ceste, luka Koper, letališča).

Temeljne organizacije in delovne skupnosti, ki so na območju krajevnih skupnosti SAVA bodo obravnavale

le tudi samoupravni sporazum o temeljnih plana te krajevne skupnosti za obdobje 1986 do 1990.

V drugem delu samoupravnih aktivnosti bomo obravnavali zadeve, ki so bolj neposredno povezane z našim delom in organizacijo poslovanja.

Obravnavali bomo novo organizacijo temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije in samoupravni sporazum o spremembah v organiziranosti temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije Železarne Jesenice ter se odločili, da se na novo organiziramo. Samoupravni sporazum predvideva naslednje temeljne organizacije: Talilnice, Ploščati program, Okrogli program, Storitve, Družbena prehrana in Komerciala.

Istočasno sta v javni razpravi tudi osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji in statut temeljne organizacije.

V času javne razprave, ki je predvidena do 25. junija, se bodo delavci seznanili z osnutkom ter dali nanju pripombe. Te bo delovna skupina proučila ter pripravila predlog obeh samoupravnih aktov.

Delavci bodo na zborih delavcev obravnavali tudi informacijo o medsebojnih odnosih in odnosu do družbene lastnine, ki jo je pripravil IO KO sindikata Železarne Jesenice. V njej nas opozarja, da bi z lepšim vedenjem in večjo pripravljenostjo za spreminjanje razmer lahko izboljšali stanje.

Delavski sveti bodo obravnavali še predlog samoupravnega sporazuma o združevanju in porabi finančnih sredstev iz davčnih olajšav zaradi zaposlovanja invalidnih oseb. Zakon o davku iz dohodka omogoča temeljnimi organizacijam in delovnim skupnostim, ki zaposlujejo določen odstotek invalidnih oseb, da se plačilo obračunane davka zniža za določen odstotek. Strokovna služba predlaga, da sredstva davčnih olajšav združujemo na nivoju delovne organizacije in jih namensko uporabljamo za izboljšanje delovnih pogojev in varstva delavcev.

Prav tako bomo na delavskih svetih morali uskladiti plan razporejanja celotnega prihodka in dohodka Železarne za usmeritvami resolucije za leto 1986. Po določitvi resolucije lahko sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v temeljnih organizacijah v globalu rastejo skladno z rastjo doseženega dohodka in skladno z drugimi kakovostnimi dosežki. Po ugotovitvah poslovnega rezultata Železarne Jesenice v letu 1985 so se pri nas razmerja spremenila v korist višje rasti osebnega dohodka od rasti dohodka, zato moramo to uskladiti in doseči resolucijska razmerja.

Delavski sveti temeljnih organizacij bodo obravnavali še načrt interne banke ter spremembo cen proizvodov črne metalurgije (le tiste temeljne organizacije, ki proizvajajo te izdelke).

CPSI
Mimica KOMAN

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 23. DO 29. JUNIJA

23. junija, Miloš PIŠČANEC, vodja OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
24. junija, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904.
25. junija, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
26. junija, Boris PESJAK, Jesenice, C. revolucije 2/a, ☎ 82-726.
27. junija, Ernest PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Hrušica 138.
28. junija, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, ☎ 83-734.
29. junija, Vinko ROTAR, vodja TOZD Rem. del., Jesenice, C. talcev 8/a, ☎ 82-792.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne. V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po Železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

v času od 23. 6. do vključno 29. 6. 1986

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 23. 6.	BRANKO GERČAR	BOŽIDAR ČERNE
TOREK — 24. 6.	RADO LEGAT	DUŠAN ŠMID
SREDA — 25. 6.	MITJA BENEDIČIČ	MATJAŽ KELVIŠAR
ČETRTEK — 26. 6.	IVAN ŠENVETER	JANEZ ARH
PETEK — 27. 6.	KLAVDIJ MLEKUŽ	MARJAN ROBIČ
SOBOTA — 28. 6.	JANEZ VEVAR	JOŽE CEJ
NEDELJA — 29. 6.	SAŠO DOLŽAN	JANEZ KOVAČ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 23. do 28. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik.
III. obratna ambulanta zaradi letnega dopusta ne bo delala.
V soboto, 28. junija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mr. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Za borce: od 13.30 do 14.30.

DEŽURNI V VATROSTALNI

21. in 22. junija, Anton MOHORČ, Jesenice, Kurirska 1/a, ☎ 83-281.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12 ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

PREGLED ODSOTNOSTI V MAJU

	bolovanje %	dopust %	ost. odsotnost %	SKUPAJ %
PLAVŽ	8.49	7.32	0.62	16.43
JEKLARNA	4.96	7.72	1.12	13.80
LIVARNA	2.86	5.25	1.06	9.17
VALJARNA BL.ŠT.	4.25	7.09	0.94	12.28
VALJARNA ŽICE	4.24	6.56	1.38	12.18
VALJ. DEBELE PLOČ.	3.81	5.15	1.09	10.05
HL. VALJARNA BELA	5.26	8.08	1.49	14.83
HL. VALJARNA JES.	4.65	7.43	1.10	13.18
ŽIČARNA	3.56	8.52	1.69	13.77
PROFILARNA	5.19	4.35	1.09	10.63
VRATNI PODBOJI	11.91	5.94	0.71	18.56
JEKLOVLEK	4.16	7.25	0.82	12.23
ELEKTRODE	11.27	4.66	0.66	16.59
ŽEBLJARNA	9.15	7.75	1.04	17.94
STROJNE DELAVNICE	5.15	6.53	1.00	12.68
REMONTNE DELAVNICE	5.49	4.87	1.16	11.52
VZDRŽEVANJE	4.83	6.16	1.01	12.00
ENERGETIKA	4.86	5.82	1.51	12.19
TRANSPORT	7.59	7.16	0.88	15.63
KO - FI	8.13	6.12	0.54	14.79
K S I	8.60	4.98	1.17	14.75
E T N	3.71	4.75	0.77	9.23
DRUŽB. PREHRANA	12.89	4.38	0.40	17.67
ŽELEZARNA	5.95	6.28	1.01	13.24

Na osnovi sklepa Odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI, z dne 17. 6. 1986 in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na komercialnem sektorju:

- a) vodja oddelka prodaje, šifra 5258, U-5, 19 ktg, 1 oseba
b) strokovni sodelavec naročil posebnega pomena, šifra 5252, U-5, 18 ktg, 1 oseba

Pogoji:

- a) — visoka šola ekonomske ali komercialne smeri,
— pasivno znanje enega tujega jezika,
— štiri leta delovnih izkušenj.
b) — visoka šola tehnične ali ekonomske-komercialne smeri,
— pasivno znanje enega tujega jezika,
— štiri leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na kadrovski sektor Železarne Jesenice, Cesta železarjev 8, z oznako Za delovno skupnost KO-FI.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

«Kaj bo z menoj?» (foto: I. Kučina)

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Elektrode

Odbor za gospodarstvo v TOZD Elektrode je na 14. seji, 13. maja potrdil operativni plan za junij v višini 1810 ton. Največ bodo izdelali oplasčenih elektrod in sicer 1280 ton, 260 ton ognjevarnih materialov, 130 ton VP žice, ostalih izdelkov pa okrog 40 oziroma 50 ton. Izvoziti nameravajo 549 ton izdelkov. V juniju (od 23. do 30.) predvidevajo tudi remont oplasčevalne linije 2. Delo linije 4 bo v tem času organizirano na nočni izmeni. V juniju bodo morali predvidoma opraviti tudi 1300 ur nadurnega dela, od tega največ v rezalnici (650 nadur).

Za maj ugotavljajo, da rezalnica kljub dodatnemu delu ni mogla narežati zadostnih količin elektrodne žice za oplasčevalnico. Problem naj bi odpravili z različnimi ukrepi. Tako naj bi za odpravo nepredvidenih dogodkov v žični valjarni, žičarni in elektrodah zagotovili primerne zaloge narezane in vlečene žice. Žičarni in Elektrodami bi bilo treba zagotoviti valjano EO žico. Izboljšati bi bilo treba transport valjane žice in naročiti vlečeno žico izven Železarnice, če je žičarna ne more izdelati v zadostnih količinah. Pričujejo tudi nove rezalce in žičarje, pomagalo pa bi tudi boljše izkoriščanje strojev v rednem delovnem času ali pa dodatno na nočni izmeni.

Sicer pa so v maju izdelali 1770 ton izdelkov, kar pomeni, da so za 5,9 odstotka presegli načrt. Načrta niso izpolnili pri proizvodnji VP žice (zaradi nedobav žice) in pri aglo-praških, ker naprave delajo še poizkusno. Odprema je bila po oceni odbora zadovoljiva (zaloge so se

zmanjšale na 506 ton), izpolnili pa so tudi izvozne naloge.

Odbor se je seznanil tudi z zaključnimi deli na napravah za proizvodnjo aglo - praškov, kjer je treba še dopolniti sistem odpravevanja. Naročiti pa morajo tudi manjkajoči agregat za ohlajanje praška na temperaturo pri kateri bo mogoče aglo - prašek adjustirati.

V temeljni organizaciji imajo nekaj težav s Curto strojem 2. Članom odbora je bilo pojasnjeno, da se bodo z vzdrževanjem dogovorili, ali je možno ta stroj urediti tako, da bo delo rentabilno, v nasprotnem primeru pa bodo morali poiskati drugo rešitev.

Člani odbora so opozorili, da je treba urediti vrata na prehodu oplasčevalne linije 4 in taljenih praškov, plastična vrata v rezalnici ter dodatno hlajenje elektrod na liniji 4. Pregledati je treba tudi prehod okvirjev na liniji 1, ker le - ti izpadajo. Postavljeno je bilo tudi delegatsko vprašanje, kdo je odgovoren za to, da je valjana EO žica založena v žični valjarni, medtem ko je v TOZD Elektrode in v žičarni primanjkuje.

Odbor je odobril sedmim delavcem odkup plastičnih sodov od embalaže, ŠDJ - hokejskemu klubu pa je podaril 3 zavitke INOX elektrod v vrednosti 15.000 din.

Mirku Gašperiču, Alenu Zeliču in Nečadu Avdiču, učencem skrajšanega programa usmerjenega izobraževanja, ki so bili na proizvodni praksi v TOZD Elektrode, pa je za vestno in prizadevno delo podelil po 2000 din nagrade.

BL

DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje

Odbor za gospodarstvo v Delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve in informiranje je na 5. seji 5. junija, obravnaval prošnjo industrijskega gasilskega društva »TOKOS« iz Trčiča. Društvo namreč letos praznuje peto obletnico svojega delovanja in bi jo rado čimbolj dostojno proslavilo. Ob tej priložnosti

bodo razvili tudi svoj društveni prapor. Zato so prosili, da bi po svoji zmožnosti prispevala tudi ta delovna skupnost svoj delež za ta namen. Odbor se je strinjal, da Železarna prispeva sredstva za zlat spominski žebelček, na katerem bo ime darovalca, stane pa 2000 din.

CPSI - RI.

ODBOR SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Žičarna je na 3. seji 16. maja ugotovil, da se storitve HVJ niso izboljšale, da pri prekoračitvah nadur ni bilo kršiteljev, da so bila sredstva za reprezentanco prekoračena in da se je povečalo število službenih potovanj.

Sredstva za reprezentanco so prekoračili zaradi gostov, ki so sodelo-

vali pri gradnji proge za nerjavno žico. Iz istega razloga, in zaradi urejanja reklamacij se je povečalo tudi število službenih potovanj.

Cenjenim bralcem Železarja se opravičujem, ker jim ne morem postreči s številčnimi podatki. Pisci sklepov so se jim namreč spretno izognili.

B.L.

PREGLED SESTANKOV SDS

Preden nadaljujemo s pregledom sestankov SDS, ki so bili organizirani v okviru rednih samoupravnih aktivnosti v maju, si oglejmo še dva zapisnika z izrednih sestankov SDS proga 2400-2 (VALJARNA DEBELE PLOČEVINE), ki sta bila sklicana na zahtevo delavcev. Problem je nastal zaradi izplačila premij, o dokončni rešitvi pa se bodo pogovorili na skupnem sestanku obeh izmen, ki delata na progi, ob sodelovanju obratovodstva, DPO, pa tudi delavskega sveta. Za kaj pravzaprav gre.

SDS proga 2400-2 se je na izrednem sestanku sestala 4. junija. Delavci so zahtevali sestanek zaradi izračuna premij za izjemno proizvodnjo v maju. Zahtevo utemeljujejo takole: »V tem mesecu ima izmena Justin maksimalno premijo, naša izmena (Plemelj) pa premij nima. Mnenje je, da mora tudi naša izmena imeti premije, ker dejstvo je, da je v zadnjem letu dni večkrat prišlo do različne količine proizvodnje na izmenah (tudi do 400 ton večja proizvodnja na naši izmeni), pa so bile premije na obeh izmenah enake. To se je zgodilo zdaj že drugič, da je imela druga izmena premije, naša pa ne. Ker pa je delo obeh izmen še nekaj časa precej izenačeno, tako količinsko kot kvaliteto, delovna skupina sprašuje: 1. Zakaj se pri izračunu premij niso skušali ugotoviti vzroki za manjšo proizvodnjo na naši izmeni? To so vprašanja zastojev, ki jih je bilo nekaj tudi kot posledica dela druge izmene, vprašanje teže vložka, dimenzijski program, izvršene ure. 2. Zakaj in na čigavo pobudo je bil sprejet sklep, da se premije za obe izmeni računajo ločeno, čeprav je delo obeh izmen neločljivo povezano? 3. Zakaj je do realizacije takega sklepa ponovno prišlo po dveh letih? Pregledati je treba izračun premij za nazaj, če so bile premije vedno izračunane in izplačane po različnih proizvodnih rezultatih. 4. Delovna skupina zahteva, da se premije obračunavajo za celo progno enotno. Problem pa se ne nanaša samo na vprašanje razmerja med obema izmenama na progi, ampak je, kot se videti iz nadaljnje argumentacije, širše narave: »Delovna skupina ugotavlja, da prihaja do absurda, ko imajo v režiji proizvodne premije, proizvodni delavci pa ne, čeprav so tudi oni s svojim, ne čisto doseženim, količinskim planom te premije ustvarili. Oddelek proga je kot celota plan dosegel. Delovna skupina ugotavlja, da tudi preko poletnih mesecev premij ne

bo, ker zaradi pomanjkanja delavcev ne bo mogoče dosegati planirane proizvodnje.« Zdi se, da tudi v drugih oddelkih temeljni organizaciji vprašanje premij ni dobro rešeno, saj pravijo, da »tudi v oddelkih adjustaže in odpreme pride do različne proizvodnje (tudi do 700 ton) med izmenama, pa se premija obračuna enotno za cel oddelek.« Omenjajo pa tudi - ugotovitev je že kar simptomatična za celo Železarno - da je »sedanja višina premij pre malo stimulativna«, zanima pa jih tudi, »zakaj so med TOZD take ogromne razlike v višini premij«.

Drugača sestanka, ki je bil takoj naslednji dan, 5. junija, se je udeležil tudi član poslovodnega odbora Železarnice, Božidar Bartelj. Iz zapisnika izvemo sledeče: »Tovariš Bartelj je delovni skupini obrazložil pregled zastojev v maju in postavil vprašanje, zakaj taka razlika v zastojih pri enakih delih na obeh izmenah. Po razpravi, kjer je bilo govora tudi o pripravi dela, so bili sprejeti naslednji sklepi: 1. Glede na to, da je razlika v tonah izvaljene pločevine med izmenama le previsoka, premija na izmeni II ne more biti enako visoka, ampak je v poprečju obrata. 2. Delovna skupina predlaga delavskemu svetu, da obravnava in sprejme sklep, da se premije za progno računajo enotno za obe izmeni. 3. Organizira in izvede naj se skupni sestanek obeh izmen, v prisotnosti predstavnikov sindikata, obratovodstva in DPO.«

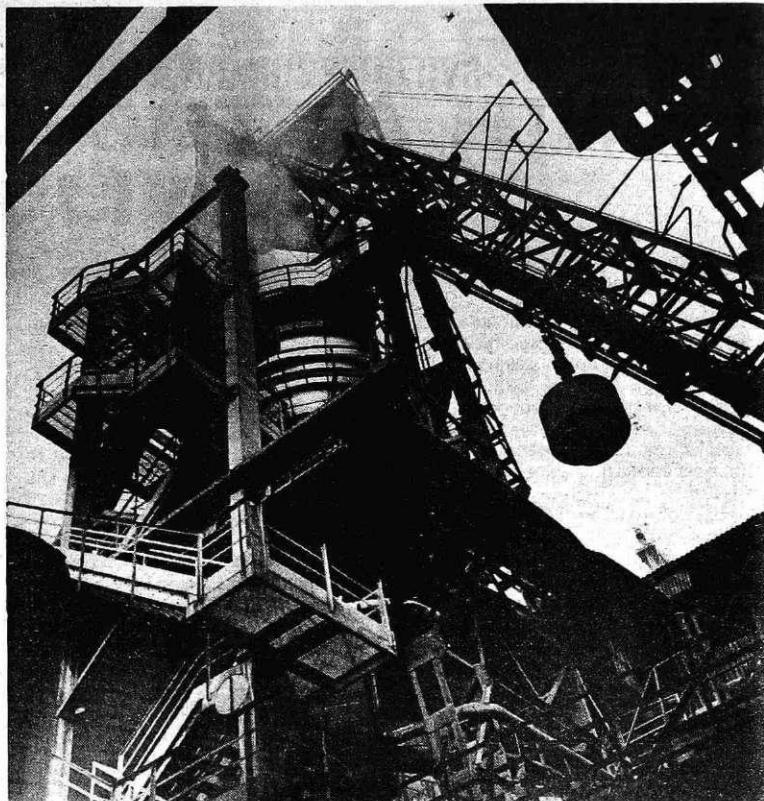
Sedaj pa nadaljujemo s pregledom sestankov, ki so potekali v okviru rednih samoupravnih aktivnosti:

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS promet + vleka 1, 2, 3 in 4, garaža, tovor, tehtalci, lokomotivna delavnica, delavnica motornih vozil, elektromotorna delavnica in vozovna delavnica. SDS promet + vleka 2 zahteva povečanje »vagonskega premijskega dodatka«. Menijo namreč, da je med njimi in delavci, ki so vključeni v premijski dodatek talilnic, prevelika razlika. Prošijo za odgovor! SDS promet + vleka 3 ima pomisleke glede nove organiziranosti. Pravijo, da »smo nekaj podobnega že imeli«. Poskus, uvesti nekaj boljšega, se ni obnesel, sedaj pa zopet uvajamo nekaj, obenem pa ne vemo, kako se bo pri tej organiziranosti samoupravljalo. Glede premij se pridružuje mnenju prejšnje SDS. SDS tudi opozarja, da ure za žigosanje, ki so bile dovolj drage, ponekod ne služijo več svojemu namenu. Vprašujejo, kdo je temu kriv. Na nestimulativnost premij opozarja tudi SDS lokomotivna delavnica: zahtevajo, da se povečajo ali ukinejo (»niso več spodbudne, so že smešne«). Zanima jih tudi, zakaj v kantineh ni mogoče kupiti posameznih mesnih izdelkov ali mleka v tetrapaku. Na obe vprašanji žele dobiti odgovor. Tudi SDS delavnica motornih vozil opozarja, da je premija že več let nespremenjena in da ni več stimulativna. »Morali bi poiskati drug način izračunavanja

premije«, pravijo in obenem zatrjujejo, »da tudi z dobrim delom delavnice motornih vozil po sedanjem načinu izračunavanja ni možno vplivati na višino premije«. SDS delavnica motornih vozil se zavzema (v zvezi z listo prosilcev stanovanj), da naj bi dali prednost domačim delavcem oziroma tistim, ki delajo v Železarni že trideset let, ne pa tistim, ki so šele prišli od drugod (»kot se sedaj dogaja«). SDS vozovna delavnica ni bila zadovoljna s premijami za april. Zahteva pojasnilo, zakaj so bile tako nizke. Skupina tudi predlaga, da bi v kantineh lahko še naprej, tako kot včasih, kupili klobaso, žlezodček, ajvar in gorčico.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, restavracija Železarnice, kantine, samopostrežna restavracija in samski domovi. SDS vodstvo TOZD v zvezi s kvartalnim poslovnim poročilom omenja visoke stroške pri drobnem inventarju v novi kantini Jeklarne 1, slabo kvaliteto transportnih posod (ki jo bo treba reklamirati pri proizvajalcu), nečistočo v samopostrežni restavraciji (zaradi česar naj bi bila verjetno potrebna zamenjava čistilk) ter večjo skrb za urejenost okolice samopostrežne restavracije. V zvezi z novo organiziranostjo pa se zavzema za priključitev oddelka za družbeni standard njihovi temeljni organizaciji. Razlog za to je sedanja razdrobljenost dela (»vsak dela po svojem«). Iz leta v leto čutijo večjo odtujenost tega oddelka od TOZD Družbene prehrane. Vsa izvajalska dela bi se morala po njihovem mnenju opravljati v TOZD Družbena prehrana. Obravnavala je tudi listo prosilcev stanovanj in pri dveh prosilcih ugotovila, da ni pravilno naveden naslov bivanja, pri treh pa, da čakajo na stanovanje že od leta 1977. Zato seveda vprašuje, kako to, da njihove prošnje niti v devetih letih niso bile rešene. SDS restavracija Železarnice meni, da se bodo pripombe glede nove organiziranosti oblikovale šele potem, ko bo podana podrobnejša obrazložitev. SDS kantine ugotavlja v zvezi s poslovnim poročilom, da so se povečali stroški za reprezentanco zaradi pogostitve ob odprtju nove kantine Jeklarne 1, stroški drobnega inventarja pa zaradi višjih cen in nabave novega inventarja za to kantino. Pod razno so predlagali, naj bi v Železarni objavili 14 dni vnaprej jedilnik za kantine (s tem bi se izognili telefonskim klicem), pa tudi, da naj bi se pri brezalkoholnih pijačah vkalkuliralo v ceno 1 dinar, ker se dogaja, da posamezniki steklenice odnašajo. SDS samski domovi v zvezi s poslovanjem v prvem kvartalu opozarja na drago in počasno vzdrževanje. Tudi ta SDS se zavzema za združitve oddelka za družbeni standard in TOZD Družbena prehrana.

Center za priučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

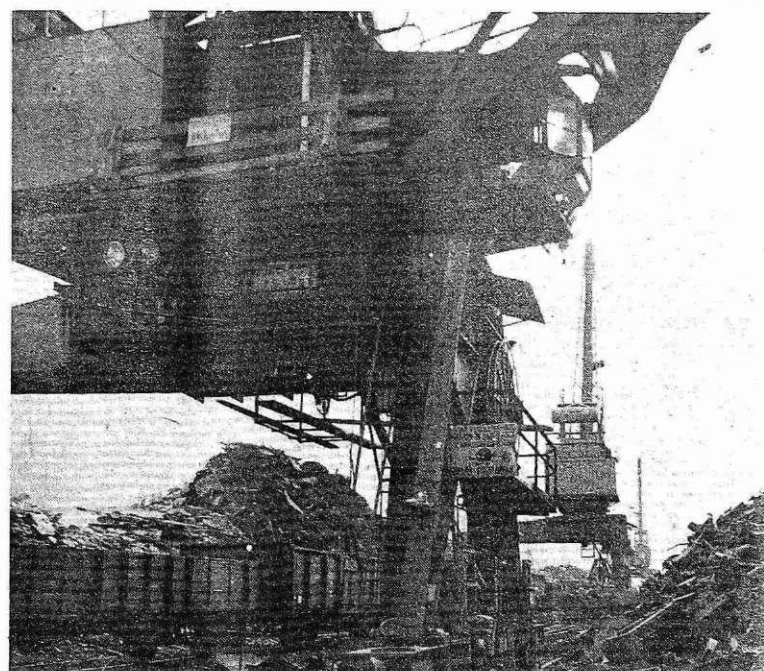

Zakladanje plavža 1 (foto I. Kučina)

UČENCI IN ŠTUDENTJE!

Za šolsko leto 1986/87 nam je ostalo na voljo še nekaj štipendij za fakultete in šole v srednje usmerjenem izobraževanju. Zato vas vabimo, da se osebno ali po telefonu (int.št. 20-11) oglasite na kadrovskem sektorju Železarnice Jesenice, kjer vam bodo dali podrobnejše informacije o štipendijah in ugodnostih, ki jih boste imeli kot štipendisti Železarnice Jesenice.

Kadrovski sektor
Železarna Jesenice

Pristaniški žerjavi (foto I. Kučina)

Ob
nice
seca
ja sla
vraci
kratk
nika
Poža
nice
ganiz
su Zs
mlad
sti je
dane
vijen
V
nja z
tekm
mlad
dim
orga
Re
Ke
stenj
Toni
tomi
Ša
45),
sto C
Na
(Pla
3. A
St
dink
Maj
brav
Jese
St
dinc

ril
kc
ge
fr
ve
m
sk
ci

de
»I
n d
ri a
s b
g r
e
c
c
r

I
c
l

S

je
zul
rev
fek
je
lov
za
naj
čin
da
bre
pre
na
bis
raz
ki
ce

SLAVNOSTNA SEJA OK ZSMS

Občinska konferenca ZSMS Jesenice je ob zaključku prireditve meseca mladosti imela v torek, 17. junija slavnostno sejo v prostorih restavracije Kazina na Jesenicah. Po kratkem uvodnem govoru predsednika OK ZSMS Jesenice, Antona Požarja, ki je poudaril, da so smerice za krepitev in pomen vloge organizacije bile dane na XII. kongresu ZSM Slovenije v Krškem. Od nas mladih in celotne družbene skupnosti je odvisno koliko nam bo uspelo dane usmeritve spraviti tudi v življenje.

V nadaljevanju so podelili priznanja za dosežene rezultate v športnih tekmovanjih v počastitev meseca mladosti, priznanja aktivnim mladim družbenopolitičnim delavcem in organizacijam ter mentorjem.

Rezultati športnih tekmovanj:
Keglanje na asfaltu: 1. Janko Trstenjak (Javornik - Koroška Bela), 2. Toni Jensterle (Podmežakla), 3. Črtomir Mesarič (Livarna).

Šah: 1. Zoran Milanović (karavla 45), 2. Marko Avsenik (CSUI), 3. Risto Cvetkovič (Vzdrževanje).

Namizni tenis: Robert Babič (Plavž), 2. Boštjan Klinar (Hrušica), 3. Adim Alagič (Transport).

Streljanje z zračno puško - mladinci: 1. Katarina Vidali (KŠJO), 2. Maja Hajdič Radinovič (Blejska Dobrava), 3. Melita Hlebanja (Bolnica Jesenice).

Streljanje z zračno puško - mladinci: 1. Boštjan Urbas (CSUI), 2.

Dani Zaveljcina (CSUI), 3. Slobodan Vuličević (karavla 40).

Vrstni red OO ZSMS po rezultatih in udeležbi: 1. CSUI, 2. KS Hrušica 3. Karavla 45.

Najvišje priznanje OK ZSMS Jesenice - PRIZNANJE MESECA MLADOSTI prejmejo:

— Stane Babič za dolgoletno uspešno delo in vzgojo mladih v namizno teniškem klubu Jesenice in uspešno sodelovanje z OK ZSMS Jesenice pri izvedbi športnih tekmovanj.

— VZGOJNO VARSTVENE ORGANIZACIJE JESENICE za uspešno sodelovanje z OK ZSMS Jesenice pri organiziranju in izvajanju interesnih dejavnosti predšolskih otrok.

Priznanje SREBRNI ZNAK ZSMS, ki ga podeli OK ZSMS Jesenice prejmejo:

— Dragutin Gvozdič za uspešno delo v OO ZSMS Remontne delavnice, v Koordinacijskem svetu ZSMS Železarne Jesenice in OK ZSMS Jesenice na področju mladinskega prostovoljnega dela.

— Ivan Puc za strokovno politično delo znotraj Zveze socialistične mladine Slovenije in v delegatskem sistemu.

— Zvone Gregorič za dolgoletno uspešno delo v Zvezi socialistične mladine Slovenije.

— Monika Kunčič za uspešno delo v OO ZSMS Gorenjskega oblašča.

— Andreja Detiček za uspešno delo v OO ZSMS na Centru srednjega usmerjenega izobraževanja.

Priznanje ZLATI ZNAK ZSMS, ki ga podeli RK ZSM Slovenije, prejmeta:

— Zvone Kovačič za dolgoletno uspešno delo v Zvezi socialistične mladine Slovenije in

— Jože Vindišar za dolgoletno mentorstvo mladih.

POGOVOR S SOŠOLKO

Gimnastika je bila že nekoč na Jesenicah razširjen šport. Zaradi neprimernih prostorov in pomanjkanja vaditeljev pa je za nekaj časa zamrla. Sedaj pod vodstvom Leona Mesariča in ostalih trenerjev mladi spet pridno trenirajo in se pripravljajo na nastope. Vendar so s prostorom še vedno težave. Nekoliko bolje je, odkar imamo nekaj več prostora na osnovni šoli Tone Čufar, tako da so pogoji za vadbo boljši.

V našem razredu je tudi Karmen Oblak, ki je na tekmovanjih dosegla že lepe uspehe. Kar med šolskim odmorom sem jo zaprosila za nekaj besed.

Kdo te je navdušil za treniranje gimnastike?

Navdušila sta me starša.

Kdaj pa si začela telovaditi?

Ko mi je bilo sedem let sem prvič stopila v telovadnico in pričela s treningi. Da bom nadaljevala tako zavzeto, si pa nisem mislila. Kar pritegnil me je ta šport.

Kaj pa treniranje?

So zelo naporni. Treniram dvakrat na teden, pred tekmovanjem pa tudi več. Vsak gib je treba dobro izdelati, posebno na tekmovanjih je zelo pomembno kako in koliko si treniral. Moj trener je Katarina Bregant.

Kaj pa uspehi?

Prvi uspeh sem dosegla na občinskem prvenstvu leta 1981, kjer sem bila prva. Na republiškem in državnem prvenstvu pa sem tudi dosegla lepe rezultate.

Kje vse pa si že tekmovala?

Najraje tekmujem pred domačim občinstvom. Naša vrsta pa je bila že na tekmovanju v Trbovljah, Ljubljani, Brezicah.

Karmen je v šoli dobra učenka in dobra tovarišica, rada pomaga sošolkam in jo imamo radi.

Želimo ji še veliko uspehov pri njenem delu.

Alenka

A greš plesat?!

Občinska konferenca ZSMS Jesenice v sodelovanju z OO ZSMS HTP Gorenjskega organizira v prostorih hotela Pošta v petek, 20. junija ob 19.30 ples ob zaključku šolskega leta. Igral bo ansambel ORION.

Vabljeni!

STARŠI!

OK ZSMS Jesenice v sodelovanju z ostalimi OK ZSMS v gorenjski regiji organizira sodelovanje brigadirjev — pionirjev na mladinski delovni akciji SLOVENSKE GORICE 1986 od 6. do 27. junija. Sodelovanje na delovni akciji je enkratna priložnost za aktivno preživljanje šolskih počitnic brez velikih stroškov za starše. Brigadirji — pionirji bodo ob varstvu petih mentorjev imeli zagotovljeno prehrano, stanovanje, brezplačen prevoz na akcijo in nazaj. Za sodelovanje na akciji pa bodo dobili tudi brigadirsko in teniško copate. V brigadi lahko sodelujejo pionirji stari od 11 do 15 let.

Prijave sprejema OK ZSMS Jesenice, Titova 86, ali na telefon 81-596, kjer se dobijo tudi vse ostale dodatne informacije — najkasneje do srede, 25. junija.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

ZAHTEVAJO MALO, DAJEJO VELIKO

Med, ki so ga našli v piramidah in grobnicah, je imel še po dvatisoč letih enake biološke vrednosti. Sadje, meso in ostali izdelki, potopljeni v med, vosek ali propolis, ohranijo nedoločen čas lastnosti, ki so jih imeli tedaj, ko so jih vanj potopili. Čebelarji pridelke je mogoče hraniti v vsakršni posodi ali ovojini — kovinski, leseni, stekleni, plastični, usnjeni ali glinasti.

Čebele dajejo šest za človekovo zdravje pomembnih pridelkov: med, cvetni prah, mleček, propolis, čebelji strup in vosek. Čebelarji pridelke so uporabljali za zdravljenje bolnikov in ranjencev v prvi in drugi svetovni vojni. Zadostno pridobivanje čebeljih pridelkov jamči zadovoljivo oskrbo ob naravnih nesrečah, epidemijah in morebitni obrambni vojni. Med je najbolj preiskan čebelji pridelek, saj vemo skoraj vse o njegovi kemični sestavi, hranljivosti in zdravilnem učinku.

Med pridelujejo narava in čebele. Ima visoko kalorično in energijsko vrednost. Vsebuje konzervans, zato ne potrebuje posebnih okoliščin za shranjevanje. Naravni med ima naslednjo sestavo:

34.00 %	glukoze (grozdni sladkor),
40.00 %	fruktoze (sadni sladkor),
1.90 %	saharoze,
1.51 %	škroba,
17.00 %	vode,
0.18 %	pepela (silicij, železo, baker, mangan, kalcij, kalij, fosfor).

Poznamo med iz nektarja (cvetlični med): čebele zbira nektar, sladko dišečo snov, ki jo izločijo cvetovi, in gozdni med iz sladkih izločkov iglavcev.

Dokazano je, da vsebuje vsaka kaplja medu sto različnih snovi, pomembnih za človeški organizem. Med temi so najpomembnejši: glukoza in fruktoza, fermenti, vitamini, rudninske snovi, mikroelementi, hormoni, beljakovine, acetilholin, antibiotiki in fitonidi.

Grozdni in sadni sladkor sta zelo pomembna za prehrano vseh celic v organizmu, posebno mišičnih celic in celic živčnega sistema. Brez glukoze srčna mišica ne bi delovala. Med je pravzaprav za srčno mišico isto kot digitalis. Velika množina sladkorja krepi srčno mišico ter ji daje moč in energijo.

Encimi so snovi, ki pomagajo razgrajevati sestavljene snovi v preproste. Brez encimov organizem ne bi bil sposoben izrabljati sestavljenih snovi, ki jih dobiva s hrano. Encim invertaza v tankem črevesju razgrajuje sestavljeni sladkor saharozo v dva preprosta sladkorja — glukozo in fruktozo. Človeški organizem bi brez encimov umrl od izžupanosti celo tedaj, če bi imel najrazličnejšo in najmočnejšo hrano, ker je ne bi mogel predelati. Čebelarji med pa vsebuje tele fermente: diastazo, invertazo, katalazo, peroksidazo in lipazo.

MLADI GASILCI V MOJSTRANI

4. občinsko tekmovanje pionirskih društev mladih gasilcev je bilo 14. junija v šoli v Mojstrani. Z gasilskimi avtomobili so se pripeljale trojke vseh šol, razen OŠ Polde Strazišar, torej šestkrat po dve trojki.

Tekmovalci so bili razdeljeni v dve starostni skupini. Reševali so teste iz požarnovarnostne zaščite, polnili vedrovko in sestavljali cevovod. Komisija mentorjev pa je seštela število doseženih točk in razvrstila tekmovalne trojke takole: prvi v obeh skupinah so bili mladi gasilci OŠ Jeseniško bohinjskega odreda Kranjska gora, drugi mladi gasilci OŠ Karavanjskih kurirjev NOB, ki so se v

skupini mlajših gasilcev uvrstili na drugo mesto, med starejšimi pa na tretje mesto, tretji pa so bili mladi gasilci OŠ Tone Čufar, (drugi v starejši skupini in 4. do 5. v mlajši skupini). Razlika v številu doseženih točk v mlajši skupini je bila veliko manjša kot v starejši, kar med drugim kaže na to, da je mlajšim učencem ta oblika dela bližja kot starejšim. Prvi dve ekipi se bosta jeseni udeležili republiškega tekmovanja v Ptuj. Tekmovanje so vodili učitelji in mentorji gasilci, priznanja mladim gasilcem pa sta podelila predsednik občinske gasilske zveze Arh in direktorica VIZ.

Namen pionirskih društev mladih gasilcev v šolah je približati požarnovarnostno zaščito vsem osnovnošolcem, jih opozoriti na preventivno ravnanje in jih seznaniti s preprostimi sredstvi za gašenje, nekatere od njih pa pripeljati tudi v gasilska društva v domačem okolju ali v poklicno gasilsko četo.

V šolah pa si želimo predvsem več mentorjev-gasilcev, ki bi učence bolje usposobili za praktično delo, v katero se zelo radi vključujejo.

M. Malenšek

»Komsomolski sindrom« ZSMJ

Mitja Ribičič je na eni od komisij na 12. kongresu ZSMJ govoril o »komsomovskem sindromu« partije. Minuli zvezni mladinski kongres pa je ponovno razkril »komsomolski sindrom« mladinske organizacije. Večina delegatov je »razpravljala« v prežvečenih političnih frazah, brez konkretnih predlogov, pobud in ciljev. Delegati (oz. njihove organizacije, ki so jih delegirale) kot da nimajo svojega lastnega mnenja oz. mišljenja, svoje identitete, ki naj bi bila identiteta mladinske organizacije. Kot da so delegati zveze komunistov ne pa zveze socialistične mladine.

»Vodi nas zveza komunistov«, je med drugim navdušeno dejal nek delegat, drugi (seveda ne vsi) pa so mu prav tako navdušeno ploskali. »Komsomolski sindrom« pa se ni kazal samo v bolj ali manj neposrednem prevzemanju ali celo povzemanju vladajoče ideologije, temveč tudi v nestrpnih reakcijah do drugačnih razmišljanj, pobud itd. Takšna razmišljanja so bila etiketirana kot napad na jugoslovansko ljudsko armado (npr. pobuda za široko in demokratično razpravo o civilnem služenju vojnega roka), napad na tovariša Tita in patriotizem (npr. pobuda za drugačno praznovanje dneva mladosti, ukinitve štafete), omogočanje vojnemu zločincem, da se izognejo pravični kazni (pobuda za široko in demokratično razpravo o smrtni kazni) itd.

Ker so bile to v večini razprave in pobude slovenskih delegatov, je eden od delegatov sprožil celo vprašanje (idejne) pripadnosti Slovencev in aludiral na situacijo na Kosovu.

Nek drug delegat pa je v tej zvezi — sicer prefinjeno, pa vendarle dovolj zgovorno — opozoril na možnost uporabe prisilnih sredstev in metod.

Drug način diskreditiranja razprav in pobud slovenskih delegatov so bili poskusi prikazati njihova mnenja kot mnenja svobodnih strelcev. Drugim dejstva, da zastopajo stališča svoje organizacije ali celo kongresa, ni bilo potrebno dokazovati.

V neformalnih razgovorih (izza kongresa, bi dejal Tavčar) pa se je pokazalo, da bariere med nami vedno le niso tako velike. Velikokrat delegati preprosto niso poznali in razumeli slovenskih stališč (npr. govorili so o »hišnem« služenju vojnega roka itd.), ali pa nimajo dovolj zaščite svoje organizacije, da bi lahko zastopali podobna stališča.

Na žalost pa problem le ni tako preprost (npr. treba se je samo iskreno pogovoriti itd.), posebno če pomislimo, da se zveza komunistov že petintrideset let otepa »komsomovskega sindroma«.

Ivan Puc

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

DR. JOSEPH LISTER — UTEMELJITELJ ANTISEPSE

Kirurg Joseph Lister (5.4.1827 — 10.2.1912) je prvi spoznal pomen ranske infekcije. Rezultate raziskav je objavil v znani medicinski reviji Lancet. Glavni povzročitelji gnojne infekcije so bili mikroorganizmi v zraku. Zrak je že tedaj razkuževal z razprševanjem karbolove kisline. Prav tako je opozarjal, naj obveza za preprečevanje dostopa zraka do rane, in potrdil, naj se obveza čim manj menja. Listerjev način ravnanja z rano je bil prvi korak k cilju, da bi operacija in okrevanje po njej potekala brez navzočnosti bolezenskih klic. Njegov preprost in učinkovit postopek je bil osnovan na sprotnem uničevanju bakterij, kar je bilo bistvo dr. Listerjeve antiseptike. Iz tega se je razvila nova metoda, tako imenovana asepsa, ki je uspeh sedanjosti.

Dr. Lister je bil vodja univerzitetne bolnice v Glasgou. Prvi je premagal ransko infek-

cijo. Njegova delovna soba je bila poleg kirurške predavalnice, v zahodnem krilu glasgowske univerzitetne stavbe. Tam je dobil idejo o uvedbi asepsa. Sledil je Pasteurjevemu uspehom, ki so ga privedli do cilja. Pasteur je leta 1863 pri procesih vrenja odkril majhna bitja, vidna šele z mikroskopom. To so bili mikrobi gnilj, ki so prihajali od zunaj z onesnaženim zrakom in povzročali vrenje. In prav Pasteurjevo odkritje je dalo misliti dr. Listeru. V bolnišnicah skoraj ni bilo rane brez gnojne vnetja, bakterije so bile neznane, higiena pri operacijah pa je veljala za nepotrebno. Dr. Lister je razmišljal: bolnike z odprtimi zlomi redno napade ranska infekcija, pri zaprtih zlomih pa bolniki ozdravijo brez infekcije. Pravilno je sklepal, da mikrobi, povzročitelji gnojne infekcije, skozi odprte rane najprej okužijo notranjost rane, nato pa celo telo.

V dnevniki poskusov je zapisal: »Ko sem doumel bistvo poteka, sem se lotil dokazovanja. Toda dokazati je bilo težje. Ran nisem mogel kuhati. Ustvariti sem si moral druga-

čen filter, ki bi domnevne mikrobe zaustavil na poti do rne. Pomislil sem na kemično sredstvo, imenovano fenol ali karbolna kislina. To je izdelek iz premogovega katrana. Po odstranitvi smrada po gnilju sem sklepal, da so mikrobi uničeni. Torej je bila karbolna kislina tista, ki je preprečila gnojno infekcijo. Ko sem pokril rane z gazo, namočeno v raztopino karbola, je ta služila kot filter, ki je mikrobom gnilj preprečeval dostop do rane. V vseh primerih zdravljenja na zgoraj omenjeni način so bolniki ozdraveli brez infekcije.«

Spomladi leta 1867 je njegova sestra Isabellabolela za rakom na dojki. Junija jo je Lister operiral. Po odkritju narkoze se je razmahnila drznejša kirurška dejavnost. Toda operacija dojke je bila povezana z odstranitvijo mišičnih snopov in žlez pazduhe. Tako korenite operacije pa so bile skoraj v vseh primerih smrtno, ker je ogromna rana odpirala vstop infekciji. Obdobja po opravljeni operaciji dr. Lister ne bi mogel prenesti še enkrat, kot je sam dejal. V nekaj tednih je velika rana pod karbolnimi obvezami ozdravela brez gnojne infekcije. S tem je dr. Lister prvi v zgodovini medicine uspešno opravil amputacijo dojke. Listerjev način ravnanja z rano po vseh dezinfekcijskih predpisih je bil prvi korak k cilju, da bi operacija potekala brez zapletov, zdravljenje pa v okolju brez bolezenskih klic. Kar je sledilo, bi lahko imenovali aseptično obdobje.

BANTING — ODKRITELJ INSULINA

Frideric Banting (1891 — 1941), kanadski fiziolog. Leta 1922 je odkril insulin in prejel leta 1923 Nobelovo nagrado za medicino.

Dr. Banting je bil mlad zdravnik, strokovno še neznan. Garal in preskušal je v tesnih prostorih. Kolikor mu je manjkalo poskusnih živali, toliko je nadomestil z značajem in v vztrajnostjo. Bil je preprost in pošten. Ni imel bogato opremljenega laboratorija, ne potrebnega denarja za nakup živali. Bantingu ni nikdar prišlo na misel, da bi obstal na pol poti. Izoliral je insulin — čudežno zdravilo. Čudežno zdravilo zato, ker marsikateri diabetik živi dlje z insulinom. Do odkritja insulina je bila zdravniška znanost mnenja, da je kaj tako učinkovitega nemogoče izpeljati. Z izolacijo insulina je dr. Banting uspešno podaljšati življenja diabetikom za desetletja. Pred tem odkritjem so bolniki počasi umirali in na vsem svetu je bilo na tisoče takih, ki so bedno hiral.

Banting je sprva želel postati dober kirurg. Delal je kot splošni zdravnik v bolnišnici v Toronto, nato pa je odšel v Ontario, kjer je deloval kot zdravnik v lastno prakso. Ko je osemindvajset dni čakal na prvega bolnika, je ob koncu znašel njegov zaslužek štiri dolarje, zato je sprejel poldnevno zaposlitev kot predavatelj na medicinski fakulteti.

TRETJE SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

cen življenjskih potrebščin precej zaostaja za rastjo osebnih dohodkov. Izguba organizacij združenega dela v občini se je zmanjšala skoraj za polovico, v primerjavi z lanskim trimesečjem, medtem ko se je na Gorenjskem povečala za 86 odstotkov in v Sloveniji za 171 odstotkov.

Podatki pa kažejo, da je šla razporeditev močno povečanih sredstev za bruto osebne dohodka in skupno porabo v temeljnih organizacijah združenega dela predvsem na škodo akumulacije, ki se je povečala le za 54 odstotkov. Tudi v republiki ugotovljajo nizko rast akumulacije (39 odstotkov), medtem ko je na Gorenjskem nekoliko višja kot v občini. Kljub nižji rasti akumulacije v Sloveniji pa v jeseniški občini še vedno zaostajamo za Slovenijo po deležu akumulacije v dohodku — delež občine 14,9 odstotka, delež republike 19,2 odstotka — hkrati pa smo na zadnjem mestu med gorenjskimi občinami.

Zal moramo, ugotavlja poročilo, podobno ugotoviti tudi pri drugih kazalcih uspešnosti gospodarjenja v občini, in sicer pri ekonomičnosti in dohodku, v primerjavi s poslovnimi sredstvi, kjer v primerjavi z enakim obdobjem lani ugotavljajo rast, in pri deležu izvoza v celotnem prihodu, ki pa se je v primerjavi z lanskim letom znižal za 30 odstotkov. Razveseljuje pa rast produktivnosti, ki je višja od povprečja Gorenjske in Slovenije, nominalno pa je tudi druga najvišja na Gorenjskem — višja je le v občini Kranj. Po reprodukcijski sposobnosti, ki je sicer v primerjavi s istim obdobjem lani nižja za 8 odstotkov, je jeseniška občina prav tako na drugem mestu v regiji. Izplačani čisti osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu je višji kot v Sloveniji in na Gorenjskem, čeprav je njegova rast nižja. Vpliv gradnje jeklarne 2 pa se odraža v investicijskih vlaganjih v bruto dohodek (povečanje za 606 odstotkov), pri čemer je občina krepko na prvem mestu na Gorenjskem.

Poročilo omenja še ugodne rezultate na področju turizma, kjer se številno nočitev nenehno povečuje, kakor tudi doba bivanja. K boljšemu turističnemu prometu, predvsem k izboljšanju kvalitete pa bodo gotovo pripomogle tudi v lanskem in letošnjem letu začete nove naložbe. To je le nekaj uvodnih poudarkov iz obsežnega poročila, ki podrobno obravnava posamezne kazalce gospodarjenja v občini v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Rast sredstev za družbene dejavnosti je v občini usklajena z rastjo dohodka. Letos je našteto 54 odstotkov več sredstev za te dejavnosti kot v letu 1985. Iz te omejitve, navaja poročilo, so izzeta sredstva za usklajevanje osebnih dohodkov delavcev v negospodarstvu, v primerjavi z delavci v gospodarstvu v občini, kar je ena osrednjih resolucijskih nalog v letošnjem letu, ki je v občini že uresničena.

Vrednost programov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v letošnjem letu znaša 4.200.499.116 din, v kar so vključena tudi sredstva za usklajevanje osebnih dohodkov in obveznosti do republiške solidarnosti. V prvih treh mesecih se je zbralo 24,9 odstotka načrtovanih sredstev.

Planirani dohodki splošne porabe so bili v prvem tromesečju realizirani 23,1 odstotka. Zaradi likvidnostnih težav, navaja poročilo, so bile v rednem delu proračuna začasno angažirana sredstva rezervnih rezerv — posebne partije proračuna. V tem času se je problematika proračunske porabe zelo zaostila, s čimer so bili delegati seznanjeni na zadnji seji.

Drugi del gradiva za to točko dnevnega reda vsebuje poročilo o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in čistega dohodka v prvih treh mesecih letos. Resolucija SR Slovenije opredeljuje kot temeljno usmeritev usklajeno rast sredstev za bruto osebne dohodka in skupno porabo delavcev v organizacijah združenega dela rastjo dohodka v organizacijah združenega dela. Pri tem po resoluciji morajo delavci v organizacijah združenega dela zagotoviti:

- najmanj enak oziroma višji delež akumulacije v dohodku, kot so ga dosegli v letu 1985,
- ter hkrati ohraniti oziroma zmanjšati delež materialnih stroškov v celotnem prihodu glede na raven leta 1985. Ob upoštevanju teh resolucijskih usmeritev morajo delavci v organizacijah združenega de-

la pri razporejanju dohodka in oblikovanju sredstev za osebne dohodka in skupno porabo upoštevati še naslednje:

- V nadpoprečno uspešnih organizacijah s podpoprečno stopnjo akumulacijske sposobnosti ter nadpoprečno ravni sredstev za osebne dohodka in skupno porabo na delavca bodo dosegli poprečno oziroma zmanjšali odstopanje svoje akumulacijske sposobnosti od primerjalne skupine. Akumulacijsko stopnjo bodo izboljševali toliko časa dokler ne bodo uskladile sredstev za osebne dohodka in skupno porabo na delavca s poprečjem primerjalne skupine.

- V nadpoprečno uspešnih organizacijah združenega dela z nadpoprečno stopnjo akumulacijske sposobnosti bodo svojo stopnjo akumulacijske sposobnosti iz leta 1985 še naprej izboljševali. V teh organizacijah naj bi pri razporejanju dohodka v letu 1986 zagotovili tudi nadpoprečno raven sredstev za osebne dohodka in skupno porabo na delavca.

- V nadpoprečno uspešnih organizacijah združenega dela z nadpoprečno stopnjo akumulacijske sposobnosti lahko ohranijo nižjo stopnjo akumulacijske sposobnosti v primerjavi s primerjalno skupino, če imajo hkrati tudi sorazmerno nižjo raven sredstev za osebne dohodka in skupno porabo na delavca. V primeru, da so delavci v preteklem obračunskem obdobju imeli za več kot 10 odstotkov nižjo raven sredstev za osebne dohodka in skupno porabo na delavca, v primerjavi z ravni v primerjalni organizaciji oz. skupini, lahko povečajo raven teh sredstev, če predhodno preverijo vzroke slabega poslovanja in slabih rezultatov ter v sodelovanju z organom družbenopolitične skupnosti in občinskim sindikalnim svetom sprejmejo ukrepe za izboljšanje svojih poslovnih rezultatov.

Ne glede na usmeritve iz prejšnjih alinej pa delavci lahko:

- povečajo sredstva za osebne dohodka in skupno porabo, če zmanjšajo delež materialnih stroškov v celotnem prihodu. Rast teh sredstev je lahko največ sorazmerna z rastjo dohodka, dosežena z zmanjšanjem materialnih stroškov,
- v organizacijah združenega dela — pretežnih izvoznih na konvertibilno tržišče — ohranijo enak delež sredstev za osebne dohodka in skupno porabo v dohodku, če ne poslujejo z izgubo.

V negospodarskih organizacijah združenega dela, ki sredstva z enostavno oziroma razširjeno reprodukcijo pridobivajo prek samoupravnih interesnih skupnosti, bodo sredstva za osebne dohodka odvisna od družbene produktivnosti dela in rasti dohodka v gospodarstvu, od uresničevanja politike zaposlovanja na teh področjih, od izpolnjevanja dogovor-

jenega programa dela ter od racionalnosti poslovanja.

Poročevalec v obsežnem analitičnem poročilu ugotavlja, da občina Jesenice kot celota ni kršila resolucijskih usmeritev glede razporejanja dohodka in čistega dohodka. Kljub temu pa je zaskrbljujoče dejstvo, da se je zmanjšal delež akumulacije v dohodku s 23,3 odstotka v obdobju januar—marec 1985 na 14,9 odstotka v obdobju januar—marec 1986. Prav tako se je zmanjšal tudi delež akumulacije v čistem dohodku, ki je v lanskim prvih treh mesecih znašal kar 35,2 odstotka, v letošnjih prvih treh mesecih pa znaša samo še 23,1 odstotka. Še bolj zaskrbljujoče pa je to, da je od 69 uporabnikov družbenih sredstev kar polovica (35) nepravilno razporejala sredstva za bruto osebne dohodka in skupno porabo delavcev.

Komisija, ki spremlja uresničevanje resolucije za razporejanje dohodka v letu 1986 je na podlagi finančnih kazalcev delovnih in poslovnih rezultatov razporedila vse prekoračitve v tri skupine. Tudi v negospodarstvu je šest organizacij združenega dela, ki so za osebne dohodka razporedile več sredstev kot jim je bilo dovoljeno s kriteriji čistega dohodka in čistega dohodka. Vse organizacije združenega dela prekoračitve gradivo tudi imensko navaja.

Delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice bodo na tretji seji obravnavali še:

- Predlog o pogrebnih svečanostih v občini Jesenice in predlog odloka o pokopališkem redu na območju občine;

- Družbeni dogovor o financiranju sanacije, povečanju zmogljivosti, vzdrževanju in gradnji visokogorskih postojank in dodelavi planinskih poti;

- Predlog družbenega dogovora o skupnih akcijah pri preprečevanju onesnaženja in izboljševanja kakovosti vod porečja Save (novelacija dogovora).

Delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti pa so v razpravo in opredeljevanje predložena še naslednja vprašanja:

- Analiza izvajanja programov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini Jesenice;

- Poročilo o izvajanju programa sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini v letu 1985;
- Osnutek odloka o ravnanju s plodno zemljo;

- Predlog odloka o spremembah odloka o cenah za geodetske storitve v občini;

- Poročilo o stanju in problematiki uresničevanja zakona o komunalnih dejavnostih v občini in

- Poročilo o uresničevanju samoupravnega sporazuma o hidrantnem omrežju v občini Jesenice.

IGNORIRANJE OBČINSKEGA SVETA

V četrtek, 12. junija, se je na redni seji sestalo predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice in kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavalo predlog sprememb 24. člena statutarnega sklepa občinskega sveta, ki opredeljuje oblikovanje svetov oziroma odborov, ki delujejo pri občinskem svetu. Obsojili pa so tudi popolno ignoranco občinskega sveta zveze sindikatov pri obravnavanju sprememb organiziranosti TOZD v Železarni Jesenice.

Predlog sprememb statutarnega sklepa, ki so ga na seji predsedstva podprli, o njem pa bo dokončno sklepal občinski svet zveze sindikatov, vsebuje nekatere zadržitve in preporazdelitve dejavnosti oziroma pristojnosti posameznih svetov in odborov in oblikovanje novega odbora za vloge, prošnje in pritožbe. Predlog zajema tudi ukinitve odbora za mednarodno sodelovanje in odbora za obveščanje in politično propagando, ki naj bi v bodoče kot enotna delegatsko oblikovana organa delovala pri občinski konferenci SZDL Jesenice. Ob tem so poudarili tudi nujnost okrepitev delovanja odborov dejavnosti pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice.

Po tem, ko so rešili nekatere tekoče zadeve so bili prisotni soglasni, da se konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarnje Jesenice in v vednost medobčinskemu in republiškemu svetu zveze sindikatov pošlje pisan protest zaradi popolnega ignoriranja občinskega vodstva zveze sindikatov pri obravnavanju sprememb v organiziranosti temeljnih organizacij združenega dela v delovni organizaciji Železarna Jesenice. O tovrstnih namerah občinski svet zveze sindikatov niti ni bil obveščen, niti ni vabljen na razširjene razgovore o nameravani reorganizaciji, čeprav gre za temeljna vprašanja ustavnega položaja delavcev v jeseniški železarni.

Seji predsedstva bi morala slediti prva seja občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice novem mandatu, ki pa je bila zaradi zelo slabe udeležbe preložena na kasnejši čas. Zaradi nesklepnosti je bila preložena tudi skupna seja občinskega sveta zveze sindikatov in občinske konference SZDL Jesenice. Skupaj bi morala obravnavati zaključno poročilo o volitvah in informacijo o gospodar-

skih gibanjih v občini v letošnjem letu in uresničevanje letošnje resolucije o razporejanju dohodka, čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodka. Izredno aktualni vprašanja, ki pa vendarle nista bili vredni, da bi več kot polovica delegatov obeh organov žrtvovala nekaj svojega prostega časa za njuno obravnavo, čeprav gre za vitalna razvojna vprašanja.

Še enkrat je odpovedala morala precejšnega dela delegatov, brez nje pa ne bomo kos sedanjim razvojnim problemom in nalogam. Odpovedala je morala, ki je v naši zgodovini imela tako pomembno vlogo, saj smo le v morali imeli, na primer, prednost v narodnoosvobodilnem boju pred številčno in tehnično mnogo močnejšim sovražnikom. Pri obnovi in izgradnji domovine in v času gospodarske blokade je bila prav morala naših ljudi močnejša od vseh pritiskov in groženj.

Obravnavani primer je le eden od mnogih odstopanj od temeljnih, še zlasti socialističnih moralnih norm in prav zato bi morali vprašanje socialistične morale postaviti v ospredje pri obravnavi takih in podobnih primerov. Vsi delegati so namreč dali soglasje za delovanje v obeh organih in kaj naj rečemo ob njihovi neopravičeni odsotnosti s pomembne seje drugega kot to, da je njihova morala v krizi. In dokler ne bomo premagali moralne krize v vseh pogledih, ne samo v tem primeru, tako dolgo si težko zamišljamo boljše rezultate v gospodarskem in družbenem razvoju.

Železarski globus

BRAZILIJA

Prvo četrletje letošnjega leta je bilo dokaj uspešno za brazilsko železarsko industrijo. Proizvedli so 5,93 milijonov ton surovega jekla, kar je za 11,1 odstotka več kot v enakem obdobju lani. Tudi proizvodnja valjnih izdelkov je narasla za 10 odstotkov in dosegla 3,75 milijonov ton.

ČILE

V čilski železarni Huachipato je ob koncu aprila začel obratovati nov elektro-plavž. Njegovo celotno proizvodnjo bodo predelali v specialna jekla. Investicijski stroški za gradnjo plavža so skupaj z modernizacijo kokarne znašali 100 milijonov dolarjev.

ČESTITKA

BOŽIDAR KERO, sodelavec iz TOZD Valjarna bluming — štekel je v juniju uspešno zaključil nadaljevalni program vzgojno izobraževalnega programa V. stopnje in si pridobil poklic »obratni metalurški tehnik«.

Čestitamo!

SEJA SKUPŠČINE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI

2. seja izobraževalne skupnosti občine Jesenice bo v torek, 24. junija konferenca delegacij v Železarni pa v ponedeljek, 23. junija, ob 13. uri. Včeraj pa so se sestali delegati na 2. zboru enote SPIZ občine Jesenice, vendar pa se pred tem niso sestale ustrezne delegacije in konferenca delegacij v Železarni (na dnevnem redu zbora sta bili le dve točki dnevnega reda, vendar ni bilo gradiva). Skupščina SIS za telesno kulturo, zaposlovanje in raziskovalno skupnost občine Jesenice pa se bodo sestale šele jeseni (in ne ta mesec kot ostale SIS).

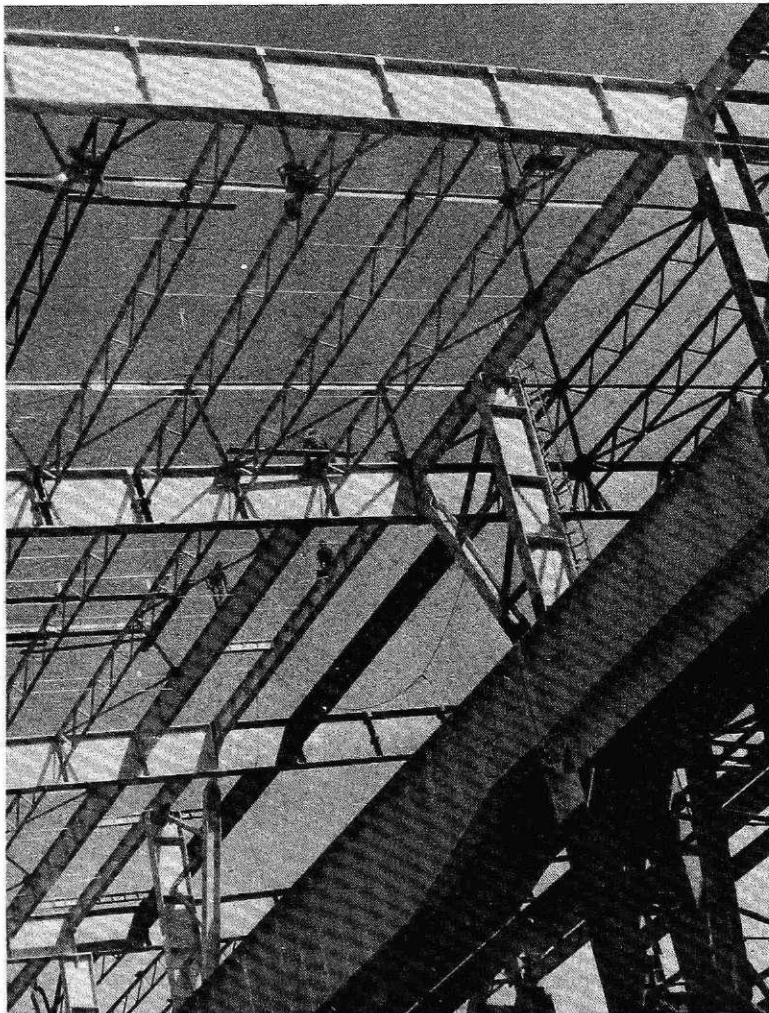
Na prejšnji seji skupščine izobraževalne skupnosti niso v celoti opravili konstituiranja skupščine in organov skupščine. Za predsednika skupščine je bil izvoljen Anton Arh, za predsednika zbora uporabnikov Oton Pestotnik in za predsednico zbora izvajalcev Marija Ličof. Izvoljeni so bili tudi podpredsedniki, razen podpredsednika skupščine, ker bi moral biti zanj predlagan delegat iz zbora izvajalcev in ne iz zbora uporabnikov. Zato bo na tej seji predlagana za podpredsednika skupščine Vera Gartner, skladno s tem pa bo treba izvesti nekaj sprememb v organih izobraževalne skupnosti. Skladno s Pravilnikom o podeljevanju Žagarjevih plaket izobraževalne skupnosti pa bo skupščina imenovala še odbor za izbor nagrajencev.

Finančni načrt za leto 1986 temelji na 54 odstotnem povečanju dohodka, 50 odstotni rasti materialnih stroškov in na 73 odstotni amortizaciji. Letošnji plan predvideva dobro milijardo sredstev. Pri tem so upoštevana tudi sredstva (približno 30 miljo-

nov) za odpravo zaostajanja osebnih dohodkov pedagoških delavcev za delavci v gospodarstvu, za kar smo se že dogovorili s samoupravnim sporazumom o temeljnih srednjeročnega plana izobraževalne skupnosti. Iz tega sporazuma pa izhaja srednjeročni plan izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1986 - 1990. Na njegov osnutek ni bilo pripomb, razen pomislekov, ali bo možno do leta 1990 izvesti vse navedene investicije. Zato se osnutek (prejelo so ga še delegacije za zadnjo sejo v prejšnjem mandatu) šteje kot predlog za sprejem na skupščini.

Sporazum o združevanju dela in sredstev za dograditev telovadnice pri osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB Jesenice pa izhaja iz ustreznega sporazuma, ki so ga maja sprejele temeljne organizacije v Železarni in sicer, da bodo v temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel združili 60 milijonov za pravočasno dograditev te telovadnice.

Nada Dejak — CPSI

Jeklena pajčevina (foto: I. Kučina)

NAČRT INTERNE BANKE

SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1986

FINANČNI NAČRTI ČLANIC INTERNE BANKE

Najbolj pomembne podatke iz finančnih načrtov delovnih organizacij smo zbrali v tabeli z naslovom »Pomembnejši podatki o poslovanju«. V njej navajamo tudi še druge podatke, ki omogočajo celovitejšo presojo poslovanja. Oglejmo si, kaj načrtujemo bistvenega za letošnje leto.

TABELA A1, A2

Družbeni proizvod in njegova delitev

V povprečju naj bi letos nominalno (ob 70 odstotni inflaciji) dosegli v SZ za 87 odstotkov večji družbeni proizvod kot lani. Realno naj bi se povečal za 10 odstotkov. Njegova rast naj bi bila tudi precej hitrejša od rasti zunanje realizacije. Očitno pričakujemo opazen napredek v splošni uspešnosti poslovanja.

Bruto akumulacijo naj bi ustvarili v vrednosti 38,3 milijarde dinarjev, kar je realno 25 odstotkov več kot la-

ni. Večino akumulacije bomo oblikovali na pogoj amortizacije, in sicer v vrednosti 26,7 milijarde dinarjev. Obračunana amortizacija naj bi se glede na lansko leto nominalno povečala za 79 odstotkov. Pri njenem obračunavanju bomo upoštevali tudi enotno dogovorjena merila v okviru SOZD, ki zahtevajo, da se amortizacija tekoče revalorizira skladno z inflacijo.

Družbeni proizvod in še posebno akumulacijo načrtujemo dokaj smelo. To velja še predvsem za železarno.

Finančno-ekonomska uspešnost

Njenemu spremljanju bomo v prihodnje posvetili veliko pozornost, da bomo lahko zagotovili večjo odvisnost osebnih dohodkov od poslovnih rezultatov, to namreč predvideva tudi lani sprejeti samoupravni sporazum o delitvi v okviru SOZD SZ. Za spremljanje uspešnosti poslovanja bomo uporabljali predvsem dva sintetična kazalca: to sta neto dohodkovna mera in »stopnja akumulacije«, ki jo izražamo v obliki realnega povečanja poslovnega sklada. V načrtih predvidevamo, da naj bi dohodkovna mera znašala v SOZD SZ 1,13, kar je zelo veliko. K tako obetavnemu povprečju naj bi največ prispevali Železarni Štore in Ravne, ki načrtujeta tudi največjo stopnjo akumulacije, prva kar 11,8 odstotka, druga pa 7,1 odstotka. Nekaj delovnih organizacij pa načrtuje, da bodo v teku leta svoj realni poslovni sklad znižale. To velja še predvsem za Plamen in Železarno Jesenice.

Rast osebnih dohodkov načrtujemo skromneje, kot bi jo lahko spričo pričakovane napredka v dohodkovni uspešnosti. Predvsem pa v načrtih ne prihajajo do izraza razlike v povprečnih osebnih dohodkih po delovnih organizacijah, ki naj bi bile posledica razlik v uspešnosti poslovanja. To povezavo bo zato treba v teku leta uveljaviti bolj, kot pa smo jo bili pripravljeni upoštevati pri načrtovanju.

Investicije in njihovo financiranje

Za investicije v osnovna sredstva bomo po načrtih porabili 47,6 milijarde dinarjev. To je realno bistveno več kot lani. Njihova vrednost naj bi tudi za 78 odstotkov preseгла načrtovano amortizacijo. Več kot polovico vseh sredstev (27,8 milijarde dinarjev) bo porabljenih za Jeklaro 2 na Jesenicah. Ostale večje naložbe po porabi sredstev v letu 1986 so v železarnah naslednje: v Železarni Jesenice projekt »namenska proizvodnja« (1.624 mio dinarjev) ter lužilnica (1.629 mio dinarjev); v Železarni Ravne projekt »namenska proizvodnja« (2.880 mio dinarjev) ter modernizacija valjarne (1.670 mio dinarjev); v Železarni Štore rekonstrukcija jeklarne (1.332 mio dinarjev) ter formarska linija (931 mio dinarjev). Od predelovalcev bosta relativno veliko investirala Plamen (zamenjava opreme) ter Žična (kroglični ležaji); izrazito malo pa bodo v osnovna sredstva naložili v Tovilu.

Pri financiranju investicij se računamo na naslednjo povprečno strukturo virov: sredstva SZ — 42 odstotkov, sovlagatelj 9 odstotkov, bančni in komercialni krediti 31 odstotkov, tuji krediti 18 odstotkov. Odstotek zunanjih virov je za današnje razmere izjemno visok. To velja tudi za kredite iz tujine. Tako financiranje investicij nam bo seveda v prihodnjih letih povzročilo velike obveznosti, ki jih bomo brez večjih finančnih pretresov zmogli le, če bodo investicije dejansko dale od sebe vse tisto, kar smo v programih zanje obljubljali.

Finančne težave pri investiranju nam povzroča predvsem visoka inflacija. Ta je namreč celo višja, kot so še pred meseci napovedovali tisti, ki so veljali za pesimiste. Zato bodo tudi prekoračitve pri investicijah večje od predvidenih. Problemi se utegnejo pojaviti predvsem pri največji naložbi, to je pri Jeklarni 2.

Zaloge

Po načrtih naj bi se letos v Slovenskih železarnah zaloge povečale za 28,9 milijarde dinarjev, od tega 2,6 milijarde na račun fizične rasti zalog, vse ostalo pa na račun inflacije. Inflacijske podražitve zalog bomo pokrivali z učinki njihove revalorizacije.

Finančne naložbe in odplačila kreditov

Vsako leto odteče iz Slovenskih železarn več akumulacije v druge dejavnosti, predvsem v infrastrukturo (energetika in promet). Za energetiko bomo predvidoma namenili 3,2 milijarde dinarjev, za prometno infrastrukturo pa 897 milijonov dinarjev. Tudi za nerazvita področja bo šlo veliko, kar 1,5 milijarde dinarjev. Skupaj bomo za našete namene prispevali 5,6 milijarde dinarjev akumulacije.

Zelo velike so tudi anuitetne obremenitve. Po načrtu bomo zanje namenili (samo glavnica) 7,9 milijarde

dinarjev. Več kot polovica tega zneska (58 odstotkov) odpade na Železarno Jesenice, ki jo finančno čedalje bolj obremenjujejo veliki devizni dolgovi iz preteklih let.

Spremembe v neto zadolženosti in likvidnosti

Po načrtu se bo neto dolg Slovenskih železarn v letu 1986 povečal za 25,4 milijarde dinarjev, od tega na račun inflacije za 6,9 milijarde dinarjev (predvsem tečajne razlike od deviznih kreditov), na račun novih neto zadolžitve pa za 18,5 milijarde dinarjev. Povečanje neto dolga je predvsem posledica velikih investicij na Jesenicah. Zaradi tega bo prišlo tudi do poslabšanja stopnje samofinanciranja, in sicer v povprečju od 0,83 na 0,80. V Železarni Jesenice bo stopnja samofinanciranja padla celo na 0,64, kar je opazno manj kot v gospodarstvu v povprečju. V večini ostalih delovnih organizacij se bo stopnja samofinanciranja povečala, kar velja predvsem za železarno Štore in Ravne. Zanimivo je tudi, da to pot predvidevamo, da naj bi inflacija v povezavi s sredstvi delovala v prid finančnega položaja Slovenskih železarn. Likvidnost naj bi bila v povprečju še naprej dobra. Med delovnimi organizacijami pa bo prišlo do velikih razlik v likvidnosti. Poslabšala se bo v Železarni Jesenice ter v Žični, zelo ugodna pa naj bi bila predvsem v Železarnah Ravne in Štore.

Splošna ocena finančno-ekonomskih ciljev, ki jih načrtujemo

Splošna značilnost načrtovanih finančno-ekonomskih ciljev je

— opazno naj bi se izboljšala učinkovitost poslovanja, do izraza pa naj bi to prišlo predvsem tudi v obliki realno povečane akumulacije;

— leto 1986 bo v Slovenskih železarnah investicijsko izjemno intenzivno. Velik del potrebnih investicijskih sredstev si bomo zagotovili iz zunanjih virov in predvsem po tej zaslugi se nam likvidnost v povprečju niti ne bo poslabšala;

— povečale naj bi se ekonomske razlike med posameznimi delovnimi organizacijami v Slovenskih železarnah. V uspešnosti poslovanja in likvidnosti naj bi do napredka prišlo predvsem v železarnah Štore in Ravne, med predelovalnimi organizacijami pa v tem pogledu izstopa predvsem Veriga. Investiralo pa se bo predvsem v Železarno Jesenice, kar bo bistveno spremenilo tudi njeno finančno strukturo v korist večje zadolženosti, pa tudi v škodo likvidnosti.

NAČRT SKUPNEGA FINANČNEGA POSLOVANJA V INTERNI BANKI

Pomembnejše podatke iz načrta poslovanja Interne banke v ožjem smislu smo zbrali v dveh tabelah. To sta bilanca sredstev ter načrt prihodkov in odhodkov.

TABELA B1, B2 na 8. strani

Skupni obseg poslovanja

Ta naj bi se nominalno zelo povečal. Tako naj bi bilanca vsota Interne banke narasla od 21,9 milijarde dinarjev na začetku leta na 38 milijard dinarjev na koncu leta. Indeks rasti znaša 173. Če izločimo vpliv načrtovane 70 odstotkov inflacije, pa bi naj bilanca vsota narasla za 2 odstotka.

Najbolj naj bi se povečale dolgoročne oziroma investicijske naložbe Interne banke. Nominalni indeks rasti naj bi tu znašal 209, realni pa 122. V teh številkah se na posreden način odraža povečana investicijska aktivnost Slovenskih železarn, ki jo načrtujemo za letošnje leto; prek Interne banke se namreč zagotavlja znaten del potrebnih sredstev, predvsem za financiranje večjih naložb v črno metalurgijo.

Obseg kratkoročnih naložb se bo po načrtu povečal le za 27 odstotkov, kar pomeni, da se bo realno znižal. Skromna rast je deloma tudi posledica tega, da načrtujemo konverzijo znatnega dela kratkoročnih kreditov Interne banke v dolgoročne.

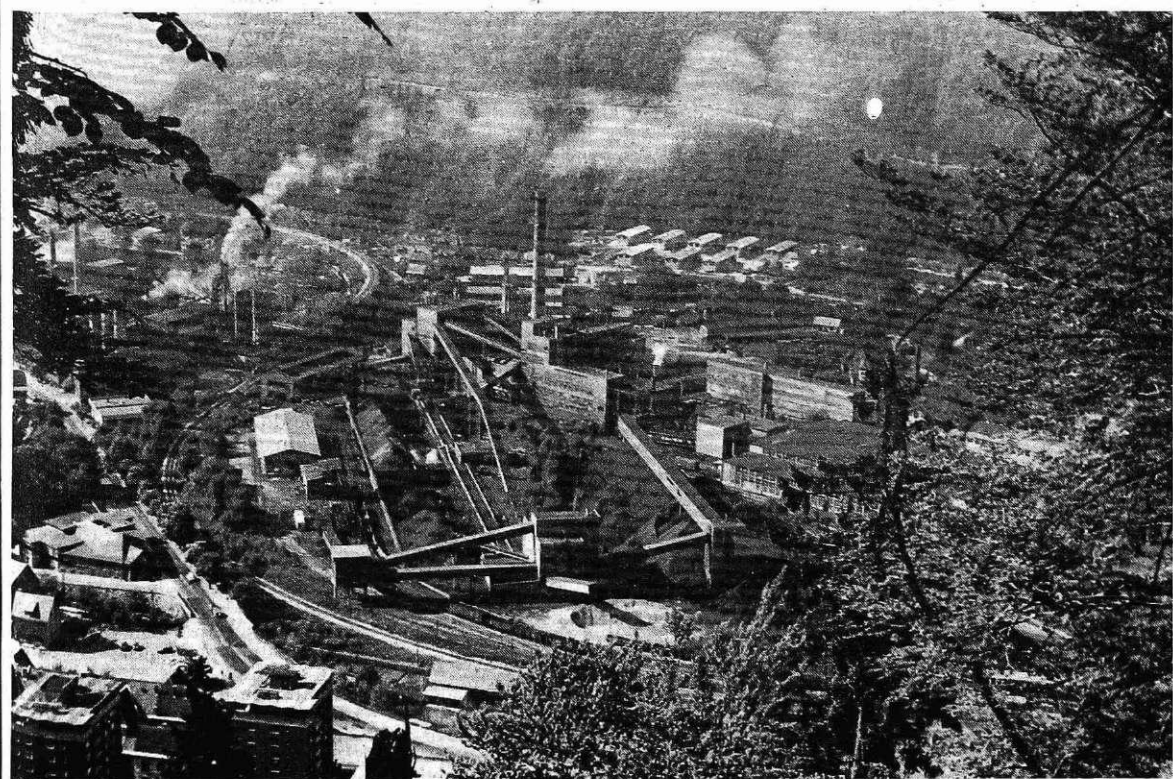
(Nadaljevanje na 8. strani)

POMEMBNEJŠI PODATKI O POSLOVANJU — NAČRT ZA LETO 1986 (A-1)

Zap. št.	OPIS	Jesenice	Ravne	Štore	Veriga	Plamen	Tovil	Žična	MI	SOZD
1.	Proizv. sur. jekla (v t)	465.000	102	240.000	102	152.600	123	13.961	-	859.600
2.	Blagov. proizv. (v t)	385.250	101	156.680	94	194.915	106	-	106	776.783
3.	Systema prodaja (v mio din)	116.592	175	87.394	175	45.248	146	12.097	177	274.338
4.	Izvoz - skupaj (v 000 \$)	35.305	129	44.631	173	22.700	119	6.200	114	113.581
a)	konvertibilni	24.405	145	34.302	164	17.900	97	4.400	131	82.547
b)	klirinški	10.900	104	10.329	211	4.800	-	1.800	87	31.034
5.	Uvoz - skupaj (v 000 \$)	62.116	113	37.526	136	23.867	107	3.100	141	134.774
a)	konvertibilni	43.474	110	29.656	134	20.421	105	2.800	134	98.082
- od tega oprema	15.800	138	7.468	382	1.500	128	990	513	238	26.266
b)	klirinški	18.642	132	7.670	161	3.366	121	300	-	36.692
6.	Družb. proizv. (v mio din)	33.972	171	36.027	199	18.929	211	6.203	175	99.330
a)	OD in skup. poraba	11.829	170	13.974	193	6.626	168	2.441	161	37.124
b)	obvez. iz dohoda	8.832	166	8.031	213	4.381	171	1.887	174	23.939
c)	bruto akumulacija	13.311	175	14.022	197	7.922	319	1.875	199	38.327
- od tega am. po mer. SOZD	12.141	147	10.050	215	4.373	149	1.240	176	559	28.869
7.	Investicije (v mio din)	32.932	195	10.204	324	4.401	114	713	61	50.198
a)	v osnovna sredstva	32.364	281	8.451	254	4.249	138	663	99	47.615
b)	zaloge (brez reval.)	568	-	1.753	-	152	20	50	10	2.583
8.	Sprememba neto dolg. (7-6)	+25.299	208	+1.878	-	-1.758	-	-833	-	+25.446
a)	dolgoročne	+23.242	264	+1.776	103	+92	7	-594	-	+23.156
b)	kratkočasne	2.057	62	+102	-	-1.850	-	-239	-	+230
9.	Stopnja samofinanciranja									
a)	1.1.1986	0.73	89	0.92	116	0.93	99	0.79	111	0.93
b)	31.12.1986	0.64	88	0.93	101	1.02	115	0.93	118	0.80
10.	Neto dohodkovna mera	0.97	98	1.20	94	1.47	143	0.99	88	1.13
11.	Real. pov. PS (v %)	-5.3	-	+7.1	29	+11.8	311	+2.4	-	-12.2
12.	Povprečni OD	99.637	167	103.396	163	100.000	169	99.136	165	99.733
13.	Povprečni št. zaposl.	6.355	102	6.802	113	3.587	99	1.381	102	19.505

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA DELITEV — NAČRT ZA LETO 1986 (A-2)

Zap. št.	OPIS	Jesenice	Ravne	Štore	Veriga	Plamen	Tovil	Žična	MI	SOZD
1.	Celotni prihodek	154.120	170	150.757	187	96.463	165	18.248	179	5.675
a)	prod. blag. stor.	118.511	177	86.161	181	48.417	185	12.434	182	5.200
b)	prih. od fin.	3.000	99	3.319	144	2.416	63	108	76	215
c)	ostali prih.	32.519	160	61.277	209	45.630	206	5.706	176	260
2.	Materialni stroški	120.148	170	115.275	184	77.534	179	12.045	181	3.885
a)	od tega obresti	3.510	121	2.342	174	2.992	133	1.048	163	361
3.	Sprej. v zalog. (-)	-	-	+545	-	-	-	-	-	-
4.	Družb. proizv. (1-2-3)	33.972	171	36.027	199	18.929	211	6.203	175	1.730
a)	dohodek	21.805	165	27.857	204	14.515	217	5.191	176	1.252
b)	amortizacija	12.167	173	8.170	181	4.414	193	1.012	172	538
5.	Končna potrošnja	20.661	168	22.005	200	11.007	169	4.328	167	1.182
a)	OD in skup. por.	11.829	170	13.974	193	6.626	168	2.441	161	823
b)	deviz. in prip.	2.220	162	3.696	240	2.552	200	553	198	201
c)	obresti in nadom.	1.454	178	1.455	248	376	115	150	167	55
d)	ostale obvez.	5.158	165	2.880	181	1.453	152	1.184	166	103
6.	Akumulacija (4-5)	13.311	175	14.022	197	7.922	319	1.875	199	608
a)	amortizacija	12.167	173	8.170	181	4.414	193	1.012	172	538
b)	poslovni sklad	360	94	4.812	193	2.993	-	687	272	20
c)	rezervni sklad	764	398	1.040	-	525	-	176	178	50
7.	Revalorizacija zalog	8.000	184	12.000	128	3.531	173	1.231	113	447
8.	Bruto akumul. (6+7)	21.311	124	26.022	199	11.453	253	3.106	153	1.055
a)	amortiz. na mer. SOZD	12.141	147	10.050	215	4.373	149	1.240	176	559
b)	povečanje zalog	8.568	58	13.753	150	3.284	116	1.281	80	447
c)	za razšir. repr.	+602	-	+2.219	51	+3.796	-	+585	-	+49

Jesenice (foto I. Kučina)

NAČRT INTERNE BANKE

SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1986

(Nadaljevanje s 7. strani)

NAČRT BILANCE SREDSTEV ZA LETO 1986 (B-1)

ap. št.	O p i s	31.12.1985	31.12.1986	IND
v '000 din				
I. AKTIVA				
1.	Osnovna sredstva	184.374	366.950	199
2.	Dolgoročne fin.naložbe	12.290.728	25.649.299	209
a)	skupne naložbe v SZ	8.179.753	16.976.161	208
b)	skupne naložbe izven SZ	2.353.571	3.934.845	167
d)	dolgoročni kred.in ostalo	1.757.404	4.738.293	270
3.	Kratkoročni fin.naložbe	9.476.174	12.001.121	127
a)	kratkoročni kred.in menice	5.959.675	10.586.731	178
b)	druga kratkoročni sred.	3.516.499	1.414.390	40
4.	SKUPAJ (1 do 3)	21.951.276	38.017.370	173
PASIVA				
1.	Dolgoročni združ.sredstva	14.335.730	27.475.355	192
a)	članice IB - za invest.	5.746.546	11.589.999	202
b)	članice IB - za ost.nam.	4.300.184	6.699.626	156
c)	združ.sred.nečlanice	4.289.000	9.185.730	214
6.	Dolgoročni kred.in depoziti	1.114.846	2.534.937	227
a)	članice IB	366.600	328.343	90
b)	banke in zavaroval.	748.246	2.206.594	295
7.	Kratkoročni viri	6.500.700	8.007.078	123
a)	kratk.kred.in dep.članice IB	2.887.202	1.100.000	38
b)	kratk.kred.in dep.-zunanji	587.000	1.500.000	256
c)	ostali kratkoročni viri	3.026.498	5.407.078	179
8.	SKUPAJ (5 do 7)	21.951.276	38.017.370	173

NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV ZA LETO 1986 (B-2)

ap. št.	O p i s	Realizacija 31.12.1985	Plan 31.12.1986	IND
v '000 din				
1.	Prihodki skupaj	3.745.106.876	8.570.859.000	229
1.1	prihodki od obresti	3.594.939.422	8.334.359.000	232
1.2	udel.v skup.dohodku	145.270.243	226.000.000	156
1.3	bančne storitve	4.897.156	10.500.000	214
1.4	drugi prihodki	55	-	-
2.	Odhodki skupaj	1.509.846.111	3.610.596.000	239
2.1	obresti	1.470.264.000	3.520.197.000	239
2.2	moder.odh.in storitve	10.404.988	32.430.000	312
a)	mat.in storitve	5.947.976	23.819.000	400
b)	dnevnice in nočnine	36.965	80.000	216
c)	izdatki za reprezent.	385.579	770.000	200
d)	amortizacija	2.830.681	5.000.000	177
e)	stroški prehrane	711.160	2.017.000	284
f)	drugi mat.stroški	492.628	744.000	151
2.3	drugi odhodki	1.745.405	750.800	43
a)	plač.za banč.stor.	1.556.787	50.000	3
b)	plač.promet SDK	188.500	700.000	371
c)	drugi odhodki	118	800	678
2.4	sred.za delov.skup.	27.212.674	56.838.200	209
a)	osebni dohodki	21.191.965	42.224.000	199
b)	prispevki in davki	3.714.535	7.527.900	203
c)	druge obvl.in doh.	466.537	1.332.800	286
d)	za SSP - stan.del	1.068.462	3.653.500	342
e)	za SSP - spl.del	800.500	2.100.000	262
f)	drugi prihodki	29.325	-	-
g)	drugi odhodki	-	-	-
2.5	davki in prispevki	219.043	380.000	173
3.	SKUPNI DOHODEK	2.235.260.765	4.960.263.000	222
3.1	sklad osnov.sred.	100.000.000	150.000.000	150
3.2	rezervni sklad	100.000.000	300.000.000	300
3.3	zdr.sred.po 27. členu	1.897.092.303	4.295.063.000	261
3.4	za izplač.članicam	138.168.462	215.200.000	156
a)	invest.posl.-sred.A	81.520.230	124.200.000	152
b)	invest.posl.-sred.B	32.875.292	57.000.000	173
c)	invest.posl.-20.člen	4.268.153	16.000.000	375
d)	pogodb.posl.-21.člen	19.504.787	18.000.000	92

Močno naj bi narasli tudi prihodki in odhodki Interne banke. Tudi v tem primeru gre za spremembo, ki so predvsem posledica inflacije oziroma politike visokih nominalnih obrestnih mer, ki jo zadnje čase uporabljamo.

Na sploh predvideva načrt, da naj bi se poslovanje Interne banke letos sicer povečalo, vendar realno nekoliko manj, kot naj bi se povečal družbeni proizvod v Slovenskih železarnah. Če bo inflacija večja, kot smo jo v načrtu upoštevali, pa bomo na kon-

cu leta verjetno celo ugotavljali, da se je obseg v Interni banki združenih sredstev znižal.

Investicijske naložbe

Za financiranje investicij po načelih sovlaganja naj bi se v letošnjem letu s posredovanjem Interne banke zagotovilo skupaj 8.472 milijonov dinarjev sredstev. Pretežni del tega zneska (preko 90 odstotkov) bo porabljen znotraj Slovenskih železarn, pokrita pa bo z naslednjimi viri:

	Znesek v mio din	Struktura
a) Združena sredstva članic IB		
- sredstva A	2.670	32
- 20. člen	322	4
- prispevek za nerazvite	140	2
- ostalo	141	2
b) Skupnost za jeklo		
- sredstva B	200	2
- sredstva C	130	1
c) Potrošniki jekla	4.869	57
SKUPAJ	8.472	100

V okviru Slovenskih železarn naj bi Interna banka sodelovala pri naslednjih naložbah:

— **jeklarna 2 na Jesenicah.** Za to naložbo bo šel velik del vseh sredstev; kar 6.145 milijonov dinarjev. Od tega sredstva A (ta združujejo članice Interne banke) 2.350 milijonov dinarjev, sredstva skupnosti za jeklo (B in C) 200 milijonov dinarjev ter sredstva, ki jih zagotavljajo potrošniki jekla, 3.595 milijonov dinarjev;

— **modernizacija valjarne v Železarni Ravne.** Zanj naj bi se zagotovilo 457 milijonov dinarjev. Od tega odpade pretežni del na sredstva, ki jih zagotavljajo potrošniki jekla;

— **rekonstrukcija jeklarne v Železarni Štore.** Ta naložba se zaključuje in zanjo se prek Interne banke letoš zbirajo zgolj še sredstva, ki jih združujejo potrošniki jekla. Predvidoma se jih bo nateklo v vrednosti 317 milijonov dinarjev, en del pa bo namenjen že za naslednjo pomembno naložbo iz seznama prednostnih naložb v črno metalurgijo, in sicer je to razširitev valjarskih zmogljivosti v Železarni Štore;

— **avtomatska formarska linija v Železarni Štore.** To naložbo Železarna Štore že nekaj časa izvaja, vendar ne ravno intenzivno. Pri njenem financiranju je Interna banka že doslej sodelovala z razmeroma skromnim zneskom (50 milijonov dinarjev). Ker pa se je njena predračunska vrednost predvsem zaradi inflacije močno povečala (od prvotnih 900 na 2.253 milijonov dinarjev), naj bi se revaloriziralo tudi udeležbo Interne banke pri njenem financiranju. Ta bi se povečala še za 150 milijonov dinarjev. Odločitev o tem bi šele sprejeli.

— **oprema za toplotno obdelavo vijačnih izdelkov v Plamenu.** Plamen načrtuje za letošnje in prihodnje leto razmeroma velike naložbe v zamenjavo opreme ter v dodatno opremo za toplotno obdelavo vijakov. Te investicije bodo zahtevale okoli 1500 milijonov dinarjev sredstev. Interna banka naj bi pri njihovem zagotavljanju sodelovala z zneskom 160 milijonov dinarjev, od česar bi Plamen polovico črpal še letos, drugo polovico pa prihodnje leto. Ustrezne odločitve bo treba še sprejeti;

— **oprema za toplotno obdelavo jekla v Metalurškem inštitutu.** Za to opremo bo potrebno letos zagotoviti okoli 160 milijonov dinarjev, prispevek združenih sredstev Interne banke pa naj bi znašal 60 milijonov dinarjev. Metalurškemu inštitutu naj bi sredstva zagotovili pod najugodnejšimi pogoji, ki jih predvidevajo samoupravni akti Interne banke;

— **nakup skupnih poslovnih prostorov v Beogradu:** Slovenske železarne imajo v Beogradu sedaj poslovne prostore v najemu. Ti tudi po velikosti ne ustrezajo več. Ravno v tem času se nakazuje možnost, da bi lahko v Beogradu na ugodni lokaciji kupili prostore, ki bi zagotovo dolgoročno zadovoljili vse potrebe Slovenskih železarn. Njihova nakupna cena je okoli 70 milijonov dinarjev. Verjetno ne bomo storili napake, če se bomo odločili za ta nakup, v kolikor bo seveda sploh dosežen ustrezen sporazum s prodajalcem;

— **nakup osebnega avtomobila za predstavništvo SZ v Beogradu.** Za ta namen naj bi iz združenih sredstev Interne banke prispevali 2,5 milijonov dinarjev.

V gornjih postavkah niso zajete naložbe, ki so financirane iz sklada osnovnih sredstev Interne banke. Tudi teh naj bi bilo letos razmeroma veliko in sicer v vrednosti 125 milijonov dinarjev. Od tega bi naj šlo 100 milijonov dinarjev za nakup dodatnih poslovnih prostorov v Ljubljani, Moše Pijadejeva 5 (ustrezne odločitve so bile sprejete že predlani), 24 milijonov dinarjev bo zahtevala računalniška oprema, 1 milijon dinarjev pa je namenjen ostalim potrebam.

Precej sredstev Interne banke bomo tudi letos naložili v druge OZD zaradi naše lastne surovinske oskrbe. Njihova skupna vrednost naj bi znašala okoli 900 milijonov dinarjev, potrebna sredstva pa bomo v znatnem delu zagotovili iz virov, ki jih oblikujemo na podlagi združevanja potrošnikov jekla oziroma iz sredstev za nerazvite. Med take naložbe, za katere bomo letos prispevali večja sredstva, štejemo predvsem naslednje: RMK Zenica 117 milijonov dinarjev, Tovarna dušika Ruše 200 milijonov dinarjev, Dinos in Surovi-

na 200 milijonov dinarjev, Silika Gostivar 140 milijonov dinarjev.

Omenimo naj še eno naložbo, ki sicer po vrednosti ni velika, vzbujajo pa vseeno razmeroma veliko zanimanja. Gre za to, da naj bi Slovenske železarne prevzele pokroviteljstvo nad investicijo v razširitev planinskega doma pri Triglavskih jezerih. Sredstva naj bi zagotovili iz dohodka Interne banke oziroma neposredno iz sredstev, ki jih v Interni banki poznamo pod imenom »po 27. členu združena sredstva«. Naložbe te vrste se praviloma finančno podpirajo preko sklada skupne porabe. V tem primeru pa ocenjujemo, da gre za zadevo, ki ima za Slovenske železarne posredno upoštevanja vreden poslovni pomen; samo zato predlagamo, da se jo izjemoma financira iz sredstev Interne banke.

FINANCIRANJE TEKOČEGA POSLOVANJA

Po obsegu naložb naj se kratkoročno poslovanje Interne banke realno ne bi povečalo, med drugim tudi zato, ker domnevamo, da niti ne bo večjih potreb, da bi se kratkoročno zadolževali v večjem obsegu. Sicer pa bomo poslovanju upoštevali predvsem naslednje:

— ker prihaja do precejšnjih razlik v likvidnosti med delovnimi organizacijami v Slovenskih železarnah, bo Interna banka ekonomsko spodbujala članice s kratkoročnimi finančnimi presežki, da v čim večjem obsegu združujejo sredstva. Šele, če na ta način ne bo mogoče pokriti potreb po sredstvih, se bo Interna banka v večjem obsegu kratkoročno zadolževala tudi pri drugih bankah oziroma OZD;

— kratkoročna sredstva bo Interna banka dajala svojim članicam na razpolago predvsem v naslednjih oblikah: 1) preko eskonta menic oziroma tako, da bo menice brez večjih omejitev sprejemala kot plačilo svojih terjatev do članic; 2) v obliki negativnega salda na internih dinarskih računih, ki jih imajo sedaj vse članice; 3) kot kratkoročne kredite, pri čemer se opušča njihovo dosedanje namensko razvrščanje (kreditni za kritje primanjkljaja obratnih sredstev, krediti za pospeševanje izvoza ter krediti za ostale namene);

— Interna banka bo tudi letos sodelovala pri pokrivanju primanjkljaja obratnih sredstev, ki jih imajo nekatere njene članice, in sicer tako, da jim bo del kratkoročnih kreditov, ki jih financira z združenimi sredstvi po 27. členu, konvertirala v dolgoročne kredite. Za ta namen je v načrtu rezerviranih 1.200 milijonov dinarjev. Konverzijo naj bi dovolili naslednjim članicam (v milijon din): Železarna Jesenice — 600, Veriga — 200, Plamen — 100, Žična — 150, Tovil — 120. Konvertirane kredite naj bi vračali revalorizirano, revalorizacija pa bi izvajali po stopnjah inflacije, kakor jih za industrijske izdelke ugotavlja Zavod za statistiko SRS.

Rok njihovega vračila naj bi bil do 7 let, obrestna mera pa 5 odstotkov; — zaradi zagotavljanja svoje lastne likvidnosti bo Interna banka tudi v naprej razvijala učinkovite oblike sodelovanja z drugimi temeljnimi in internimi bankami, pa tudi drugimi OZD. Tako sodelovanje pa naj ji tudi pomaga, da bo lahko čim bolj učinkovito zaščitila pri njej združena sredstva pred izgubami, ki jih finančnim naložbam prinaša inflacija.

POLITIKA OBRETNOSTI MER

Interna banka se bo tudi v prihodnje zavzemala, da se uveljavi taka politika obrestnih mer, da samo zadolževanje ne bo moglo biti vir pridobivanja materialnih koristi oziroma dohodka. V tem smislu bo svoje obrestne mere prilagajala inflaciji, sočasno pa se bo izogibala ekstremno visokim obrestnim meram, s katerimi se sicer v tem času pogosto srečujemo.

To, da se sedanje visoke nominalne obresti v obračunskem sistemu v celoti obravnavajo kot dohodek, štejemo za resno napako, ki zmanjšuje učinkovitost politike realno pozitivnih obrestnih mer, povzroča pa tudi težave v informacijskem smislu. Zato se bomo zavzemali, da pri naložbah visoke nominalne obrestne mere nadomestimo z revalorizacijo sredstev.

PRIHODKI, ODHODKI IN SKUPNI DOHODEK

Prihodki Interne banke naj bi se povečali z indeksom 229, odhodek pa še nekoliko hitreje. Skupni dohodek naj bi se povečal za 122 odstotkov (indeks 222). Vse te spremembe so posledica večjega nominalnega obsega poslovanja, predvsem pa prihaja do njih zaradi v povprečju še višjih obrestnih mer, kot smo jih uporabljali v lanskem letu. V tem trenutku uporabljamo na primer Interna banka pri kratkoročnem kreditiranju obrestno mero 75 odstotkov (v bankah in pri medsebojnem kreditiranju v gospodarstvu so obresti še višje), kar pri letnem obračunu obresti ustreza obrestni meri 99 odstotkov. Ta številka je opazno višja od lanskega leta, in to predvsem zvišuje nominalni skupni dohodek, ki bi ga dosegli s poslovanjem Interne banke.

Med odhodki Interne banke naj bi se opazno povečali predvsem izdatki v zvezi z materialnimi stroški in storitvami. Za to so trije razlogi. Eden je ta, da Interna banka doslej v svojem poslovanju ni uporabljala računalnikov. To zamudo želi čimprej nadomestiti tudi ob strokovni pomoči zunanjih sodelavcev; to torej povečuje njene stroške intelektualnih storitev. Med te storitve štejemo tudi premije za posebne delovne uspehe, ki naj bi jih skladno z novim samoupravnim sporazumom o delitvi izplačevali na ravni SOZD, in sicer v breme skupnega donodka Interne banke. In nazadnje predvideva načrt še da bo Interna banka v prihodnje zaradi učinkovitejšega spremljanja investicijskih naložb v večji meri angažirala strokovnjake iz delovnih organizacij (pa tudi zunanje); da bodo ti naloge opravljali s primerno odgovornostjo in za primeren honorar.

Večina skupnega dohodka Interne banke se oblikuje v okviru njenega kratkoročnega poslovanja. Pri njegovi delitvi predvidevamo, da bi nekaj več sredstev usmerili v rezervni sklad Interne banke. Za del skupnega dohodka, ki ga združujemo po 27. členu, naj bi z novim samoupravnim sporazumom o ustanovitvi Interne banke predvideli, da ga lahko neposredno vnašamo v sklad obratnih sredstev Interne banke; na ta način se bomo v prihodnje lahko v celoti izognili družbenim dajatvam na ta del skupnega dohodka.

DELOVNA SKUPNOST

Delovna skupnost Interne banke včasih tudi materialno zelo občutljivih nalog ne izvaja dovolj kvalitetno, in sicer zaradi pomanjkanja strokovnih delavcev. Že v načrtu za lansko leto smo zato predvideli, da bi njihovo število povečali; dejansko pa se je zmanjšalo, vsaj če sodimo po delavcih, ki so bili dejansko na delu (Interna banka se namreč srečuje s problemom daljših odsotnosti delavcev zaradi bolezni in porodniških dopustov). V tem smislu predvideva tudi njen načrt za letošnje leto okrepitev s štirimi novimi sodelavci.

ZAKLJUČEK

Glede na financiranje imamo v Slovenskih železarnah sedaj kar presenetljive razmere. Po eni strani se namreč srečujemo z izjemno nestabilnim finančnim okoljem, kar se kaže v visoki inflaciji, v velikih spremembah v politiki obrestnih mer, predvsem pa tudi v materialno močno oslabilenem bančnem sistemu; po drugi strani pa izvajamo prav v tem času največje investicije, za katere potrebujemo ogromna sredstva tudi iz zunanjih virov. Vse to zahteva med drugim vedno bolj učinkovito izvajanje finančne funkcije, ne samo v delovnih organizacijah, pač pa tudi v Interni banki.

Načrt za leto 1986 predvideva, da bo Interna banka največ svojih aktivnosti posvetila ravno problematiki financiranja investicij. Seveda bo morala čimbolj uspešno uresničevati tudi odgovornosti, ki jih ima glede zagotavljanja likvidnosti svojih članic. Obseg in zahtevnost njenih nalog se zato še naprej krepi; da jim bo kos, pa bo morala v prihodnje predvsem bolj učinkovito razreševati svojo kadrovsko problematiko.

USPEH NAŠIH NA RAZSTAVI RAST YU 86

Kot ste že prebrali v prejšnji številki, je bila 14. razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti RAST YU 86 na Reki odprta od 29. maja do 9. junija. Organizatorji so izpolnili obljubo o razširitvi razstavnega prostora in s tem dali možnost, da pridejo na razstavo res vse kvalitetne inovacije iz vseh socialističnih republik in avtonomnih pokrajin.

To je pomembno predvsem zaradi dejstva, da je razstava RAST YU tudi zadnja selekcija razstavljenih inovacij pred nastopom v tujini, kar pomeni, da Jugoslavijo v tujini zastopajo res najboljši in najkvalitetnejši inovacijski dosežki. Letos sta v okviru RAST predvidena dva nastopa jugoslovanskih inventivnih ustvarjalcev in sicer v Brnu in Sofiji.

Namen razstave RAST YU ni zgolj prikazovanje inovacijskih dosežkov temveč ima širši pomen saj gre tudi za: prikaz izumov, tehničnih izboljšav in novosti iz naslova MID; ustvarjalnost mladih; prikaz razvojno raziskovalnih dosežkov in novitet; organiziranje posvetovanj o inventivni dejavnosti, o energiji...; demonstracije novih tehničnih rešitev in novih proizvodov; organiziranje dnevov razstavljalcev (prikazovanje razvoja inventivne dejavnosti, proizvodnega in razvojnega programa posameznih delovnih organizacij); prikazovanje filmov s področja inovacij; strokovne ekskurzije.

Zal moramo priznati, da vse premalo izkoriščamo možnosti prikaza naših razvojno - raziskovalnih novo-

sti in s tem tudi možnosti uporabe naši dosežkov na širšem področju.

Železarna Jesenice je na razstavi pokazala naslednje tehnične izboljšave:

- konstrukcijske spremembe in tehnologija obzidave CUSTODIS podajne peči (avtorji: Drago Finžgar, Marko Žmitek, Zdenko Cund, Janez Kovač, Edo Dolžan, Slavko Justin, Ljubo Galič).

- predelava vžigalnih svečk za vžiganje zemeljskega plina na Felind pečeh (avtor: Cena Valentar).

- izdelava naprave za rezanje styropora (avtorja: Leon Ržek in Anton Torkar).

- obnova konzole emisijskega kvantometra ARL 29000 (avtorji: Silvo Bradašja, Anton Koren, Bogdan Bricelj, Miran Bricelj, Sašo Dolžan in Zdravko Košir).

- zmanjšanje specifične porabe zemeljskega plina na liniji CRNO (avtorji: Dušan Thaler, Klemen Klemenc, Brane Divjak).

- nova konstrukcija črpalke GRACO (avtorji: Senad Suljanović, Ivan Ščap, Vlado Repe).

- izdelava sklopke v domačih delavnicah (avtorji: Niko Cenček, Ivan Ščap, Milan Železnik, Vlado Repe).

- konstrukcijske spremembe sestavnih delov visoke peči št. 2 ter spremenjen način priprave peči za generalni remont (avtorja: Alojz Kozelj in Ivan Berlot).

- izdelava pnevmatske naprave za kompletiranje vesting cevi (avtor: Lado Skube).

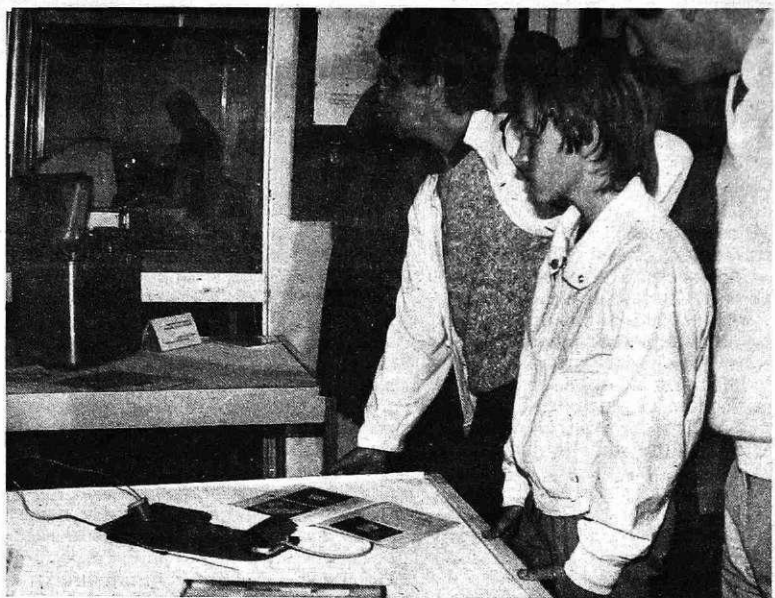
- kovinski vratni podboji (teamsko delo).

- DIATI Jesenice: prikaz delovanja mladih ustvarjalcev.

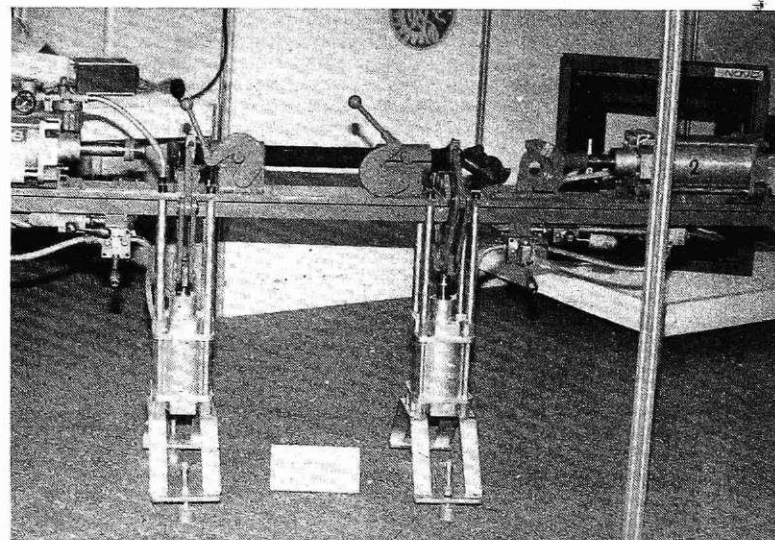
Ob zaključku je posebna komisija ocenila razstavljenе dosežke in podelila priznanje. Za vrsto tehničnih izboljšav pri razvoju kovinskih vratnih podbojev je bila avtorjem za teamsko delo dodeljena zlata plaketa. Srebrno plaketo so prejeli avtorji za obnovo konzole emisijskega kvantometra ARL 29000. Za izdelavo pnevmatske naprave za kompletiranje vesting cevi je bila avtorju dodeljena bronasta plaketa.

Srebrno plaketo pa je prejel tudi Alen Šest, učenec osnovne šole Tone Čufar za svoje ideje in razmišljanja.

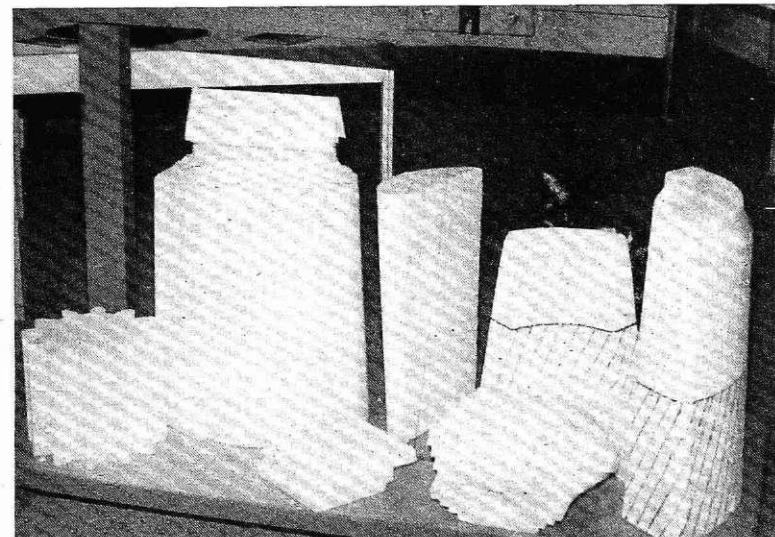
Prejemnikom plaket čestitamo za doseženi uspeh, obenem pa se zahvaljujemo vsem novatorjem za sodelovanje pri izdelavi gradiva in eksponatov za razstavo.

Alen Šest je predstavil delovanje svojega avtomatskega vlažilnika zemlje (foto: P. Malenšek)

Eden od naših eksponatov na razstavi RAST YU (foto: P. Malenšek)

Eden od naših eksponatov na razstavi RAST YU (foto: P. Malenšek)

NEKAJ SMERNIC ZA IZVAJANJE POŽARNOVARNOSTNIH ZAHTEV

Zakon o varstvu pred požarom je v 10. členu predpisal tudi izdajo izvedbenih predpisov, med njimi tudi Pravilnik o požarnovarnostnih zahtevah, ki jih je potrebno upoštevati pri izdelavi prostorskega izvedbenega akta, pri projektiranju, gradnji, rekonstrukciji in vzdrževanju objektov (Ur. list SRS št. 42/85). Zato ni odveč, če posredujem nekaj določil, ki jih moramo upoštevati pri prostorskih načrtih in lokacijski dokumentaciji:

1. Za preprečevanje širjenja ognja z enega na drug objekt sta potrebna določeni prostorski razmak med zgradbami in določena višina.

2. Za uspešen poseg gasilcev ob požaru morajo biti dovodne poti tako velike, da omogočajo dovoz vseh vrst specialnih gasilskih avtomobilov in naprav za gašenje. Najmanjša širina dovodne poti in prostora do zgradb je 11 metrov (cesta 5 metrov, dvakrat 3 metre širok hodnik za pešce).

3. Da bi preprečili širjenje požara po celotni stavbi, jo z ngorljivimi židovi in stropi razdelimo v več požarnih sektorjev. Te predelne stene ali požarni zidovi morajo biti praviloma daljši od 35 metrov. Če je strešna konstrukcija lesena, jo mora požarni zid presekati in segati od 30 do 50 cm nad sleme strehe.

4. V vsaki zgradbi, kjer dela več delavcev, je treba poskrbeti, da se ti v primeru požara ali druge elementarne nesreče lahko hitro umaknejo. Zato je treba posebno pozornost posvetiti projektiranju normalnih stopnišč in izhodov ter zasilnih izhodov, ki morajo biti primerno označeni. Pravilna razmestitev izhodov in stopnišč je osnovni pogoj za hitro gibanje ljudi.

V vsaki zgradbi je zato treba načrtovati:

- izhode in vhode ter tehnološke poti za normalno obratovanje;

- zasilne izhode in zasilne poti, ki omogočajo reševanje ljudi takrat, kadar so glavni vhodi oziroma izhodi neuporabni;

- zasilno razsvetljavo izhodov in glavne poti (Pravilnik o tehničnih normativih za elektroenergetske instalacije v prostorih s specifičnimi pogoji — Ur. list SFRJ št. 68/85);

- izdelavo programov evakuacije za čim hitrejšo izpraznitve objekta;

- pot od delovnega mesta do stopnišča načeloma ne sme biti daljša od 20 do 30 metrov;

- čas, v katerem ljudje lahko zapustijo prostore, ne sme biti daljši od ene minute za nevarne objekte in dve minuti za manj nevarne objekte;

- srednja hitrost gibanja ljudi med evakuacijo oziroma prisilno izpraznitvijo prostora na vodoravnih poteh znaša 15 m/min, po stopnicah pa 10 m/min;

- za prometne poti, vrata in stopnišča veljajo naslednje širine izhodov: za eno osebo od 0,7 do 0,9 m, za dve osebi od 1,25 do 1,5 m, za tri osebe od 1,80 do 2,0 m, za štiri osebe od 2,25 do 2,5 m;

- stopnišče mora biti široko najmanj 1,2 metra in naravno osvetljeno,

- vrata ne smejo biti nikoli ožja od enega metra, medtem ko morajo biti prehodi med posameznimi stroji široki najmanj 1,2 metra;

- na vodovodnem omrežju je treba zgraditi zadostno število zunanjih hidrantov, ki morajo biti od stavb oddaljeni od 5 do 25 metrov, od roba cestišča pa najmanj 2 metra. Praviloma so drug od drugega oddaljeni največ 200 metrov. Poleg zunanjih hidrantov naj se namestijo še notra-

nji hidranti v industrijskih objektih, v katerih se uporabljajo gorljive snovi, in v skladiščih, kjer je shranjen gorljiv material. Pri vsakem hidrantu mora biti toliko cevi, da je mogoče doseči vse prostore v objektu. Presek cevi mora biti 52 milimetrov. Za gašenje začetnih požarov pa mora biti v vsakem prostoru ustrezno število ročnih gasilnih aparatov.

Prostorska razvrstitev ročnih gasilnih aparatov glede na požarno obremenitev prostorov je odvisna od naslednjih dejavnikov:

- požarne nevarnosti, ki je lahko manjša, srednja ali velika, in prostornine v kvadratnem metru objekta;

- količina vode, potrebne za industrijske objekte, je odvisna od stopnje odpornosti stavbe proti požaru in kategorije tehnološkega procesa glede na ogroženost pred požarom;

- cone nevarnosti odredimo na osnovi proučevanja pojavov. Pri tem moramo posebno pozornost posvetiti koncentraciji plinov in prahu, ki lahko nastanejo v normalnih ali nenormalnih razmerah. V teh conah nevarnosti morajo biti električne instalacije načeloma zavarovane pred vsako možnostjo vžiga zaradi izpada električnega toka, nepredvidenih stikov in nenamernih mehanskih poškodb elektrovodov. Ločimo dve cone nevarnosti: prva obstaja že pri normalnem obratovanju, druga pa le v izrednih okoliščinah obratovanja.

Nevarna cone so vsi prostori, v katerih ne more priti do pojavov, ki nastajajo v prvi in drugi coni;

- Preden se lotimo zidave novega objekta, ga je treba vsestransko proučiti s stališča požarne varnosti.

Projektanti morajo uporabljati predvsem take konstrukcijske materiale, ki bodo odporni proti ognju. Pomembna je tudi lokacija novozgrajenega objekta. Oceniti jo je treba iz dveh vidikov, in sicer: da novozgrajeni objekt ogroža okolico in da ga okolica ogroža. Upoštevati je treba tudi število delavcev, ki se bodo v objektu zadrževali in material, ki se bo predeloval ali skladiščil itd.

Temperatura pri požaru doseže od 1000 do 1200 °C. Taka temperatura lahko vname sosednje objekte v premeru od 20 do 40 metrov, zato je običajno varnostna razdalja med dvema gorljivima objektoma 20 metrov. Na podlagi izkušenj je bila sestavljena tudi tabela minimalnih razdalj med posameznimi vrstami objektov.

Tabela pa lahko uporabljamo le kot napotilo, ker moramo stalno upoštevati količino gorljivih snovi v enem objektu in to, ali so materiali podvrženi samovžigu, eksploziji in podobno.

Na splošno velja, da začetni vžig lahko zadušimo s kozarcem vode, po približno eni minuti z vedrom vode, po petih minutah pa že potrebujemo cisterno.

STALNE RUBRIKE NE BO!

Zlobni jeziki so nam po pregledu prejšnje številke priporočili, naj v glasilu uvedemo še stalno rubriko z naslovom »Popravki iz prejšnje številke«. Da nam prehod na zamejanje teksta prek računalnika povzroča nekaj več težav kot smo pričakovali, se je izkazalo v prejšnji številki, ko smo na zadnji strani dvakrat objavili prispevek o uspehu košarkarske ekipe Železar. Na 12. strani pa smo nerodno zaključili prispevek Franja Ropeta o seji medobčinskega sveta zveze borcev Gorenjske na Jesenicah. Torej danes še nadaljevanje:

Pomembno pa je sodelovanje z zdravstvenimi domovi in občinskimi odbori ZZB NOV. Ker je vsaka občinska organizacija ZZB drugače organizirana, osebni dohodki voljenih in imenovanih pa različni, so sklenili, da je potrebno dosledno upoštevati družbeni dogovor o osebnih dohodkih voljenih in imenovanih, posebna skupina pa naj ugotovi stanje v gorenjskih občinskih organizacijah ZZB in predlaga ukrepe.

Pa še to: na seji odbora za splošne zadeve so sprejeli sklep, da znaša znižana dnevica 1.150 din in ne 1.590 din kakor smo napak zapisali v Železaru. Do objavljene višine znižane dnevnice bo treba še nekoliko potrpeti.

Uredništvo

MINIMALNA RAZDALJA DVEH OBJEKTOV

OBJEKT IZ MATERIALA	Ognje-odporna materiala	Delno gorljivega materiala	Gorljivega materiala
Ognje-odporna materiala	8 m	10 m	10 m
Delno gorljivega materiala	10 m	12 m	15 m
Gorljivega materiala	10 m	15 m	20 m

Iz tega vidimo, kako pomembno je hitro obveščanje ljudi oziroma enot, ki lahko strokovno in učinkovito zadušijo začetni požar. Zato moramo posvetiti posebno pozornost signalizaciji oziroma napravam, ki bodo avtomatsko signalizirale nastanek požara. Vgrajevanje takih naprav je vsekakor najbolj idealna rešitev, ki daje možnosti za uspešno opravljeno gasilno akcijo.

Naprave za javljanje požara so sestavljene iz treh osnovnih delov, in sicer:

- javljalcev požara, ki so nameščeni na raznih krajih stavbe, tam, kjer obstaja možnost za požar. Nastanek požara signalizirajo avtomatsko ali polavtomatsko;

- centralne postaje in

- vseh ostalih pomožnih zvez.

Naprave za javljanje požarov so zlasti pomembne v avtomatiziranih obratih, kjer je zaposlenih malo ljudi, ki bi lahko opazili začetni požar. Poleg tega pa so avtomatizirani obrati tako dragi, da je tudi ekonomsko opravičljivo graditi avtomatske gasilne naprave.

Stabilne gasilne naprave lahko delujejo na vodo, vodno peno, ogljikovo kislino in kemična suha gasilna sredstva. Cevi morajo biti speljane po vseh obratih in prostorih, v katerih so nameščeni javljalci in razpršilci gasilnega sredstva.

Naloga požarne preventive je tudi, da prepreči škodljivo delovanje strele, zato je treba strelovoode namestiti zlasti na objektih, ker je takšna zaščita potrebna s stališča požarne varnosti.

SKLEP:

— Požarnovarnostna preventiva predstavlja vrsto najrazličnejših postopkov in ukrepov, katerih osnovni namen je pravočasno zavarovanje objektov in opreme pred požarom in eksplozijo. Tehnična požarna preventiva je specifična veja tehnike v borbi proti požaru, ki se vse bolj razvija, njene naloge in delokrog pa se vse bolj širijo.

Prispevek je namenjen vsem, še zlasti pa projektantom in drugim strokovnim delavcem, da bi ob vseh novih investicijah poskrbeli tudi za dobro požarno varnost. Ugotavljamo namreč, da se velikokrat v objekte zaradi lepega zunanega videza vgrajujejo neustrezni materiali (lahko gorljivi), ki predstavljajo veliko požarno nevarnost, ne glede na to, ali je dosledno zagotovljena požarna varnost.

Sandi Kotnik

JULIJAN O

10. 11. 1978

Vidim, da dnevnika že dolgo nisem pisal. Več kot tri tedne. S tem pa ni rečeno, da sem ves čas gledal v zrak. Zapisal sem si cel kup idej za »Julijanov roman«, razen tega pa še poskus poglavja. Druga stvar pa je, ali se v vseh teh zapiskih, poskusih in opombah sploh še najdem.

Kako sem si torej zamislil ta roman? Kot sem že prej enkrat omenil: zamislil sem si ga po vzorcu Humboldtove oporoke. Takrat sem zapisal: tudi Julijan ima svojega Humboldta. To naj bi bil g. Lucij, homoerotik z dalmatinsko krvjo v žilah; moč, ki je nekoč, v časih, ki jih Julijan zdaj imenuje »mitski časi« govori Julijanu: Vsako misel moraš domisliti do konca.

Pesnik Humboldt je junaka posthumno obdaroval s tekstom, pravzaprav z neko literarno idejo, ki naj bi mu, ob koncu romana prinesla slavo in denar. Tudi v tem sem hotel slediti Bellou. G. Lucij je dal Julijanu snov, obdaroval ga je s kompleksom sramote (ker je vrstoljet nastopal v vlogi homoerotikovega prijatelja). Pa tudi Jelovšek je nekakšen Julijanov drugi Humboldt. Tudi on ga je obdaroval. Jelovškovo Šopanje — satirična igra, ki je nikakor ne more spraviti na oder — je tudi neko tako darilo, nekaj, od česar živi, diha in od česar raste Julijanov roman. Res je: Jelovšek še ni odšel v kraljestvo mrtvih (kot je odšel Humboldt). Pa kaj za to? Julijanu že več mesecev daje nejasne namige, da se dejansko odpravlja tja. Julijana so ti namigi prav obsedli, to je tisto, kar ga permanentno grize. Julijan ves čas misli na dva trpina človeštva, to pa sta tovariš Jelovšek in markiz de Sade. Misli, se mu že od julija sém sučejo sem okrog teh dveh, lastnih problemov — odkar se je vrnila Jasna — nima. Skočil je torej iz svoje kože in se, junaško življal v ta dva, kot sem rekel, trpina človeštva. Ja, njega, Julijana Podbevška, sem obdaroval, obremenil prav s tem: z nagnjenjem do prežvekovanja tujih, Jelovškovih in Sadevih težav. In kot pisec romana mi je za to nadvse hvaležen.

Zdaj se mi zdi, da bi po vsem tem na seznam »resničnih oseb« moral dopisati poleg Jurija Součka in Branka Miklavca še nekoga: namreč sebe. Tipkača, ki daje Podbevškemu meso in kri. To je spet ena izmed navšečnosti, zopna nedoslednost, nakopal pa sem si jo s tem, da trmasto vztrajam pri dvojnosti dnevnika: roman, pri tem pa se nisem hotel izjasniti, da je tu zadaj neki »jaz«, nekdo, ki je po naključju našel vse te zapiske in jih zdaj pripravlja za tisk. In tako vsi skupaj shizoidno skačemo sem in tja, iz domišljije v stvarnost, iz privatnosti v javnost. Julijana kažemo, zraven pa ves čas dopuščemo sum, da je tu še nekdo, ki se skriva za njim.

Zdaj se sem prepustil hipni domislili, kar bo, pa bo!

Sklenjeno? Sklenjeno. Dokler ne dokončam romana, ne bom več pisal dnevnika. Kar je napisano, naj seveda ostane. Naslednji dnevniški zapis pa se bo začel z besedami: »Danes sem napisal zadnje vrstice Julijanovega romana«.

Ta dan se zadnjič predajem sladkosti pogovora s samim seboj.

Opazam, da se Jelovšek in Špela zadnje čase ne držita več pod roko, kadar hodita po cesti. Če naj bo to omenjeno tudi v romanu, je treba dodati še tole: pred petnajstimi leti sta bila ta dva edini par, ki je hodil po našem mestu »pod roko«, in kakor da se nista zavedala, kako s tem poudarjanjem telesne pripadnosti štrilita iz povprečja. Zdaj — zdaj se držijo za roke in pod roko mnogi mladi pari, drugi spet hodijo objeti od Postaje do Pošte. In domorodci se pritožujejo, da so pritepenici preplavili to naše mesto.

Po tem, da zdaj hodita vsak zase, pa spet lahko sklepam svoje: Jelovšek Špeli ni povedal o svojih zdravstvenih težavah. Če bi ji, bi se ga ona gotovo še bolj poudarjeno oklepala. Kako sta ta človeka skozi vse prepire zažrtla drug v drugega! V ozadju tega zažrtja pa je gotovo Alfonzov nenasični pohlep po Špelinem skladnem telesu. In seveda Špelina hvaležnost za ta pohlep. Hvaležnost in hkrati odpor: kdor ima sam tako telo, tega pohlepa ne more razumeti. Od tod tudi vsi nesporazumi med njima. Špela bi bila rada hkrati čašena in svobodna. Jasna pohota je mogoče tudi te sorte: kmalu bi se bil spozabil in jo zapisal takole: Pohota. Torej z veliko začetnico. To gre skupaj s krhkostjo, nerazvitostjo, rahlimi deformacijami! Tak človek se skuša krčevito skozi spol spojiti z ljubimcem, se spremeniti v njega!

Špela pa si vsaj zdaj, pri petdesetih, želi malce predaha.

Čekam. Ko da bi mogel — zdajle, na hitro — v tem zadnjem pogovoru s samim seboj — zadnjim, za koliko časa? — spraviti v sklad svoje zanimanje za velikega humanista Alfonza Jelovška z zanimanjem za grozovitega markiza de Sada. Kaj imata skupnega? Vsiljuje se mi preprost sklep: eden od teh mojih interesov ni pristen. Res je, Sadeva grozovitost mi je na dnu srca odvrtna kot kakemu malomeščančku. Res pa je, da razen Sada nihče ne prizna, da je človekov spolni pohlep igra brez meja. Že vidim, temu zdaj še ne bom prišel do konca. Napisati pa bi moral še enačbo, ki bi zajela polje Julijanovih strasti. Papir moram napolniti z roji smotno grupiranih neznank, neke v njihovi žariščni projekciji se bo našla abstraktna rešitev. Rešitev, ki jo lahko čutiš, slutiš, slišiš s Tretjim ušesom.

Sončno, čisto, zdravo; mrzlo, pa brez snega. Veter raznaša dim na vse strani, ta dim nam požre kar precej zimskega sonca.

Sveti goslač je že ves čas v Graščini. Kadar se srečava z Matejo, se prepušča dobrotnosti utečenih navad. Skrbno! Pozdravlja se, se vprašava: jaz njo, kaj je z njenim moškim, ona mene, kako se ima moja ženska. Kako je z njenim zdravjem? Se tisti drugi zaveda moje misli o goli koži, o skupnih poltenih izkušnjah, o prodiranju telesa v telo? Ob tem si sploh ne dovoliva kakšnih krivih nasmeškov, kje pa. Še na misel mi ne pride, da bi ji pokazal, kaj si mislim. Misel pa deluje po svoje: pride, povzroči lahen srh in se umakne.

JALOVOST razpravljanja o Julijanovih strasteh. Kar jih je, so zunaj, znotraj v njem pa je mogoče vse volo. Lahko bi govorili o tem, kako je v določenem trenutku videl kos gole kože, mogoče okrog kakšnega popka ali tam nekje, temne, rahlo umazane kože; ali pa neprijetno bele, vsekar nam ne gre za kakšno popolnost in brezhibnost, še manj za čistoto. Božanskost, to da: ampak božanskost, ki se skriva v umazaniji, v nesposobnosti, v kaplji poscandka, ki je nemarno obvisela na koncu sramnih dlak.

Za to nam gre: če bi si Julijan zastavil vprašanje o svojih resničnih željah, kaj bi ugotovil? Da bi šel rad po poteh markiza de Sada? Recimo, da se mu zdajle odpre absolutna razpoložljivost nad Svetlaninim telesom: bi jo hotel mučiti; bi jo rad pestil? Bi jo rad videl pretepeno, ranjeno, razparano? Bi bil voljan gledati še kakšne solze razen tistih, ki pripolijo iz razcvetelega mednožja? Bi rad tepel, bi bil rad tepen, bi rad poslušal krike groze ali stokanje masohistične naslade? Bi rad buziral, bi bil rad buziran? No, vse to je le po navljanje Hamletovih retoričnih vprašanj, ki se glasijo nekako takole — bi pil kis, jedel krokodila. Kar bi Julijan v resnici hotel, je morda le tole: zdrsniti s hrbtom roke — dlan je preveč hrupava — po kosu rahlo razgaljene trpko vlažne kože, slišati rahel vzdih: kako tu odmevata dve besedi — »rahal ah«, besedi, ki sta pripisani neki Jane in ki ju je petletni Julijan prebral v Tarzanu, sinu opice! Ta rahli vzdih pa, če smo zares iskreni, vsebuje marsikaj: vse prej našteto, kribe, sunke krutega noža, krvavo meglo pred očmi. Kakor se v navadnem pasjem režanju skriva podoba pregriznjene vratu, podoba jezika, ki liže curlajočo svežo kri, — tako kot muček liže mlačno mleko s krožnika; podoba še vročega črevesja, s katerim si bo volčjak napolnil sestradni vamp. Nikar si ne delajmo utvar, ta zadeva ni brez višje matematike: ta zadeva je po svoji prav abstraktna. Kosmatinec, mrčina prijazna, nikoli ne bo zares popadel: samo včasih potihem zareži. Zdaj pa prislusni temu režanju, nastavi mu Tretje uho, pa boš slišal, kako se majejo tla pod teboj.

DRUGO NEOŠTEVILČENO POGLAVJE

(Julijan je osnutek za to poglavje naslovil takole: POGLAVJE, IMENOVANO PETINDVAJSETO. Cifra je očitno poljubna. Sicer pa so nekatera poglavja oštevilčena, druga niso. Zdi se, da pričujočega ni pisal po vrsti, ampak za naprej, ko si še ni bil na jasnem, kam sodi. Oštevilčena poglavja so verjetno starejšega datuma, napisana v času, ko je imel v glavi načrt, ki ga pa kasneje mogoče ni mogel uresničiti. V času, ko se je še predajal iluzijam, da »ima celoto v glavi«, da ima »snov razporejeno po predalčkih«, kot lahko nekje preberemo.)

V čas med junijem in oktobrom pride tudi Henčkov redno pismo. Julijan že ves čas — odkar je Henček odšel na tuje — prejema taka pi-

sma, po eno na vsak letni čas. Pismo, o katerem zdaj poročamo, znanuje odhod poletja in prihod jeseni.

Cepprav se ni naselil pretirano daleč — do mesta, kjer dela kot avtoklepar, je samo pol dneva vožnje z avtom — se Henček po svojem odhodu ni niti enkrat prikazal očetu. Morda je bil medtem že večkrat v domovini na skrivaj: Julijanu se je zdelo kaj takega zelo verjetno. Očitno si je fant postavil določena pravila, nekakšen srednjeročni načrt: očeta za zdaj ne bo obiskoval, pisal pa mu bo na vsake kvatre enkrat: dobesedno tako.

Kakor v vseh prejšnjih, kaže Henček tudi v tem (nepristno?) skrb za garsonjero, ki jo ima v Ljubljani, in katere ključ je pustil očetu. Julijan večkrat prespi v tem prostoru, stike ima tudi z resnično lastnico, z upokojenko, ki večino časa prebije ob morju.

Henčkove skrbi so, kot vse kaže, usmerjene v praktična vprašanja: ali morda v zasilni kopalnici ne pušča pipa: ali niso okna preveč zaprašena (kaj bojo rekli sosede); ali je kaj, kar bi lahko zbujačo sume, da garsonjere nihče ne uporablja? Vsakokrat prosi Julijana, naj med svojim bivanjem pušča okna odprta, naj se čim več kaže na stopnicah, da ga bodo stanovalci hiše imeli registriranega kot svojega soseda; naj hodi po kruh in po mleko v trgovino za vogalom kot pravi domačin; in podobno.

Henček — ki se piše tudi Podbevšek, pa cepprav se ni rodil v zakonski zvezi — piše očetu na svoj naslov: tako je Julijan zaposlen tudi s praznjenjem pošne omarice. Tu se v tednih Julijanove odstotnosti nakopičijo razna obvestila, prospekti, zastarele terjatve, vmes pa tudi pismo kakšnega Henčkovega sošolca ali sotrpina s služnja vojnega roka, ki po naključju ni seznanjen s tem, da je naslovnik v Nemčiji. Julijan to, kot mu je bilo naročeno, sortira in prebrano pošilja na Zahod.

S svojimi občasnimi kratkimi bivanji v Ljubljani si Julijan premika svoj notranji koledar za leta in desetletja nazaj; morda si, kar se sliši še bolj nenavadno, vzpostavlja eno ali drugo izmed možnih eksistenc: podobno kot šahovski mojster, ki med eno samo partijo dejansko preigra sto drugih možnih partij. Ali pa, še bolj natančno povedano: ki kasneje med analizo te neuresničene partije tudi odigrava na deski.

Pa spet drugače povedano: recimo, briše varianto, ki jo je začel igrati nekega aprilskega dne v poznih petdesetih letih, ko se je po vrnitvi od vojakov potikal po Ljubljani, ne da bi se znal odločiti, kot bi se bilo treba: da bi se napotil k določenemu profesorju in se z njim dogovoril za enega izmed ključnih izpitov.

V tem času se je Julijan pristo gibal po glavnem mestu in se pretvarjal, kot da ne hodi po mestu, kjer živijo tudi njegovi starši, pa cepprav so starši dejansko tam živeli; začasno je stanoval v sobici Henčkove matere. Tistega aprilskega dne se je po isti ulici — le da v nasprotni smeri — napotil njegov dobri znanec D. C. V nasprotni smeri, vendar po isti strani, po istem pločniku, tako, da je moralo priti do srečanja. In tako pride do določene življenjske variante. V tej varianti je D. C. (prav tako ljubitelj germanskih jezikov) nagovoril Julijana in ga seznanil z možnostjo, ki se je sicer ponujala njemu; (vendar se mu je zdel primernejša za Julijana): namreč, da sprejme mesto inokorespondenta v mestu, ki ga v umišljenem prostoru, imenovanem resnični čas našega romana, imenujemo »naše mesto«.

(Se nadaljuje)

— Videti je vse mirno, vendar hodimo previdno. Nič se ne ve. V vasi so orožniki in tod okoli je rada kakšna zaseda. Ne bi bilo veselo, če bi nam kaka malenkost pokvarila lepe načrte.

— Kakšne posebne nevarnosti ne bo. Vodil nas bo domač človek, ki tod pozna vsako stopinjo.

Tobakova akcija je dozorevala. Tudi za Filipa, ki se je že bal, kako se bo spet zbližal s partizani.

Prejšnji dan se je odpeljal z vlakom po opravih. Za kosilo je bil spet doma.

O mraku se je izza grmovja odtrgalo pet temnih senc. Filip jih je čakal nad križpotjem. Pozdravili so se toplo, kajti že dolgo niso srečali človeka iz doline. Posebno Medved, ki je bil Filipov star znanec, se je razveselil srečanja. Vmes so bila dolga leta, zato je bilo presenečenje toliko večje. Med čakanjem jim je Medved povedal vse nadrobnosti, kakor mu je naročil komandant. Zato niso bili presenečeni, ko jim je Filip sporočil:

— Vse je pripravljeno. Dobili boste tobaka, da bo kaj nositi. Trafika je v gostilni. Potiho boste prišli k zadnjim vratom. Ni nevarno, vendar bodite pazljivi!

Vsakemu je dal še kos kruha in mesa. Potem je počakal, da so ležali za potjo tiho pojedli.

Po kratkem posvetu so se neslišno vzdignili in se spustili proti vasi. Večer je bil tih. Ko so se stisnili k zadnji steni gostilne, so slišali le slabotno govorjenje redkih gostov, ki so bili prišli na kozarec in pogovor.

Na Filipovo rahlo trkanje so se zadnje duri odprle, partizani so videli, da je vse urejeno, kakor pri kakšni dobri igri. V mraku so opazili Filipovo roko, ki jim je zdaj namignila, da je vstop prost. Vseh pet je utonilo v hiši na levo, kamor jim je pokazal že gospodar. Tam je bila trafika. Filip je ostal zunaj na straži.

Gostilničar in trafikant je bil veselo vznemirjen, ko se je potiho pozdravil z mladimi, zagorelimi fanti, ki so dišali po dimu in smoli. Pokazal jim je visoke skladovalnice cigaretnih škatlic in tobaka ter tiho rekel:

— Zjutraj je prišlo. Nekaj tisoč cigaret in božje trave. Pohitite, cepprav nihče niti ne sluti, da ste tu! Lahko pa se le oglasi kak orožnik!

IVAN JAN

70

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Potem je bilo slišati samo dihanje in šumenje zavrtkov, ki so izginjali v nahrbtnikih.

Fantje so vedeli, da morajo hiteti, zato so bili nahrbtniki hitro polni, omara pa prazna.

Nato so se s stiskanjem rok toplo zahvaljevali možaku, ki se jim je zdel izredno pogumen. Orožniška postaja je bila vendar le nekaj hiš stran. Na dogovorjeno znamenje pa so začeli razmetavati opravo, položili so nekaj stolov, strgali sliko s Hitlerjem, zlomili še nekaj druge lesnine. Hrup so slišali tudi gostje v pivnici.

Zdaj so naglo pobrali nahrbtnike in se že gnetli pri vratih. Medved je v veži še trdo rekel:

— Drugič bomo pobrali še vas. V opomin smo vam danes le malo razbili. Četrto ure ne sme nihče iz hiše! Obkoljena je in komur je za življenje, naj tega nikar ne pozabi!

Gostilničar je razbijanje, ki je v drugi sobi dvignilo glave rado vednim pivcem, gledal z dvojnimi občutki. Vendar pa je že poprej vedel, kaj se bo zgodilo in je še sam pomagal prestaviti to in ono. Temne, z velikimi, toda ne pretežkimi nahrbtniki obložene postave so se spet znašle zunaj ob zidu. Pred odhodom je vsakdo dobil od gospodarja še nekaj prigrizka. Potem so izginili v temo, kjer naj bi jih čakal in varoval Filip.

Gostilničar se je zdaj ves vznemirjen in jezen naglo vrnil h gostom in zadihano, napol obupano vzdihoval:

— Kaj takega. Ko sem šel ven, so me zgrabili gošarji, da nisem mogel niti zavpiti. Kaj vem, koliko jih je bilo. Veliko, to sem videl. Potem so mi pobrali vse do zadnje cigarete, za zahvalo pa vse skupaj še razbili. Saj ste slišali. Zdaj pa pojdite pogledat, samega me je preveč groza!

Gostje so trdi od strahu poslušali gostilničarja, saj je bila orožniška postaja le nekaj skokov stran.

— To je pa predrznost, kaj! so občudujoče vzklikali in potem šli pogledat razdejanje. Ven pa ni stopil nihče.

— Kaj bomo pa mi kadili? je zanergalo nekaj glasov.

— Zunaj pa je vodnik Medved šepetaje vprašal:

— Je vse v redu? Mislil je na Filipa, čigar imena ni hotel izgovoriti.

— Je! se je takoj oglasilo iz teme.

Medved se je že prestopil za glasom, ko sta temo pretrgali dve raketi. Blisnili sta navzgor tako naglo, da so fantje komaj še skočili izza hiše. Presenečenje jih je zmedlo.

— Hudiča, Nemci! Za meno! je zavpil vodnik, ki je z glavo odgovarjal za ves potek.

Medtem pa sta raketi, ki sta se lepo zapeljali čez vrt za hišo in so se jima potem pridružile še nove, razsvetlili okolico, da je bilo kakor podnevi. Videti je bilo vsak kamen, vsako drevo, še bolj pa bežeče ljudi, oprtane z nahrbtniki. Pokalo pa še ni, kakor da so tisti, ki so spuščali rakete, uživali v njihovem begu.

Potem je usekal oster glas:

— Halt!

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● **Izvršni svet OS Radovljica** je na 5. seji, 10. junija obravnaval in sprejel poročilo o opravljenih aktivnostih CZ v občini ob povečani radioaktivnosti v dneh od 3. maja dalje; sprejel je tudi poročilo o uresničevanju resolucijskih usmeritev za razporejanje dohodka ter čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke. Izrekel je soglasje k povečanju stanarin s 1. julijem 1986 ter k predlogu družbenega dogovora o priznavalninih udeležencev NOB. Sprejel je tudi sporazum o sofinanciranju izdelave urbanistične dokumentacije za hotelsko turistično območje Mlino na Bledu. Opravi je nekatera kadrovska imenovanja in sprejel sklepe o sofinanciranju sanacij mostu pri Sv. Janezu v Bohinju ter o izboljšanju varnostnih razmer v občini. Ocenil je gibanje rasti bruto osebnih dohodkov zaradi določitve oz. izračunov prispevnih stopenj za SIS.

● **12. junija v Festivalni dvorani na Bledu zbor komunistov, ki živijo in delajo na Bledu.** Spregovorili so o srednjeročnem programu razvoja in o aktualnih nalogah članov na območju KS Bled s posebnim ozirom na razreševanje problemov v turizmu in uresničevanje nalog in dogovorov s tega področja.

● **Svet za SLO in DS pri OK SZDL Radovljica** je že na majski seji sprejel **program letošnje akcije NNNP**, ki ga je posredoval vsem krajevnim konferencam SZDL in izvršnim odborom OO sindikata s smernicami za oblikovanje njihovih programov. Težiščni poudarek je letos na sprotnem ažuriranju obrambnih načrtov, na varovanju in odgovornejšem odnosu do družbene lastnine in še zlasti na varstvu narave in človekovega okolja.

● **Koordinacijski odbor za odnose z zamejskimi Slovenci** pri OK SZDL Radovljica je na junjski seji sprejel več sklepov v zvezi s pripravami na **10. srečanje športnikov — zamejskih Slovencev**. Srečanje bo 28. in 29. junija v organizaciji ZTKO Radovljica v radovljski občini. Imenovali so poseben pripravljalni odbor.

● **Ob deveti obletnici smrti narodnega heroja Antona Dežmana-Tončka** je bila 30. maja dopolndne v avli osnovne šole F. S. Finžgarja v Lescah vsakoletna spominska slovesnost. O liku leškega rojaka heroja Tončka je spregovorila članica Predsedstva občinskega odbora in krajevnega odbora ZZB NOV Anica Eržen, v kulturnem programu pa so nastopili učenci osnovne šole.

● **Po podatkih OK ZRVS Radovljica** je v **delovnih organizacijah radovljske občine le pet aktivov ZRVS**, vendar pa njihova dejavnost nikjer ni posebno vidna. Kaže, da tudi osnovne organizacije ne vidijo potrebe po boljši dejavnosti, zato bo to ena prednostnih nalog, OK ZRVS in občinskega sveta zveze sindikatov.

● **Na 1. seji predsedstva in koordinacijskega odbora** za splošne in tekoče zadeve ter razvoj kulture pri Kulturni skupnosti Radovljica, so udeleženci najprej poslušali informacijo o poteku 1. seje novoizvoljene skupščine Kulturne skupnosti Slovenije. Obravnavali so gnotne razmere Muzejev radovljske občine in več prispelih vlog za finančno pomoč. Imenovali so tudi svoje delegate v razna telesa v SZDL in druge institucije.

● **Izvršni svet radovljske občinske skupščine** je na majski seji imenoval **častni odbor Svetovnega veslaškega prvenstva**, ki bo 1989 na Bledu: Janeza Zemljariča, Janeza Bohoriča, Boža Benedika, Metoda Rotarja, Bogomilo Mitič, Hermana Sa-

veca, Vlada Klemenčiča, Bernarda Toneja in Rudija Šepiča. Za predsednike organizacijsko izvedbenega komiteja pa je imenoval Antona Azmana, Boža Benedika in Martina Merlaka.

● **Izvršni svet OS Radovljica** je na majski seji odločil, da bo sklenil pogodbo za izdelavo urbanistične dokumentacije hotelsko turističnega območja Mlino na Bledu z Investicijskim zavodom za izgradnjo Trga revolucije v Ljubljani. Cena projekta bo okoli 2 milijona dinarjev, zagotovil pa jo bo izvršni svet iz sredstev občinskega proračuna. Načrt mora biti izdelan do 12. decembra 1986.

● **V Ribnem** so 2. junija pokopali prvoborca in nosilca partizanske spomenice 1941 Gabrijela Ferjana-Skorca. Od njega so se z govori poslovili predsednik KO ZB NOV Ribno Janez Vidic, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Radovljica Slavko Staroverski in predsednik občinske gasilske zveze Joža Smole.

● **Komisija za prireditve ob občinskem prazniku** pri občinski skupščini Radovljica je dala pobudo, da odbor raziskovalcev in zbirateljev zgodovinskega gradiva pripravi vse potrebno za **izdajo zbornika Bohinja**, ki naj bi ob finančni podpori občine, kulturne skupnosti in OZD v 1500 izvodih izšel za občinski praznik 1987.

● **Na 1. seji novoizvoljenega sveta KS Radovljica** pod predsedstvom Jožeta Rebca so ocenjevali uresničevanje sklepov zadnjih dveh sej skupščine KS in dočeli člane za njihovo dokončno realizacijo. Podrobno so preučili stanje cest in parkirišč v Radovljici in se dogovorili za najnujnejše posege, asfaltiranje pločnikov in ureditev zelenic.

● **Po pričakovanju** je tudi **zadnji referendum za tretji samoprispevek v KS Podnart 1. junija letos uspel**. Na volišča je prišlo 95 odstotkov volilnih upravičencev. Za samoprispevek se jih je izreklo 68,64 odstotkov. Samoprispevek bo namenjen uresničevanju programov komunalnih in drugih del, ki bodo končana do leta 1990.

● **V začetku junija** so v Radovljici odprli obnovljeno in posodobljeno **avtobusno postajo**. Razen novih sanitarij in poslovnih prostorov Alpetoura je najbolj dobrodošla nova potniška čakalnica.

● **Kljub razmeroma zadovoljivi rasti različnih obrtnih storitvenih dejavnosti** v radovljski občini **še vedno primanjkuje obrtnikov, ki bi se ukvarjali s storitvenimi dejavnostmi in popravili**. Manjka zlasti obrtnikov za popravila gospodinskih strojev, RTV sprejemnikov, aparatov zabavne elektronike, vodovodnih inštalaterjev, elektroinštalaterjev, finomehanikov in vseh klasičnih obrti: čevljarjev, krojačev, urarjev, podkovačev, krovcev, teracerjev, šivilj, dežnikarjev in še nekaterih. O tem je že razpravljal izvršni svet občinske skupščine, ki je sprejel več spodbujevalnih ukrepov.

● **V KŽK — TOZD kooperacija Radovljica** bodo letos uredili zbiralnici mleka na Lancovem in v Begunjah. Obnoviti pa nameravajo tudi molzne stroje na posestvih v Poljčah ter dopolniti opremo na Bledu. Razen tega bo blejska zadruga obnovila svojo vrtnarijo ter prodajalno in skladišča, bohinjska zadruga pa zbiralnici mleka na Brodu in v Bohinjski Bistrici.

● **V juniju** so za oddiha željne goste spet odprli **Partizanski dom Vodiška planina na Jelovici**. Kljub draginji so cene oskrbnega dne v tem prelepem okolju še vedno precej nižje kot v dolini. Za člane ZZB NOV znašajo od 2500 do 2700 din, za njihove otroke od 2100 do 2500 din. Za druge goste pa je cena oskrbnega dne od 2800 do 3000 din in za njihove otroke od 2500 do 2700 din.

● **Po podatkih skupnosti za zaposlovanje v radovljski občini**, je na spisku **nezaposlenih 205 ljudi**, ali približno 20 manj kot lani. 33 prosilcev išče delo prvič, sicer pa je več kot polovica nezaposlenih v občini žensk. Pravico do denarnega nadomestila uveljavlja v poprečju 23 nezaposlenih.

● **Na Centru za socialno delo v Radovljici** so v letu 1985 strokovne delavke opravile **predzakonska svetovanja 326 oseb**. Od skupaj 189 parov, jih je bilo 104 iz radovljske občine, ostali pa iz drugih krajev. Center je opravil tudi 82 pravnih poskusov, evidencial pa je 42 zakonskih razvez.

● **Vzgojiteljice iz otroškega vrtca v Bohinjski Bistrici** so v začetku junija pripravile razstavo likovnih izdelkov in igrač svojih varovancev, v dvorani pa so se predstavili svojim staršem in drugim obiskovalcem, ki so prišli v velikem številu s prisrčnim nastopom pesmic, recitacij in plesov.

● **Konec maja je izšla 5. številka Obzornika INDOK centra** pri občinski skupščini Radovljica v nakladi 1550 izvodov. Objavljeno je celotno gradivo za tretje ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine, ki bodo 25. junija. Med objavljenimi informacijami so zlasti zanimive tiste o stroških letošnjih volitev ter o izobraževanju delegatov.

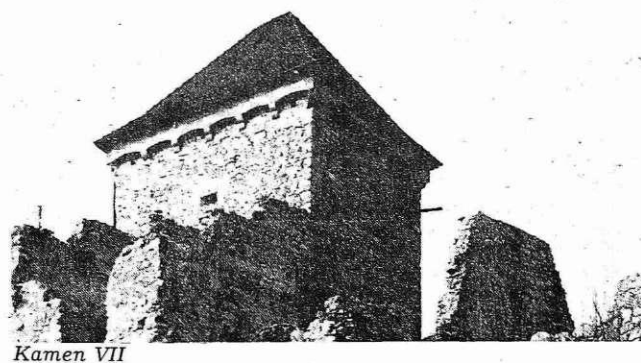
● **Po programu likovne sekcije KUD Bled in Kulturne skupnosti Radovljica** so 6. junija v avli **Festivalne dvorane na Bledu odprli prvo letošnjo sezonsko razstavo**. S svojimi deli se predstavljata Metka Vovk-Mausier in Matjaž Mausier. Razstava je na ogled do 25. junija.

● **Po daljšem premoru** so na Bledu spet organizirali **Festival jazza »Bled 86«**, eno od zahtevnejših glasbenih prireditev, ki se je na Bledu pred poltridnim desetletjem že močno uveljavila. Festival pomeni lepo pridobitev za turistično in kulturno ponudbo.

● **V Kropi** je prejšnji mesec preživel krajši oddih rojak prof. dr. Dušan Petrač, svetovno uveljavljeni znanstvenik pri ameriški NASA. Kljub svetovnemu slovesu ni pozabil svojih mladostnih prijateljev in znancev.

● **Plavalni klub Radovljica** tudi letos organizira rekreativno plavanje za odrasle na letnem kopališču, vsak večer od 21. do 22. ure. Žal ga vreme v zadnjem času dostikrat prepreči. Klub organizira tudi občinska sindikalna tekmovanja in plavalne tečaje.

● **Tudi letos** so v Elanu Begunje povabili na poletno srečanje domače in tuje smučarje, ki nastopajo z Elanovimi smučmi. Sprejel jih je direktor Uroš Aljančič in se z njimi pogovarjal o strokovnih smučarskih zadevah. Vsi udeleženci so nato odpotovali na Elanov športni tabor v Dubrovnik.

Kamen VII

PRIHODNOST BOHINJA

Mnogo papirja o bodočnosti Bohinja smo popisali v zadnjem času. Še več je bilo govorjenja na raznih posvetih, razgovorih, problemskih konferencah v Bohinju. V krvi nam je že sprejemanje raznih resolucij, sklepov, ko že vemo, da od vsega tega nič ne bo. Takšni smo pač na splošno, takšni tudi v tem primeru.

Prav zanimivo je, da enkrat bomo plat zvona zaradi Bohinja, že nekaj dni zatem pa slišimo, da le ni tako hudo, le malo več domiselnosti in dela, pa bo tudi v Bohinju šlo na bolje. Vendar mislimo, da je bolj realno, če ocenimo stanje našega turizma v Bohinju za kritično. Nekateri trdijo, da so Bohinjci krivi sami, saj niso kazali zanimanja takrat, ko je bil čas za to, ko so pustili še ob koncu naše »zlate« dobe tako nečedno propasti gradnjo hotela Lev, da so si Bohinjci izbrali slabega nosilca turističnega razvoja, saj Alpetur res ne zmora sam prenesti vsega bohinjskega bremena in tretji, da vseh tistih, ki so pač v Bohinju, stvar ne zanima kaj dosti. Tako nekateri nosijo denar drugam, se lotevajo drugih investicij, na Bohinju pa pozabljajo.

Tako rešujejo Bohinjske zasebne sobe, v katerih je nekaj nad 1000 postelj. Pri takem stanju ne morejo rešiti niti vprašanja campinga, s katerim bi le privabili nekaj več gostov. Takšno stanje v Bohinju je res zaskrbljujoče tudi za naše alpsko področje, ki se lahko ponaša celo z dvojno sezono. V Bohinju se je svoj čas začel zimski turizem pri nas. Zakaj pa je danes tako drugače?

Kako najti rešitev za današnji Bohinjski, je težko prerokovati. Ali imamo pred seboj že program za razvoj turizma v Bohinju, da bomo vedeli kaj hočemo? Prof. Janez Planina je že nekaj pripravil, sedaj pa je na vrsti nov projekt v sodelovanju s TNP. Ali ne gre vse prepočasi?

Če bi le vedeli kaj hočemo, bi se vsi prizadeti lahko dogovorili česa se bo kdo lotil, kako se bo zbiral denar. Če so v radovljski občini znali tako hitro rešiti leško krizišče in v to vložili precejšnja sredstva, zakaj ne bi

česa podobnega poskušali v Bohinju?

Božo Benedik

PRIZNANJE TRIGLAVSKEMU PARKU

Triglavski narodni park (TNP) na Bledu si je prislužil nagrado sarajevskega lista Oslobođenje. Ob številni udeležbi domačih javnih delavcev, predstavnikov ostalih narodnih parkov v Jugoslaviji ter različnih institucij za varstvo narave so mu jo podelili na skromni slovesnosti na Bledu. Nagrado so letos podelili že šestič, delci TNP pa so jo prejeli za prizadevno skrb za naravno in stavbno dediščino v tem predelu Slovenije, za osveščanje našega človeka, za varovanje narodnega bogastva in za bogato izdajateljsko dejavnost.

Na TNP na Bledu pa so ob tej priložnosti številnim gostom iz vse države predstavili naš narodni park in problematiko, s katero se ubadajo pri svojem delu, izmenjali pa so tudi izkušnje in se pogovorili o prihodnji usodi parkov. To je bilo še zlasti zanimivo, saj smo lahko slišali, kako gospodarijo z narodnimi parki drugod po Jugoslaviji.

Triglavski narodni park se od ostalih parkov v državi loči po tem, da drugod s celotnimi parki upravljajo upravljalci, zato je lažje gospodariti. Pri nas pa gozdarji gospodarijo z gozdovi, kmetje s svojimi njivami in pašniki, potem pa še zadruge, vodarji in turizem. Različne interese je težko uskladiti.

Kako ustreči ljudem, ki živijo v okolici narodnih parkov, da bi bilo njihovo življenje udobno, je bilo eno od zelo zanimivih vprašanih predstavnikov iz Hrvaške. Naši so ob tem menili, da se mora pač življenje razvijati tako kot povsod, ne smemo zavira-

Ali res ne znamo rešiti Bohinja in ali ni potem razumljivo, da tudi Bohinjci včasih izgubijo živce in povedo več, kot je nekaterim všeč!

ti razvoja, novosti in sprememb. Le tako bomo domačega človeka obdržali tam, kjer si želimo.

O problemih turizma je spregovoril arhitekt Debeljak iz Urbanističnega inštituta: kaj bo z Vrščim, povezavo Soške in Savske doline, campom v Bohinju. Takih problemov je še več, urediti jih bo mogoče z medsebojnim zaupanjem in dogovarjanjem. Na Bledu so na dobri poti, saj so izdali že več prospektov, publikacij in strokovnih vodnikov, ki ga vsakdo rad vzame v roke. Več bi morali storiti tudi v naših šolah pa po turističnih društvih in krajevnih skupnostih, da bi naravni park ljudje sprejeli za svojega, predvsem tisti, ki živijo na obrobju parka ali v njegovi bližini.

Tudi o odškodnini so spregovorili. V nekaterih parkih jo že poznajo, pa tudi pri nas se je ne bomo mogli ogniti, saj je financiranje parkov velik problem.

Božo Benedik

GODBENIKI ALPINSKEMU KVINTETU

Tak je bil napis na odru dvorane »Partizana« v Zg. Gorjah, ko so v nedeljo, 15. junija izvedli koncert gorjanski godbeniki na pihala ob 20. obletnici uspešnega dela Alpskega kvinteta.

Prvi del koncerta je bil posvečen temu kvintetu, drugi del pa je bil namenjen gorjanskemu občinstvu. To je bila nekakšna generalka pred gostovanjem v Zahodni Nemčiji in Franciji, na katerega odpotujejo konec meseca. Najprej bodo gostovali v Zahodni Nemčiji, se vrnili za par dni domov ter zopet odpotovali v Francijo, kamor so jih povabili tamkajšnji prireditelji velike vsakoletne turistične prireditve, na kateri sodeluje več držav. Našo Slovenijo, oziroma Jugoslavijo, bo to pot prvič zastopala gorjanska godba na pihala. Vsekakor veliko priznanje za gorjansko godbo.

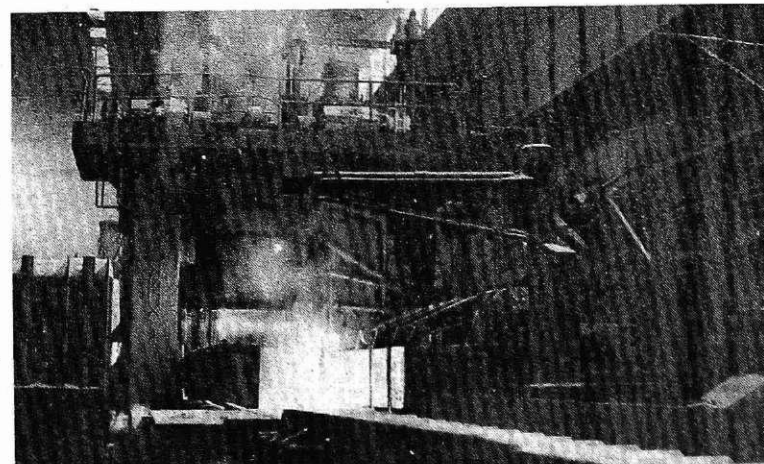
Da so gorjanski godbeniki dosegli tako visoko raven na tem področju kulturne dejavnosti, saj so lansko le-

to na tekmovanju godbenikov - amaterjev v Krškem prejeli najvišje število možnih točk in zlato plaketo, gre zahvaliti predvsem izvrstnemu in neumornemu dirigentu tega pihalnega orkestra, profesorju Alojzu Velkavrhju iz Ljubljane, pa tudi godbenikom samim, ki so vložili veliko truda in samoodpovedi. Gorjanski pihalni orkester danes šteje že 37 članov.

Na tem koncertu je bila dvorana »Partizana« v Gorjah nabito polna. Prisotni so bili tudi vsi člani Alpskega kvinteta. Celoten program pa je povezovala Majda Rebernik.

Naj omenim še to, da bo imel Alpski kvintet v soboto, 28. junija koncert na novem asfaltiranem igrišču pri domu »Partizan« v Zg. Gorjah (pričel se bo ob 18. uri). Poleg Alpskega kvinteta bo nastopalo še šest narodno - zabavnih ansamblov, godba na pihala iz Mengša in tudi Vinke Šimek.

Jože Ambrožič

V Valjarni bluming (foto I. Kučina)

SMERI RAZVOJA SATELITSKE RADIODIFUZIJE KABELSKE DISTRIBUCIJE IN KABELSKE RADIODIFUZIJE PRI NAS

Nadaljevanje

Zamenjujejo se in mešajo tehnično-tehnološki (v smislu zvez) in vsebinsko-programski vidiki. S »kabelsko televizijo« se častokrat razume poseben (kabelski) sistem distribucije oz. prenos TV programov od skupnega sprejemnega centra do uporabnikov teh programov, priključenih na kabelsko omrežje. Se pravi, da se s sistemom za distribucijo radijskih in televizijskih signalov po kablu razume kabelsko televizijo kot tako.

Kabelsko televizijo pa gre razumeti predvsem kot ustvarjanje posebnih programov v studiju in njihovo distribucijo do sprejemnikov oz. gledalcev po kabelskem omrežju na določenem sklenjenem lokalnem oz. regionalnem območju. To spoznajamo prodira predvsem v smislu prvih, že resnih razmišljanj o uvedbi lokalne oz. regionalne kabelske televizije na posameznih območjih, kjer bi se zelo podobno, kot to danes na primer velja za lokalne oz. regionalne radijske postaje pa tudi za televizijo Koper-Capodistria, oblikovali posebni regionalni oz. lokalni televizijski programi, distribuirani po kabelskem omrežju na območju, ki bi ga pokrivala lokalna ali regionalna kabelska televizija. V tej zvezi se razmišlja že o ustanavljanju radiodifuznih organizacij kabelske televizije na posameznih območjih. V tem smislu je kabelska televizija vsekakor del sistema javnega obveščanja. In zanj veljajo vse tiste rešitve, ki v zveznem in republiškem zakonu o javnem obveščanju urejajo temeljna vprašanja v zvezi z organiziranjem na področju javnega obveščanja, ustanavljanjem javnih glasil, oblikami in načinom podružbljanja, vloge, pravicami in odgovornostmi pristojnih in zainteresiranih dejavnikov na tem področju.

Z drugo fazo razumemo uvedbo neposredne satelitske radiodifuzije, ki se šele začne. Radiodifuzni sateliti (v Evropi se ne deluje noben tak satelit) bodo oddajali na frekvencah, ki so po mednarodnih in jugoslovanskih predpisih namenjene direktni satelitski televiziji. To pa pomeni, da bo tedaj v načelu z ustrezno opremo mogoče neposreden sprejem programov iz teh satelitov, bodisi individualni, bodisi kolektivni.

V Evropi se v letu 1986 pripravlja izstrelitev dveh takšnih satelitov: francoskega in zahodnonemškega. Leta 1987 naj bi bil izstreljen italijansko-evropski radiodifuzni satelit Olympus. V posameznih delih države bo mogoče z ustreznimi antenskimi sprejemnimi sistemi sprejemati programe omenjenih satelitov. V prihodnjih letih naj bi po sedanjih načrtih prišlo do izstrelitev še nekaterih drugih evropskih radiodifuznih satelitov. Izstrelitev jugoslovanskega radiodifuznega satelita z desetimi kanali (osem televizijskih in dva radijska kanala) je načrtovana po letu 1990.

POGLAVITNE SMERI SEDANJEGA IN PRIHODNJEGA DELOVANJA NA PODROČJU SATELITSKE IN KABELSKE TELEVIIZIJE

V sedanji prvi fazi razvoja satelitske radiodifuzije oz. organiziranega skupinskega sprejema signalov tujih distribucijskih satelitov in njihovega kabelskega prenosa do naročnikov gledalcev, kar je v določenem smislu tudi eksperiment za prihodnje uvajanje direktne satelitske radiodifuzije in sprejemanje ter razširjanje signalov tujih radiodifuznih satelitov pri nas, bi bilo potrebno sprejeti in uveljaviti naslednje smeri delovanja in rešitev:

1. Pobude občanov v krajevnih skupnostih in občinah za gradnjo skupinskih antenskih in kabelsko-prenosnih sistemov za razširjanje in gledanje televizijskih programov in angažiranje njihovih lastnih sredstev za realizacijo teh pobud so vsekakor pozitivne in pomenijo svojevrsten prispevek k nadaljnjemu razvoju radiotelevizije in novih medijskih tehnologij.

Te pobude pa naj bi bile družbeno usmerjene, usklajene in verificirane v okviru konferenc SZDL in drugih družbenih dejavnikov v temeljnih družbenopolitičnih skupnostih (občinah), upoštevajoč pri tem razvojne potrebe in načrte radiodifuzije v celoti, plane družbenega razvoja v občinah in republiki ter vse druge po-

trebne in obstoječe družbene pogoje, ki veljajo za sistem javnega obveščanja.

2. Sedanji in bodoči antensko-sprejemni in kabelsko-prenosni radiodifuzni sistemi so po veljavnih predpisih (sedanji zakon o temeljnih sistema zvez ter zvezni in republiški zakon o javnem obveščanju) sestavni del celovitega oddajniško-prenosnega omrežja RTV Ljubljana, ne glede na to, na kakšen način se ti sistemi financirajo, se pravi tudi ne glede na to, da se ti sistemi v konkretnih primerih vzpostavljajo na podlagi pobud in z angažiranjem sredstev zainteresiranih občanov v krajevnih skupnostih oz. občinah. Takšno prakso že imamo tudi danes, ko so se z aktiviranjem sredstev zainteresiranih občanov gradili prejemniki na posameznih območjih za zagotovitev sprejema radiodifuznih programov RTV Ljubljana.

Potemtakem je nedvoumno RTV Ljubljana odgovorna za projektiranje, razvoj, gradnjo in vzdrževanje tudi kabelsko-prenosnega omrežja za prenos radijskih in televizijskih programov ter mora zagotoviti, da so pri projektiranju in gradnji takega omrežja spoštovani vsi ustrezni zakonski predpisi (za področje gradenj, za urejanje prostora itd.).

V tem smislu mora RTV Ljubljana tudi zagotoviti, da so ta kabelska omrežja usklajena s plani razvoja ali obstoječimi kabelskimi telekomunikacijskimi sistemi v prvi vrsti PTT pa tudi drugih imetnikov zvez, in da so ta kabelsko-prenosna omrežja v vsakem primeru usklajena s planom razvoja prenosno-oddajniške mreže RTV Ljubljana in da postanejo sestavni del teh planov.

V prihodnje naj bi se radiodifuzna kabelsko-prenosna omrežja projektirala in gradila v najtesnejši povezavi in sodelovanju s PTT organizacijami; po možnosti naj bi se tudi za gradnjo in namestitve kablov za prenos radiodifuznih signalov uporabljali isti kanali, ki so določeni za telekomunikacijske kable PTT organizacij.

3. Za financiranje gradnje kabelsko-distribucijskih omrežij v SR Sloveniji bi bilo potrebno v prihodnje uveljaviti naslednja temeljna merila:

a) Projektiranje in gradnja kabelsko-prenosnih omrežij, s katerimi se zagotavlja:

— optimalna pokritost SR Slovenije s prvim in tudi drugim televizijskim programom,

— ustrezna kakovost radiodifuznega signala in

— izvajanje nalog za uresničevanje ugotovljenih najširših družbenih potreb, sprejetih in verificiranih v okviru teles in organov RK SZDL Slovenije. Izvajanje teh nalog se financira na podlagi zakona o financiranju obnove in modernizacije oddajniško-prenosnega omrežja RTV Ljubljana v obdobju 1987—1990 in ustreznega družbenega dogovora, oz. z zagotavljanjem družbenih sredstev v ta namen.

b) Kabelsko-distribucijski sistemi, ki naj na posameznih lokalnih območjih omogočijo dopolnitev in povečanje obsega sprejemanih televizijskih programov, se na osnovi interesov delovnih ljudi in občanov v posameznih krajevnih skupnostih oz. občinah projektirajo in gradijo na podlagi združenih finančnih sredstev za povečanje obsega sprejemanih programov zainteresiranih delovnih ljudi in občanov v občinah, upoštevajoč vse že navedene zakonske in druge družbene pogoje ter odgovornost RTV Ljubljane za celotno oddajniško-prenosno omrežje v republiki.

4. Na podlagi zakonskih predpisov, ki urejajo področje javnega obveščanja, je radiodifuzna organizacija oz. RTV Ljubljana tudi odgovorna za vsebino, ki se prenaša po sedanjih in prihodnjih kabelsko-distribucijskih sistemih, ki so del sistema radiodifuznih zvez v republiki.

V tem primeru je sedaj za to odgovorna RTV Ljubljana, če pa se bo v prihodnosti iz obstoječih kabelsko-distribucijskih sistemov razvila prava kabelska televizija v smislu oblikovanja in razširjanja posebnih, plačanih radiodifuznih programov za naročnike, pa tudi taka morebitna bodoča lokalna ali regionalna radiodifuzna organizacija kabelske televizije. Za ustanovitev takšne radiodifuzne organizacije oz. programov, ki jih bo ustvarjala in razširjala, veljajo enaki zakonski predpisi, kot veljajo za ustanavljanje OZD javnega

obveščanja oz. javnih glasil — časopisov in radijskih ter televizijskih programov in organizacij, ki jih pripravljajo in oddajajo.

RTV Ljubljana naj v načrtih in programih nadaljnjega razvoja oddajniško-prenosnega omrežja za zagotovitev maksimalne pokritosti ozemlja SR Slovenije s prvim in tudi drugim TV programom predvidi tudi graditev kabelskega prenosnega omrežja v krajih, kjer zaradi specifične konfiguracije zemljišč sedaj ni mogoče zagotoviti kvalitetnega sprejema niti prvega TV programa.

Projektanti in izdelovalci antenskih skupinsko-sprejemnih in kabelsko-distribucijskih sistemov naj pri koncipiranju in gradnji ter sistemov v posameznih krajih predvidijo možnost za njihovo eventualno prihodnjo takšno tehnološko dopolnitev, ki bo omogočila kasnejšo gradnjo, ustanovitev in delovanje kabelske televizije v pravem pomenu besede in ki bo v tem okviru dopuščala možnost tudi za prenos drugih informacij (ne le TV in radijskih programov) kot so teletekst, informacije v obliki videostrani in druge, tudi povratne informacije (od različnih opozoril požarnih, zdravstvenih in reševalnih služb, pa do glasovanj, analiz javnega mnenja itd.).

5. Ker se na podlagi mednarodnih in jugoslovanskih predpisov konvencije o distribuciji signalov za prenos programov prek satelitov, Plana o razdelitvi in uporabi frekvenc v Jugoslaviji in kar zadeva postavitev in delovanje radijskih postaj¹ tudi ustreznih določil sedanjega zveznega zakona o temeljnih sistema zvez), ki natančno določajo namen in funkcijo sedanjih distribucijskih satelitov in namen frekvenčnega obsega, kjer se ti satelitski programi prenašajo in ki ni namenjen direktnemu javnemu sprejemu in prenosu, ne bi smelo direktno sprejemati in razširjati (oddajati) signalov (programov) distribucijskih satelitov in ker na drugi strani obstaja, ne le v SR Sloveniji, ampak tudi drugod po državi interes po povečanju programa ponudbe, bi bilo potrebno ukreniti naslednje:

— ali zagotoviti v vsej državi takojšnjo striktno spoštovanje mednarodnih predpisov pa jugoslovanskih predpisov glede namena distribucijskih satelitov in frekvenčnega obsega, v katerem delujejo;

— ali prek RTV Ljubljana, ki je po zakonu sedaj odgovorna za te in vse druge oddajniško-prenosne sisteme v SR Sloveniji in ki mora biti odgovorna tudi za vsebine — programe, ki se po teh sistemih prenašajo, nemudoma sprožiti v okviru asociacije JRT akcijo, da se s proizvajalci oziroma lastniki programov, ki se distribuirajo prek distribucijskih satelitov sklene ustrezna pogodba oz. dogovor o uporabi teh programov za javno predvajanje, ne glede na to, ali se ti programi po presoji lastnikov lahko prosto koristijo in sprejemajo, ali pa je za njihovo javno predvajanje potrebno plačati odškodnino; takšen dogovor ali pogodbo sklene JRT za vso državo. Temeljna pravna podlaga zanj so določbe konvencije o distribuciji signalov za prenos programov prek satelitov;

Nadaljevanje

¹ V SR Sloveniji se na območju Maribora sprejema 1. program moskovske televizije prek satelita Horizont-4. Ob tem pa je mogoče sočasno izbirati enega izmed petih programov, oddajanih s satelita ECS-1. Potekajo priprave za zagotovitev sprejema dveh programov z distribucijskega satelita ECS-2 (INTELSAT-F10). V Mariboru v krajevni skupnosti Prežihov Vranc je v tem trenutku priključenih na kabelsko omrežje 1500 gospodinjstev, ki lahko sprejemajo omenjene programe. Dela za gradnjo kabelskih omrežij potekajo tudi v nekaterih drugih mariborskih krajevnih skupnostih. Ocena je, da bo do konca leta 1986 v Mariboru na kabelsko omrežje priključenih skupno 8.000 gospodinjstev.

² Stanje kabelske distribucije predvsem s satelitov oddajnih radiodifuznih signalov in kabelske televizije v tujini je na kratko prikazano v priloženi informaciji, pripravljene za obravnavo v ZIS-u.

³ Sprejemnik, ki sprejema in oddaja radiodifuzne signale distribucijskih satelitov v frekvenčnem obsegu, ki je namenjen fiksnim satelitskim službam se šteje za radijsko postajo, za katero je potrebno ustrezno dovoljenje. Takšno dovoljenje bi se lahko glede na namen frekvenčnega obsega izdalo le za dejavnost PTT storitev.

KONCERT V UKVAH

V organizaciji župnije Sv. Filipa in Jakoba Ukve — Italija, je bil v nedeljo, 8. junija, ob proslavi desetletnice kulturnega delovanja na področju župnije — Ukve, slavnostni koncert glasbenega oddelka Slovenskega kulturnega društva Ukve.

Že več let na podlagi globalnih sporazumov o kulturnem sodelovanju med SFR Jugoslavijo in Italijo občini Jesenice in Ukve (Italija) uspešno sodelujeta na kulturnem področju. Za zelo uspešno kulturno sodelovanje (predvsem na glasbenem področju) kulturnega društva Ukve in Glasbene šole Jesenice, je vsega priznanja vreden vodja tamkajšnje župnije in kulturne dejavnosti naših rojakov, župnik MARIO GORIUP. Že deset let skrbi za ohranjanje kulturne dediščine Slovencev onkraj naše meje. Zavzeto deluje, da življenjski kulturni utrip Slovencev za mejo ne zamre. Ob sodelovanju mnogih zavednih vaščanov župnije, mu veliko pomaga še Salvatore Venossi. Oba s pogumom, prizadevnostjo in organiziranim delom veliko pripomoreta k ohranjanju in razvoju sedanje slovenske družbene, kulturne in nacionalne kakovosti. Med ostalimi kulturnimi dosežki je tudi skrb za glasbeno vzgojo velikega števila glasbeno nadarjenih otrok. Pri Slovenskem kulturnem društvu Ukve so ustanovili glasbeni oddelke. Ker pa v Ukvah in okolici nimajo dovolj potrebnega pedagoškega kadra, so na osnovi že ustaljenega kulturnega sodelovanja med župnijo Ukve in železarskimi Jesenicami, prosili Glasbeno šolo Jesenice za tovrstno pomoč. Tako se glasbeno sodelovanje med Ukvami in Jesenicami uspešno razvija že več let. Jeseniški glasbeni pedagogi poučujejo in pomagajo pri glasbeni vzgoji otrok naših rojakov enkrat ali dvakrat tedensko. V tem šolskem letu so glasbeni pouk v Ukvah vodili znani jeseniški pedagogi: Rado Kleč — harmonika, Lojze Jeram — klavir in Andrej Smolej — kitara. Da je bilo njihovo dosedanje poučevanje kvalitetno, je najbolje pokazal uspešni koncert ob desetletnici organiziranega kulturnega delovanja Slovencev na področju župnije Ukve. Vsi solisti in glasbene skupine so učenci jeseniških učiteljev glasbe.

Zelo kvaliteten spored koncerta je bil prilagojen potrebam in zmogljivostim učencev. Pogoji za pouk so zelo skromni, saj nimajo dovolj instrumentov. Več učencev se uči na enem samem instrumentu. Pa so kljub temu vsi nastopajoči potrdili nadarjenost, na osnovi katere kulturni delavci v Ukvah lahko gradijo ohranjanje slovenske kulturne dediščine onkraj naših meja. Izvedene skladbe mojstrov klasične in sodobne glasbe pa učencem razkrivajo osnovne glasbene pravine, ki bodo odločilno vplivale na nadaljnji razvoj glasbeno nadarjenih otrok naših rojakov.

Uvodni govor je imel dr. Ali Oman, ki je govoril tudi o uspešnem kulturnem sodelovanju Ukev in Jesenic. Nastopajoče in goste na koncertu so pozdravili še predstavniki videmske pokrajine, občine Naborjet — Ovča vas in znani družbenopolitični delavec Klavora.

Vsi nastopajoči so bili nagajeni s prirčnimi aplavzi. Urška Rebernik in Matej Žnidar sta posebno pozornost in zanimanje vzbudila pri dirigentu godalnega orkestra in pri drugih profesorjih glasbe in gostih iz Trsta, ki so se v daljšem pogovoru z njima in jeseniškimi glasbenimi pedagogi pogovarjali o načinu in organizaciji glasbenega pouka na Jesenicah.

Uspešen koncert v Ukvah je lep prikaz desetletnega slovenskega kulturnega delovanja naših rojakov onkraj naših meja. Deset let kulturnoumetniškega delovanja je že doba, ki bo pustila svoje trajne sledove v zgodovini zamejske in naše glasbene kulture. Proslavljanje desetletnega dela s koncertom je bil delovni dogodek z zasluženim javnim odmevom in priznanjem, kar bo še bolj pospešilo delo tamkajšnjih slovenskih kulturnih delavcev in še uspešnejše sodelovanje med Ukvami in Jesenicami.

Franjo Ropret

USPEŠNO DELO CIVILNIH INVALIDOV

Medobčinsko društvo Civilnih vojnih invalidov Kranj se je na letošnjo sezono prav dobro pripravilo. V prvem polletju so se invalidi Gorenjske udeležili pohoda po poteh partizanske Jelovice v Dražgošah in pohoda na Okroglo pri Kranju. Ob dnevu CIV Jugoslavije, 6. aprila, pa so se invalidi Slovenije srečali v Celju na manifestativnem pohodu od športne hale Golovec do zloglasnega zapora »Stari pisker« pod geslom *Mirovni pohod*.

Za dan mladosti so opravili pohod od Begunj do Slatne, po poti prijateljstva in spominov, kjer so invalidi položili žalni venec k spomeniku nedolžnim žrtvam. Nad tem spomenikom žrtvam je zveza CIV Slovenije prevzela domicil. Gorenjski invalidi pa skrbijo za vzdrževanje spomenika in njegove okolice. Pohoda se je med drugimi udeležil tudi predsednik zveze CIV Slovenije Evgen Jurič. V soboto, pred štirinajstimi dnevi, pa je bilo organizirano prijateljsko srečanje invalidov CIV Gorenjske v Železnikih, s tekmovalcem v streljanju, namiznem tenisu, plavanju in kegljanju na asfaltu.

REZULTATI:

STRELJANJE:

1. Lojze Kranjc, 2. Ivan Čerin, 3. Lado Dobršek.

NAMIZNI TENIS:

1. Miro Lukman, 2. Lado Dobršek, 3. Ivan Čerin.

PLAVANJE:

1. Marjan Požek, 2. Esad Mehmedinović, 3. Jože Kastelic.

KEGLJANJE:

1. Ivan Čerin, 2. Jože Kastelic, 3. Marjan Požek.

V ženski konkurenci je v streljanju, plavanju in kegljanju osvojila 1. mesto Milena Juran z Jesenic.

Zadnjo soboto pa so se invalidi CIV Kranj udeležili pohoda II. grupe odredov v Ivančni Gorici. Prejeli so tudi priznanje za udeležbo na pohodu, ki ga je medobčinskemu društvu CIV podelila Krajevna konferenca SZDL Ivančna Gorica.

Jože Mrovlje

Hamid Tahir: kompozicija II

V DOLIKU RAZSTAVLJA JOŽE CIUHA

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice bodo jutri, 20. junija, ob 18. uri odprli razstavo akvarelov slovenskega umetnika Jože Ciuha. Krajši koncert ob otvoritvi bo imel član ljubljanske Opere, bari-tonist Jaka JERAŠA, ki ga bo na klavirju spremljal Primož KERSTANJ.

Jože Ciuha je bil rojen 28. aprila 1924 v Trbovljah. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je diplomiral leta 1950, nakar se je pri prof. Slavku Pengovu izpopolnjeval na specialni šoli za zidno slikarstvo. Slikar je študijsko prepotoval številne evropske države, potovanja po Makedoniji pa so v slikarju vzbudila zanimanje za dediščino Bizanca in za Vzhod nasploh. V letih 1959 — 1961 je na rangunski univerzi pod mentorstvom prof. Lucea proučeval budistično umetnost in filozofijo. V tem času je obiskal tudi Indijo, Pakistan, Indonezijo, Tajsko in Kambodžo. V letih 1964 — 1965 je potoval po Južni Ameriki in se predvsem seznanjal z indijskimi civilizacijami. Obiskal je Brazilijo, Argentino, Čile, Peru in Bolivijo.

S potovanj je ob porisanih skicir-kah prinesel še kup zapiskov, ki so mu služili kot gradivo za knjigo »Okameneli smehljaj« in »Pogovori v tišini«. V teh je slikar predvsem opisal srečanje s starimi kulturami ter z ljudmi in dogodki časa, ki v njem živimo. Leta 1965 je bil Jože Ciuha gost Zahodne michiganske univerze in ob tej priložnosti je pre-križaril Združene države in Mehiko. Poleg že omenjenih knjig je napisal še »Potovanje v deseto deželo« — knjigo za otroke, ki je bila nagraje-na z Levstikovo nagrado.

V sedemdesetih letih je Jože Ciuha pet let vodil seminar za svobodno slikarstvo na mednarodni poletni akademiji v Salzburgu. Slikar se je več let ukvarjal z ilustracijo. Poleg slikanja se posveča tudi grafiki in ta-piseriji.

Umetnik je imel doslej več kot sto samostojnih razstav v različnih kra-jih doma in v tujini. Naj navedemo le nekaj večjih krajev: Rangun, Ka-lamazoo, Stockholm, Milano, Trst, Salzburg, Eidhoven, Amsterdam, Doorn, Celovec, Hilversum, Arbon, Pariz, New York, Haarlem, Köln, Linz, Gradec, Ravensburg, Uithoorn in Dunaj. Doma pa večkrat v Lju-bljani, Mariboru, Beogradu in Du-brovniku.

Jože Ciuha je doslej prejel več kot dvajset domačih in mednarodnih na-grad in priznanj, med drugimi: Lev-stikovo nagrado, nagrado »Mlado pokolenje« Beograd, prvo nagrado na knjižnem sejmu v Beogradu, Ka-juhovo nagrado, nagrado za ilustra-cijo (Leipzig), drugo nagrado na mednarodni razstavi »Mir, huma-nost in prijateljstvo med narodi« (Slovenj Gradec), nagrado Prešernovega sklada Slovenije, nagrado za slikarstvo na XXVII. Premio inter-

nazionale Michetti, Francavilla al mare, prvo nagrado na razstavi ma-lega formata (Shieti), Župantičeva nagrada, tretjo nagrado na Bienalu jugoslovanske umetnosti v New Yorku, nagrado DSLU na XIII. medna-rodnem grafičnem bienalu (Ljubljana), nagrado na natečaju tapiserij za Cankarjev dom v Ljubljani, častno priznanje za grafiko na balkanskem bienalu v Bukaresti, drugo nagrado na VII. mednarodnem grafičnem bienalu (Krakov) in slovensko Jako-pičevo nagrado.

V obsežnejšem zapisu Zorana Kržišnika o akvarelih Jože Ciuha med drugim lahko preberemo tudi na-slednje misli o slikarjevem ustvarja-nju: »Če se mnogostanski umetnik Jože Ciuha — slikar, grafik, risar, ilustrator, pisatelj, čigar osnovno za-nimanje je, kolikor smo ga spoznali, veljalo vselej temi, ostrumu, četudi ne neposredno pripovednemu (in vedno umetniško oblikovanemu) od-zivanju na bistvene probleme sodob-nosti, nenadoma obrne k akvarelu, intimni, ne do kraja predvideni, ču-stveni pobarvani tehniki, se nujno zbudi zanimanje, zakaj in odkod ta potreba? In če je rezultat tako svoje-vrsten, po eni strani premišljeno iz-koriščajoč znane in tradicionalne lastnosti in uporabne prednosti sli-kanja z vodo barvo, po drugi uva-jajoč elemente, ki jih v akvarelu res-nično nismo vajeni — vsaj ne tako uporabljenih — denimo tenko črto, ki ni obrisna linija, temveč je samo-stojen element, ali likovno učinkovi-tost črk in pa koncentriranost na gornji horizont s skoraj popolno od-povedjo talnih plasti, se zanimanje za to novo fazo Ciuhovega ustvarja-nja še intenzivira. Pred nami so listi, ki pričajo o drzni igri zrelega ume-tnika, o njegovem premišljenem iz-zivu nepredvidenosti — ki pa jo ven-darle vselej ujame v mrežo hotene-ga, katere naključnost vsaj do neke mere vodi; in kadar mu nasprotnica v igri izigra nepričakovano karto, kontrira s smejačo zaobrnitvijo na-ključnega v svoj prid, v prid notra-nje uravnovešenosti podobe.

V nasprotju z njegovim slikar-stvom, posebno z osrednjimi deli, sli-kanimi na pleksi »z obratne strani«, ki so nastajale na osnovi domišljene-ga scenarija in naseljevala slikovno polje z jasno obrisanimi formami v sijočih barvah, da je bil umetnikov dialog s časom ne samo razločno berljiv, temveč tudi po formalni plati skrbno režiran, je v akvarelih prev-zela kar bistveno vlogo sponta-nost...«

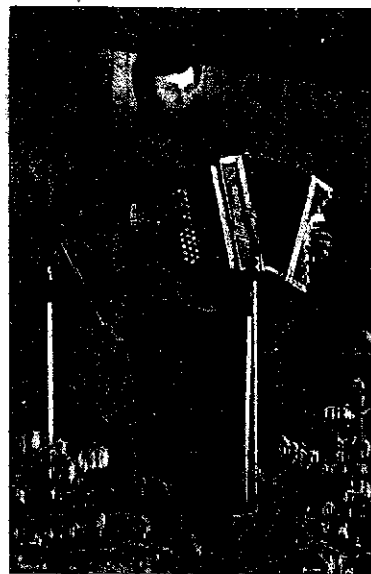
Zoran Kržišnik pravi dalje: »Ciu-ha ni fanatik reda. Premočno čuti, da vsakršno strogo odmerjanje in urejanje zajezuje in utegne preveč oslabiti mogočni tok energije, ki se prek umetnikove osebnosti zliiva na slikovno polje in daje vsakršni ume-tnosti življenjsko moč, možnost in smisel njenga obstoja, tisto sevanje skratka, ki nosi opazovalcu njeno sporočilo. Toda — kot že povedano — pri akvarelu se umetnik, v tej toč-ki hote in popolnoma zavestno, spo-pada z muhavostjo naključja, kate-remu se v svoji igri pač radostno predaja, ga pa vendarle podreja na-menu ustvariti likovno umetnino, to-rej prisili v neke vrste služnost. Na-ključje — hrapava površina papirja, kvaliteta barve, raztopljenost v vodi, tempo njenega sušenja, njene reak-cije na drugo barvo, voljnost in za-merljivost čopiča ob nagli spremeni smeri umetnikovega potega in še kaj — vse to hkrati prepuščeno igri, katere navidez lastna pravila so de-jansko trdno zasidrana v umetnikovi psihofizični osebnosti. Nikakršno naključje kajpada ni osnovna barvna skala ali odločitev za osnovno te-mo, pa četudi tako ohlapno, kot je denimo razporeditev nekega meseca — aprila, maja — v Parizu ali sožitje med morjem in kopnim v pristaniš-škem mestecu.

In tudi ni mogoče govoriti o na-ključju pri tako pogosto uporablje-nem »zgornjem horizontu«, ki akva-rel tako rekoč odlepi od tal in ga vzdigne v sfero duhovnosti, vsekakor pa ga odveže zemeljske vezano-sti. V njenem »uhajanju« z lista ob-čutimo močno poetično kvaliteto, od-daljeno zvenenje melodije sfer. Za-stro seveda. Zakaj, če kaj, je akva-relna tehnika resnično »vodna«, svet, ki ga podaja, vselej vsaj toliko odmaknjen od prijemljive realnosti, kot je zrcaljenje obale v čisti vodi, pogosto podobno potopljenim svetovom, in ti so — vsaj pri Ciuhi — sve-tovi njegove, umetniku samemu ne do kraja razvidne intime...

Ne smemo pozabiti, da se izraža tudi kot pisatelj, ki mu je črka neogibno sredstvo prevajanja misli in čustev v umetniško obliko; da je pi-smenka zato skoraj nujno vdrla v njegovo slikarstvo kot bolj ali manj očitni izraz komunikacijske potrebe in želje po njenem fiksiranju, doku-mentiranju. Seveda pa je Ciuhova slika po svojem namenu (eden iz-med namenov) odgovor na probleme in v tem pogledu zožena na določeno izpovednost; in je akvarel — da od-govorimo na v začetku zastavljeno vprašanje — nastal iz notranje po-trebe razkleniti ta okvir, sprostiti prekipajočo energijo, ki mimo tegob, pritiskov in zapletov sedanjosti pri-trjuje življenju kot takemu, se ga ra-duje, ker kratko malo je življe-nje... Za umetnika, kot je Ciuha, je bistveno to, da mu ustvarjanje v tej ali oni tehniki ne pomeni samo nači-na dela, temveč način življenja...

Akvareli akademskega slikarja Jožeta Ciuha bodo v razstavnem sa-lonu DOLIK na ogled do vključno 2. julija, in sicer vsak dan, razen ne-delj in sobot popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

TEKMOVANJE HARMONIKAR- JEV V BEGUNJAH

Martin Bučan med nastopom
(foto: F. Kolman)

Delavci Turističnega društva Begunje so v nedeljo prvega junija v Krpi-nu pripravili tekmovanje godcev z diatonično harmoniko z naslovom »Ama-terške melodije 86«. V dveh tekmovalnih skupinah je nastopilo nekaj manj kot petdeset harmonikarjev iz različnih krajev Slovenije.

Prvi del prireditve je bilo tekmo-vanje za naslov najboljšega na Go-renskem. Naslov prvaka in s tem pokal, ki ga je prispevala Krajevna skupnost Begunje, je pripadel ose-mintridesetletnemu Andreju Pivku iz Bistrice pri Trzinu. Samo točko manj je ocenjevalna komisija priso-dila Pavlu Gantarju iz Škofje Loke, tretji pa je bil Janez Zupanc iz Vo-gelj pri Senčurju. Dobro sta se odre-zala tudi domačina, saj je bil Slavko Malovrh peti in Stane Polc šesti. Najstarejši na odru je bil osemindesetletni Franc Pintar iz Zirov-nice, uvrstil pa se je na enajsto me-sto. Med tremi predstavnicami než-nega spola je bila najboljša Anica Gašperlin iz Senčurja, uvrstila se je na trinajsto mesto.

Drugi del tekmovanja so organiza-torji imenovali revija najboljših. To so harmonikarji, ki so v preteklih tekmovanjih v Ljubecni, na Poklju-ki, v Saurisu in seveda predvsem v Krpinu navduševali občinstvo in do-segali najvišje ocene. Od petnajst vabljenih jih je v Krpinu nastopilo kar trinajst. Največ točk ocenjeval-ne komisije in s tem pokal Krpina, ki ga je podarilo domače Turistično

društvo, je zaslužen dobil osemindesetletni Milan Resnik iz Blagovi-ce pri Domžalah. Izjemno presene-čenje sta pripravila dva mlada har-monikarja: Trinajsetletni (najmlajši od vseh nastopajočih) Marjan Lipo-všek iz Celja je bil drugi in petnajst-letni Toni Sotošek iz Koprivnice pri Brestanci tretji. Še več uspeha pa sta oba imela pri gledalcih, saj so ju z izpolnjenimi glasovalnimi lističi postavili na prvi dve mesti. Lahko torej zapišemo, da je bilo letošnje tekmovanje v znamenju mladih, bo-lje rečeno, najmlajših. Četrty je bil Pavle Malnarič iz Semiča, peti Srečo Vrtin iz Komence, šesti Martin Bu-čan iz Vižmarji in šele sedmi Go-renski prvak Andrej Pivk.

Prireditve so popestrile kulturno umetniške skupine: Moški komorni zbor A. T. Linhart iz Radovljice, trio citrašev iz Trzica in recitatorka Alenka Bole - Vrabec iz Radovljice. Prijetno in zanimivo, pet ur trajajo-če tekmovanje je žal motilo razme-roma hladno vreme, zato je bilo gle-dalcev le okoli petsto, dosti manj kot prejšnja leta.

Marjan Gašperlin

ČITALNICO SO UKINILI KAJ PA ZDAJ?

Alijeseniški delavec potrebuje dnevno - informativni in revijalni tisk. So Jesenice mesto z 20.000 prebivalci ali še vedno ena sama dolga zaplanka-na in z jeklom zalita vas? Komu je pravzaprav prav in na moč vseh, da jese-niški delavec, proletarec ostane slep in gluha za dogodke doma in po svetu? To so vprašanja, ki bi se najbolj vznemirila kakega študenta sociologije, morda bi mu prišla prav za seminarsko nalogo!

Pa pojdemo počasi in po vrsti. De-lavski dom pri Jeleni, ta eminentna stavba delavskega gibanja med obo-ma vojnoma, se podira. Pred našimi očmi. To vemo vsi. Zato se je preselil slikarski klub DOLIK na Titovo v bivšo knjižarno, zato je tudi čitalni-ca ukinjena, toda zanjo nihče ni pri-skrbel novih prostorov! Občinska knjižnica pa že tako vsa leta po vojni tarna, da je nemogoče delati v do skrajnosti utesnjenih prostorih gle-dališča. Tone Čufar, pred katerega smo tako ponosno posadili novi kino »Železar«. V prizidku med novo in staro zgradbo je kar dovolj prostora, menda za restavracijo, ki jo še ni. Tam bi se nemara našlo še nekaj kvadratnih metrov za čitalnico? To je seveda samo dobronameren na-mig starega kulturnika, naprej naj razpravlja sindikat Železarne, Kulturna skupnost, KS in nemara še kdo!

Tovariš Husein Kljunič, zadnji skrbnik, zelo prizadeven in vester delavec čitalnice, mi je ob ukinitvi prizadeto potarnal: »Zdaj, ko smo si prizadevali, da bi naročili še Veče-rnji list, Borbo, revijo SN, Planinski vestnik in še druge revije, nimamo kam iti. Čitalnico bomo zaprli.«

Ze Edo Torkar pa v svojem zapisu (Glas) ugotavlja, da nam primanjku-je takšnih časopisov, kot so: Naši razgledi, Tribuna, Sportske novosti, Zabavnik, Tempo; kaj če bi k temu dodali Dolenjski list, Primorski dnevnik in še kaj štajerski časopis? Kaj ko bi bil KAJ? In tu imamo še mnogo zanimivih revij, ki so jih doslej pogrešali v čitalnici: Sodob-nost, Problemi, Dialogi, Nova revija, Ekran Mentor in še bi lahko našte-vali.

Torej dovolj dela za Huseina Klju-niča, za IO sindikata in njeno komi-sijo za kulturo, pa tudi predsedniki že prej omenjenih institucij bi se lahko malo bolj pobrigali za dejav-nost, ki obsega vsa področja informi-ranja, izobraževanja in kulture. Da-nes so časopisi in revije dragi, jese-niški delavec si ne more privoščiti naročila na nekaj časopisov dnevno, niti ne nekaj revij letno, kaj šele me-sečno, le zakaj mu v kakem solid-nem in toplem prostoru ne bi bilo omogočeno, da prebere tisto, kar ga zanima. In tam bi se našlo za vsako-gar nekaj.

Nekaj malega se že premika. V zadnjem junijskem občinskem Dele-gatu, na strani 52, beremo: »... Do-volj zanimanja je za branje periodi-ke (časopisi in revije), ker pa jese-niška občina ne premore čitalnice, to čtivo ni dostopno bralcem, saj se ne izposoja na dom. V eni izmed izposo-jevalnic je sicer nekaj sedežev, ven-dar je taka improvizacija za vse red-ne bralce nezanimiva (hrup)«, ko-nec citata. Žal celo SIS za kulturo za-piše v svojem poročilu le toliko, ven-dar spoštovani bralci, vsaj o čitalnici se je spregovorilo na za to pristoj-nem mestu!

Kaj naj še rečemo za konec? Nič. Vsak k svojemu delu. Pri nas že tako od Triglava do Djevdjelije preveč govorimo in sestankujemo, šele ko bo-mo spet odprli čitalnico, bomo nekaj naredili.

Tomaž Iskra

ŽELEZAR

13

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Zemljanu postane težko pri srcu, ko se mu zjasni, da je prenehal biti človek. Saj tule, pri nas doma, na Slovenskem, smo že skozi neskončno dolga stoletja živeli ljudje. V Brižin-skih spomenikih je neki nepoznani nemški menih zapisal, da je vsakteri grešnik, ki cepeta po tleml našem zmešanem planetu, človek.

Zdaj, ko je Orwellovo leto za na-mi, ko se z atomsko naglico blizamo vojni zvezd, ko se vsemogočni oblastniki sploh ne znajo med samo pametno pogovoriti, ko iz dneva v dan trepetam zaradi krute usode, ki so jo mojim vnučkom namenili Rea-gani, Thatcherjeve, Brežnjevi, Gor-bačovi, Xin Pin Lin Ciangi, sem na-zadnje z žalostjo v duši odkril, da sem tudi kot Slovenec opele. Nisem več človek. Težko je pove lati, kaj naj bi sploh bil.

S televizijskega zaslona razglaša-jo, da sem nekakšen širši dejavnik, v Delu, glasilo Socialistične zveze de-lovnega ljudstva, berem, da sem sa-mo povprečen kader, neka samou-pravna interesna skupnost me je razglasila za objektivno vzeto subje-ktivni element, nekdo mi je zadnjič zabrusil, naj že utihnem, kajti da ni-sem nobena subjektivna sila, spet nekeje sem zasledil, da bi kljub vsem pomankljivostim utegnil biti ka-drovsko zanimiv potencial, v Telek-su mi grozijo, da bi zaradi čisto nor-malnega presojanja o oslarijah, ki se pri nas dogajajo, lahko pade! v ne-varni drek kontrarevolucijske opo-zicijske sile, nekaj dragocenih let svojega zavzoženega življenja sem pa prejadral kot individualni poslovod-ni organ.

Mati me je rodila človeka.

Kaj pa sem danes v ustih naših »odgovornih«, na straneh naših čas-nikov in revij, na televizijskem za-slonu, v radijskem etru?

- širši dejavnik
- povprečen kader,
- objektivno vzeto subjektivni element,
- subjektivna sila (kar nikoli ni-sem bil).

— kadrovsko zanimiv potencial,

— (nekdanji) individualni poslo-vodni organ.

Vsa moja sreča je v tem, da se me še nikomur ni posrečilo potisniti med strukturo.

Kako preprosto je navsezadnje razločevati človeka, ga potisniti v brezimnost in brezosebnost.

Janez Svobljak

PEVSKI VEČER NA BLEJSKI DOBRAVI

Pevsko društvo »Vintgar« vabi kra-jane in krajanke na srečanje v znamenju 16. pevskega tabora v Šentvidu. Srečanje bo pred osnovno šolo na

BLEJSKI DOBRAVI

v četrtek, 19. junija, ob 20. uri.

Sočasno s številnimi zbori širom po Sloveniji bosta na Dobravi prepevala moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vod-stvom Mire Mesarič in domači pevski zbor, ki ga vodi Alojz Vengar.

Gostje z Jesenic, ki letos praznujejo 25. obletnico, se bodo predsta-vili z naslednjim programom: E. Ulaga: Naša pesem, F. Schubert: Lipa, P. Kernjak: Pomladna, M. Slatnar: Že zarja je vstala, M. Tomc: Ko so fantje proti vasi šli, O. Dev (priredba): Dekle to mi povej, M. Kozina: Partizanska, F. Marolt: Furmanska.

Pevski zbor Vintgar bo zapel pesmi: R. Simoniti: Puntarska, R. Gobec: Pesem o svobodi, J. Leskovar: Čej so tiste stezice, M. Tomc: Teče mi vodica, G. Ipavec: O mraku, J. Leskovar: Pozimi pa rožice ne cveto, Narodna: Karlinca.

Srečanje bosta zbora zaključila skupaj z dobro znano hvalnico Triglavu Jakoba Aljaža.

SO VODJE DELEGACIJ ŽE USPOSABLJENI?

Socialistična zveza delovnih ljudi kot demokratična fronta organizira njih subjektivnih sil je s svojimi organi v SR Sloveniji (KO za DPI in predsedstvo RK SZDL Slovenije) pripravila novi program družbenopolitičnega izobraževanja članov delegacij, izvoljenih v delegatskem mandatnem obdobju 1986 - 1990.

Organi SZDL v občini so skupaj z Delavsko univerzo Viktor Stražišar pripravili program družbenopolitičnega izobraževanja vodij delegacij za samoupravne interesne skupnosti in skupščino občine. Program je oblikovan na podlagi ocen in izkušenj družbenopolitičnega izobraževanja vodij delegacij v tretji delegatski mandatni dobi. Zato je novi program DPI vodij delegacij nadgrad-

nja prejšnjega programa, pri čemer naj bi z izvedbenim načrtom bolj upoštevali andragoško didaktični vidik pri izvedbi oblik DPI (seminarjev) za vodje delegacij.

Družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje vodij posebnih, združenih in splošnih delegacij in delegatov iz OZD, v katerih se ne povezujejo v konference delegacij, je potekalo od 19. maja do 11. junija te-

ga leta. Dosežene kvantitativne rezultate usposabljanja vodij delegacij za delegiranje delegatov v skupščine SIS in SO prikazujemo v tabeli.

To pomeni, da je bilo izvedenih 6,5 seminarjev, ki jih je obiskovalo 112 vodij delegacij za skupščine SIS in skupščino občine Jesenice. V načrtovane in izvedene seminarje za DPI vodij delegacij pa se ni vključilo kar 239 (ali dve tretjine) vabljenih vodij delegacij in delegatov iz OZD, v katerih se ne povezujejo v konference delegacij. S kvantitativnimi rezultati dosedanjega DPI in usposabljanja vodij delegacij ne morejo biti zadovoljni.

To nam vsiljuje vprašanje o smislu družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja vodij delegacij, saj izkušnje dokazujejo, da je prav od njih v marsičem odvisno delovanje delegacij in konferenc delegacij. Odgovornost vodij delegacij se ne more omejevati samo na dela v delegaciji, ampak je povezana tudi z družbenopolitičnim izobraževanjem za uspešnejše delovanje v delegatskem sistemu. Slednje so poudarili tudi udeleženci doslej izvedenih seminarjev za vodje delegacij. S tem lahko povežemo spoznanje, da je od vsake delegacije v strukturi delegatskega sistema odvisna trdnost, učinkovitost in kvaliteta delovanja delegatskega skupščinskega sistema. Vsak člen v verigi delegatskega sistema lahko ovira delovanje delegatskega sistema kot celote.

Srečko Krč

Vodje delegacij	Število vabljenih	obisk	razlika	Število učnih ur
1. posebne delegacije za SIS iz KS	50	13	37	9
2. Posebne delegacije za SIS iz KS	54	9	45	9
3. Združene delegacije za SIS iz OZD	34	22	12	9
4. Posebne delegacije za SIS iz OZD	27	14	13	9
5. Splošne delegacije za SIS iz OZD	39	18	21	9
6. Delegacije za zbor KS skupščine občine	26	7	19	4
7. Delegacije za zbor ZD skupščine občine	120	28	92	9
8. OZD, ki ne oblikujejo konferenc delegacij	51	6	—	—
SKUPAJ:	401	107	239	58

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Stadion JNA v Beogradu. 25. maj, 1986. Tribune so nabito polne. Vzdušje je vznemirljivo. Nekje zgoraj prenevajo pijančki. Stojim na stojišču 12412. Končno zadonijo fanfare. Na stadion priteče mlado dekle. V visoko dvignjenih rokah nosi veliko šahovnico. Po dvajsetih letih je Beograd končno le lahko organiziral veliko mirovno srečanje **Tekmo miru**. Velika šahista, Ronald Reagan in Mihail Gorbačov, se vsako leto enkrat srečata za šahovno desko. Dekle preteče 123 stopnic in položi šahovsko desko na veliko zeleno mizo.

Pol ure zamude. Ljudje so razburjeni. Končno prileti Reagan, od nekega izpod neba. Mlada dekleta s histeričnimi krikli pozdravijo cvetočega Gorbačova. Velemojstra delita nasmeške in si prijateljsko podata roki. Nato sedeta za isto mizo. Kocka pade in Reagan potegne prvi. Kot dober šahist vem, da bo igral ameriško varianto. Gorbačov pa bo vrgel v ogenj rusko obrambo, enostavno, a sibirsko hladno in v srce segajočo. Skočil bom na pivo. Ko delam dolge požirke, opazujem modre čelade. Režeži, nekaj ur bodo stali mirno. Za njimi pa se plazijo atentatorji, fanatiki, ostrostrelci, šoguni, samuraji, kriminalci, killerji in ostali

dobro plačani mali obrtniki. Strah me je. Sežem po novi steklenici. Pogled mi uide na veliko šahovnico. Gorbačov je s hitro kretnjo vrgel Afganistan s pozicije A5. Oh, oprostite, to je bil le majhen kmet, na katerem je pisalo Afganistan. Reagan vzame time-out. Skrit v senci žarometov si z wetom gasi žejo. Če še ne veste, weto je pijska ameriške in evropske mladine. S slavnostne tribune mu prišepetava **železna lady**. Tudi vesele Mitteranček se nevarno nagiba prek ograje. Gorbačov se pritoži. Varnostni svet zaseda. OZN posreduje, a brez uspeha. Mitteranček še naprej brska po priročnikih in išče pravo kombinacijo. Najde jo. Kombinacija je prava. Ja, lotu. Hitro izpolnim stavni listič. Hvala, Mitteranček, to bo gotovo največje posojilo, pa še v dolarjih. Glavni sodnik zapiska. Tekma se bo nadaljevala. Reagan že gleda v šahovnico. Iz glave mu letijo iskre, iskrice, MX-i, tomahavki, pa space shuttli: challengerji, discoverji, columbijske in atlantisi. Najde se še kakšen marinec, ki se po napačnih kanalih vrača iz Libanona. Res bister fant. Gorbačov je na drugi strani v transu. Gotovo se je zagledal v mojo zlatorumeno značko. Verjetno sanja o svojih zla-

tih ruskih poljih. Le kje bi dobil milijon ton žita?

Ko spet pogledam na šahovnico napade Reagan črna konja. Na njem piše Libija. Gorbačov ni od muh. Konja spretno umakne. Nasmehe se. Tudi Reagan se reži. Na E5 je skrivaj napadel tekača (Nikaragva). Gorbačov nekaj zasmrdi. Time-out. Iz zvočnikov zatulita Tina in njen junak. We don't need another hero. Pijem sedmo pivo. V KJEVU (oh, kako daleč je to) pa se Rambo-3 skrivaj plazi v krasen grad. Varnostni sistemi so prav otročji. Poišče sef, zavrti številčnico in potem...

...potem pada radioaktivni dež. Nič ne ve zakaj, ne čemu, ne od kod. Dvoboj je prekinjen. Zmagovalca ni. Angleži protestirajo. Nemci imajo težave z reaktorji. V južnoafriški republiki padajo prve žrtve. Stadion se prazni. Iz zvočnikov doni Li-mahl. Življenje visi na nitki. The never ending story. Šahista sta stekla v atomsko zaklonišče. Radioaktivne kaplje mi padajo za vrat. Jod 131 polzi vame. Množice umirajo. Jaz pa tečem na vlak za Slovenijo.

Andrej Leban

ZVEZNO SREČANJE MLADIH TEHNIKOV

Srečanja, ki je bilo 5., 6. in 7. junija v Strugi ob Ohridskem jezeru, so se udeležili člani slovenske ekipe mladih tehnikov — fizikov, kemikov, modelarjev, radioamaterjev, fotografov, filmarjev, ekipe SLO in DS.

Iz jeseniške občine so bili **Boštjan Robić** — radioamater iz OŠ Tone Čufar. Mlade filmarje je zastopal **Jani Mohorč**, član filmskega krožka OŠ Karavanških Kurirjev NOB, eden od dveh mladih fotografov pa je bil **Fredi Grilc**, član foto krožka OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora. Vsak v svoji tekmovalni panogi so se tudi v zveznem merilu uvrstili zelo dobro — bili so drugi, kar kaže na to, da so tehnične dejavnosti na šolah, ki sicer zaradi narave dela niso množične, na solidnem nivoju. Do zveznega srečanja, mladih tehnikov so prišli preko republiškega srečanja, ki je bilo 30. in 31. maja v Celju. Za republiško srečanje pa je bilo iz regijskega srečanja izbranih v regijsko ekipo kar sedemnajst Jeseničanov — polovica regijske ekipe.

Boštjan Robić je takole predstavil svoje usposabljanje v radiogoniometrianju in vtise iz zveznega srečanja mladih tehnikov:

»ZOTK Jesenice vsako šolsko leto povabi učence osnovnih šol, da se vključimo v dejavnosti, ki jih organizirajo. Pred dvema letoma sem se odločil, da se bom pridružil radioamaterjem in se naučil radiogoniometriiranja. Delo me je vabilo in ni bilo težko pridobiti znanje, ki so ga bogato razdajali tovariši radiokluba Železar. Hodil sem na vaje, na občinskem in regijskem tekmovanju radioamaterjev v okviru srečanja mladih tehnikov pa sem se uvrstil na prvo mesto. Ta uvrstitev je bila tudi vstopnica za republiško tekmovanje 30. in 31. maja v Celju.

V Celju na republiškem tekmovanju sem preizkusil svoje znanje v polni meri. Naloga ni bila lahka, a vendar sem uspel. Prebil sem se na prvo mesto v Sloveniji. S tem sem pridobil možnost nadaljnega tekmovanja, ki je bilo v Strugi ob Ohridskem jezeru v Makedoniji. V sredo, 4. junija, smo se udeleženci zbrali v Ljubljani. Po potrebnih pregledih smo se spravili v avtobus, ki nas je odpeljal na dolgo pot po Jugoslaviji,

saj je bil naš cilj prav na jugu naše domovine. Spotoma smo se večkrat ustavili, daljši postanek pa smo imeli v Tetovu, kjer smo si ogledali hišo v kateri je deloval Goce Delčev. Med tem smo se že toliko spoprijateljili, da je bilo vzdušje v avtobusu prav zanimivo.

Popoldne smo prispeli v Strugo. Razgledali smo se po ožji okolici, posebej pa nas je navdušilo Ohridsko jezero. Privoščili smo si kratek počitek, v večernih urah pa smo se sprehodili po Strugi.

Naslednje dopoldne so nas zbrali na uvodni slovesnosti, po kateri smo začeli s tekmovanjem.

Sam sem začel izpolnjevati praktično nalogo, podobno kot moji vrstniki. Dobro mi je šlo od rok, s tem pa je v meni raslo dobro razpoloženje. Popoldan sem preživel na obali Ohridskega jezera, kjer smo se kopali, plavali, sončili. Tudi večer je bil prijeten, saj smo tovariško kramljali vsevprek.

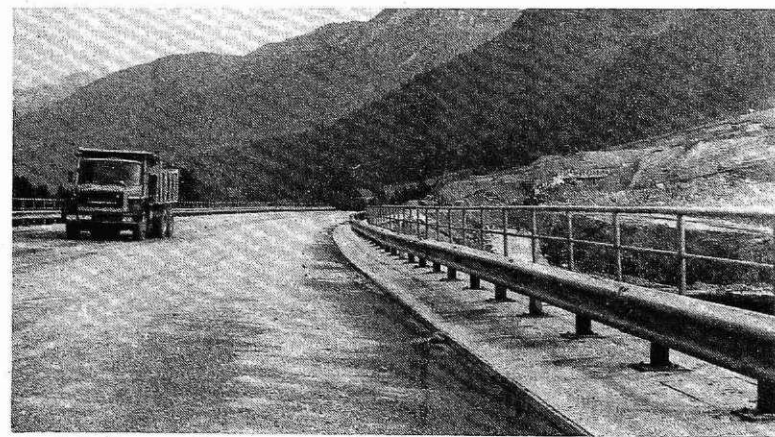
Naslednji dan je bilo na vrsti tekmovanje v lovu na lisico. Kar dobro sem opravil nalogo in drugega mesta v državi sem bil zelo vesel. Po tekmovanju so nas odpeljali na drugi konec Ohridskega jezera, kjer smo si ogledali cerkev svetega Nauma in svetega Zauma. Videl sem, kje sta pred stoletji živelja Ciril in Metod. Ustavili smo se še v Ohridu — mestecu je polno kulturnozgodovinskih biserov.

Za večer so načrtovali slovesno podelitev priznanj, vendar nam jo je zagodel dež, tako da smo morali prekiniti slovesnost. Priznanja smo dobili kar po sobah, kar je bilo tudi zanimivo.

Naslednje jutro po zajtrku smo se odpravili na pot domov. Spotoma smo si ogledali še Beograd s Kalemegdanom.

Utrujen, a srečen sem se v ponedeljek zjutraj znašel doma.

Ni mi žal truda, saj sem spoznal lep kos naše prelepe domovine Jugoslavije, pa tudi to, da kar nekaj znam.

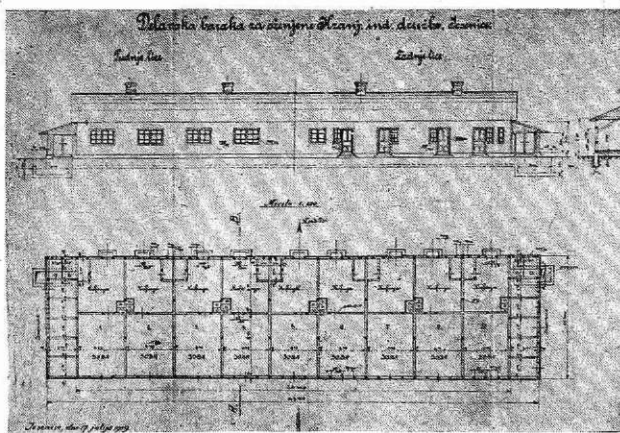

Gradnja Karavanškega predora (foto I. Kučina)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

16

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Družine so bile prisiljene iskati tudi druge vire dohodka. Tako je pet družin (predvsem gospodinje in starejši) po lekarniškem naročilu izdelovalo lesene škatlice za mazila. Vsak teden so jim priskrbeli po eno »kišto« (zaboj) materiala. To izdelovanje pa je bilo malo plačano in je majhni stanovanjski prostor še bolj zašarilo. Ena od stanovalk pa se je s tem delom le s težavo preživljala. Ena od družin je pred in malo po 1. svetovni vojni iz koruznega ličkanja pletla cekarje in jih prodajala na Koroškem za pšenico in krhlje. Kajzarji so jim dali zanje več, medtem ko so bili veliki kmetje bolj skopuški. Ena od gospodinj se je zjutraj udinjala na polju večjega kmeta, da je lahko zasluženo malico razdelila svojim otrokom. Žene pa so si v ekonomski stiski pomagale tudi na druge načine. Vsaka je imela malo vrta za najnujnejšo zelenjavo, kamor so pozimi nosile mastno vodo, pomije, blato in vodo namesto gnojila. Gojile so kure, prašičke in zajce, ena pa je imela ob koncu barake v štali celo kravo.

Dekleta so v letih gospodarske krize služila kruh s pospravljanjem po tujih hišah in »puščencimrih« (sobah samskih delavcev). Nekatere matere so hodile prati in ribat h gospodi.

Nek stanovalec je v prostem času od leta 1922 do leta 1941 po službi za trgovce delal kolesa. Sestavljal jih je iz delov, ki so mu jih priskrbeli iz Anglije, Francije in Nemčije. Za enega so mu plačali 50 dinarjev. S sinovo pomočjo je sestavil tudi po dva na dan.

O prehrani so mi informatorji povedali naslednje: »Včasih ni bilo toliko riht kot danes.« Zjutraj so jedli koruzni sok, od večerje pogreje žgance, pšenični močnik in prežganko s kruhom. Zraven so pili belo ali kar navadno črno kavo »kofex«. Opoldan ob delavnikih je bil na mizi največkrat »gerštelc« (ješprenj), repa, zelje, polenta, žganci, knejdlni ali »tenstan« (pražen) krompir. Večerjali so mešto, žgance s posnetim mlekom ali pogret ostanek kosila.

Ob nedeljah so kuhali mesno juho. Nekje je prišlo 10 kg mesa na 10 ljudi, drugje 20 kg mesa za 41 juhe, pri neki družini pa je bilo vsak dan 25 kg mesa. Meso je bilo za ata, juha pa za otroke. Morali so razumeti, da je oče dobil več, ker je hodil v službo. Jajca in meso od pujskega je bila prav tako le za tistega, ki je delal. Golaže, vampov in »ajmohta« (obare) si večina družin ni mogla privoščiti. Ker je

bilo kruha malo, so mama rekli, da kruh »spi«, ko so si ga otroci zaželeli in jim ga ni mogla dati. Kruh so pekli same v skupni krušni peči, »pekariji«, zunaj barak. Enkrat tedensko so ga zamesile po dva ali tri hlebe iz črne, koruzne, ržene, ovsene in tudi fižolove moke, če druge ni bilo. Za vsakega otroka so spekle majhen hlebček, ki so si ga otroci barak med seboj podarjali.

Otroci so si želeli praznikov (velike noči in pusta) prav zaradi priboljškov, ki so jih bili deležni (koščka potice in fantovcev). Potica je bila skromna, brez orehrov in rozin in narejena tako, da so med črno moko vsule pest rožičeve »štupe« (moke). Pecivo je bilo za te otroke pravljica.

Informatorka se spominja, da ji je sošolka za napisano nalogo večkrat dala kos peciva, ki ga je prinesla domov in vsakemu dala majhen košček.

Pri eni od barakarskih družin je vladala taka revščina, da je mati tisto malo hrane dala otrokom, sama pa se je lačna in prezeblja grela ob štedilniku. Kmalu je umrla in gotovo je bila lakota poglaviti vzrok njene smrti.

Očetom, ki so v tovarni delali po cel dan, so kosilo in večerjo nosili otroci in žene.

Poleti in jeseni so v gozdu nabirali borovnice in »malnes«. Ker so bili odsotni cel dan, so nesli s seboj malo kruha in navadne črne kave. Kar so otroci nabrali, so v »korbač« (košaricah) z »merco« (mernikom) prodajali po hišah in tako prislužili zvezke in čevlje.

Za čevlje, ki so jih nosili le ob nedeljah in praznikih, so očetje dobili svinjino (kožo) na nakaznice. Ob delavnikih so nosili lesene cikle ali bili bosi. V velikih družinah je imelo eno obuvalec več otrok. Že z veliko močjo, ko naj bi bila zemlja »žegnana« (blagoslovljena), so morali v šolo bosi. Ker šolskih torb še ni bilo, jim je mati sešila »rukzake« (nahrbtnike).

Dekleta, ki so hodila pospravljat v tuje hiše, so bila še pozimi v jaknah in kiplah.

Vsi so poleg navadnih cenениh oblačil nosili še posebno za »k maš«, za k procesiji in ob semnju.

Tem družinam je bil sosed najbližji sorodnik. Drug z drugim so bili prijazni. Otroški živ žav se je mešal s pogovori sosedov. Med sabo so si pomagali. Ob večerih so se zbrali, peli in bili dobre volje.

Koča na Golici (foto: P. D.)

NOVA KOČA NA GOLICI

Planinsko društvo Jesenice je ob praznovanju 60. letnice svojega obstoja pred dvema leti odprlo novo kočo na Golici in dostojno proslavilo svoj visok jubilej.

Najbolj priljubljeno shajališče Jeseničanov in drugih obiskovalcev gora je prav gotovo cvetoča Golica (1835 m), ki leži v pogorju Karavank na meji med Jugoslavijo in Avstrijo. Zaradi vse večjega obiska so marljivi planinci zgradili leta 1892 spodnjo kočo na Golici, leta 1905 pa še kočo na vrhu Golice. Obe koči so v tistih časih obiskovali obiskovalci z obeh strani meje in sta zato predstavljali most prijateljskega povezovanja med planinci z obeh strani meje. Starejši planinci vedo povedati, da je bilo v preteklosti (pred drugo svetovno vojno) ob sobotah in nedeljah ter praznikih na Golici toliko obiskovalcev, da jih obe koči nista mogli sprejeti pod streho.

Med NOB sta bili obe koči požgani. Okupatorji so s tem dosegli, da partizani niso mogli uporabljati obeh koč za svoje bivališče.

Jeseniški planinci so se odločili, da zgradijo novo spodnjo kočo na Golici (na Rignlu, 1582 m). Po dveh letih trdega, predvsem prostovoljnega dela, ter ob pomoči delovnih in družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice, in Planinske zveze Slovenije so na mestu kjer je stala Spodnja koča na Golici, zgradili novo — lepšo in sodobnejšo.

Koča na Golici je v preteklih dveh letih obiskala množica planincev iz vseh delov domovine. Posebno veliko obiskovalcev je, ko cvetijo narci-se, ki s svojim opojnim vonjem in lepoto očarajo ljubitelje naravnih lepote.

Ker koča stoji v območju mejnega pasu je pristop do koče in vrha Golice dovoljen samo jugoslovanskim državljanom, od sončnega vzhoda do sončnega zahoda in to po markiranih poteh. Vsi obiskovalci morajo obvezno imeti pri sebi osebno izkaznico. Planinsko izkaznico pa planinci potrebujejo, kadar prenočujejo v planinskih postojankah. Tujim državljanom ni dovoljeno gibanje v mejnem pasu, zato naprošamo vse planince, da opozorijo tuje državljane, naj se ne gibljejo v mejnem območju.

Vse ljubitelje gora obveščamo, da je koča na Golici dobro oskrbovana in bo odprta do pozne jeseni. Če je se niste obiskali, storite to čimprej, saj vas pričakuje enkratna lepota in prijazna oskrbnika. Od tu je čudovit razgled na Julijske in Kamniške alpe ter Koroško pokrajino. Tu se boste sprostiti in pozabili na tegobe vsakdanjika. Pridite, pričakuje vas nova koča na Golici. D.P.

ŽELEZAR ZMAGAL V GOSTEH

V petek, 13. junija je v šestem kolu gorenjske košarkarske (rekreacijske) lige Železar gostoval pri ekipi Verige iz Lesc. Tekma v turističnem campu Šobec je bila kljub nekoliko slabšemu vremenu kvalitetna. Ekipa Verige, ki ji v ligi ne gre najbolje, je kljub temu skoraj večji del tekme vodila, vendar presenečenja kljub temu ni bilo. Železar je prvič prišel v vodstvo v deveti minuti, toda preko igrišča je preprečevalo, da bi si večjo razliko prigrabil že v prvem polčasu. Samo točka razlike v prvem polčasu (34:35) je napovedovala, da bo v drugem polčasu tekma še zelo enakovredna. Do devete minute drugega polčasa je bil rezultat vseskozi izenačen, potem pa so domačini povedli za pet točk. Toda tokrat se je pri Železaru razigral Domevšek, ki je v štirinajsti minuti spet povedel Železara v vodstvo. Domačini so vse bolj popuščali, tako da je bil rezultat na koncu (67:58) v prid Železaru. Razlika v koših je kar nekoliko prevelika in ne odraža pravega razmerja. Kljub vsemu pa je vendarle treba pohvaliti izredno igro Železara v finišu (kot na vseh dosedanjih tekmah) in nepopustljiv tempo do zadnje minute. Te vrline so bile značilne za vse košarkarske uspehe Železara. Pri Železaru je tokrat svojo najboljšo tekmo odigral Domevšek, ki je tudi dosegel kar 22 košev. Po doseženih koših mu sledijo Rizvanović (14), Grlic in Varl (8), Šmid (6), Vezosi (5), Bergine (4), Glogovšek in Logar.

Letstva po 6. kolu: 1. Železar (Jesenice) 12 točk, 2. Elan (Begunje) 10 točk, 3. Plamen (Kropa) 6 točk, 4. Mojstrana 4 točke, 5. - 6. Asparagus (Radovljica) in Veriga (Lesce) 2 točki.

Pri 7. kola: Veriga: Mojstrana, Železar: Plamen in Asparagus: Elan.

V sedmem kolu gosti Železar ekipo Plamena iz Kroke. Tekma bo v petek, 20. junija ob 18. uri na igrišču Podmežaklo. Na prošnjo ekipe Elana iz Begunj, ki je bila tekma osmega kola med Elanom in Železajem že v torek 10. junija, ob 18.30 v Begunjah.

TK

KOŠARKA MLADINKE

KK JESENICE : KK KLADIVAR 71 : 51 (34 : 18)

Jesenice: Deretič, Šmitran 18 (7:4), Felc 26 (8:2), Berus 7 (2:1), Bešič, Smolej 6 (4:2), Zrnič 14 (4:2).

Mladinke Jesenice so na tekmi z vrstnicami iz Žirov pokazale vse svoje kvalitete, hkrati pa tudi večino svojih pomanjklivosti. V igri težijo k improvizaciji pri čemer jim je zelo težko odigrati discipliniran napad. Očitno jim tak način igre odgovarja in tudi prinaša uspeh, paziti pa bi morale, da jih igra ne zapelje. To pa se zadnje čase vse bolj pogosto dogaja. Igralke delajo vse preveč nepotrebnih osebnih napak, ki nimajo ničesar skupnega z individualno taktiko in željo po zmagi. In tako se večkrat zgodi, da morajo ključne igralkice iz igre zaradi petih osebnih napak. To se je zgodilo tudi na tekmi z Kladivarjem, ko sta morale iz igre najboljša igralka Felčeva in Deretičeva. Jeseniška ekipa je morala tako zadnjih pet minut tekme igrati le s štirimi igralkami, ker je bila Bešičeva poškodovana. Na srečo pa je bila razlika prevelika, da bi gostje to lahko izkoristile.

T

KOŠARKA — ČLANICE

KK SALONIT: KK JESENICE 8:81 (5:40)

Deskle, igrišče pri osnovni šoli, gledalcev 20, sodnik Pirih (NG).

Jesenice: Rozman 5 (2:1), Šmitran 8, Felc 20 (2:0), Bartelj 2, Lah 8, Stražisar 11 (1:1), Berus 2, Ažman 9 (2:0), Bešič 2, Smolej 7 (2:1), Zrnič 7 (2:1).

V prvem kolu za pokal Slovenije v košarki za članice sta se v Desklah pri Anihovem v povsem nepotrebnih tekmah srečali ekipi KK Salonit in KK Jesenice.

Rezultat 8:81 dovolj pove o razmerju moči na igrišču, tekma sama pa je jeseniškim igralkam in njihovemu trenerju zaradi neresnega odnosa domačinov, ki so se zbal katastrofalne razlike, ni dala možnosti izkoristiti vsaj za trening. Tako je tekma trajala točno 40 minut, z vsemi prekinitvami in odmorom ob polčasu.

Na tekmi Jeseničanke niso pokazale dosti svojega znanja, kar je delno razumljivo, saj redno trenirajo le mladinke, članice pa občasno. Vprašanje pa je ali bo takšna ekipa uspela ponoviti uspeh v pokalu iz preteklega leta, ko so se Jeseničanke uvrstile med štiri najboljšie ekipe v Sloveniji, iz nadaljnjega tekmovanja pa jih je izločila ekipa Iskra Delta Ježica.

T.

NAMIZNI TENIS

PIONIRKE ČETRTE V LESKOVCU

Česar so si mlade igralkice namiznega tenisa najbolj želele, so uspeli tudi uresničiti. Na pionirskem državnem prvenstvu, ki je bilo v Leskovcu v Srbiji je nastopilo 16 najboljših ekip iz vseh republik in pokrajin, Slovenijo pa so zastopale štiri ekipe po vrstnem redu iz republiškega prvenstva in to: Olimpija, Vesna, Vrtojba in Jesenice. Ekipa Olimpije kot prvak Slovenije je osvojila drugo mesto, ekipa Jesenic v postavi Barbara Markež in Mojca Smolej pa je pripravila prijetno presenečenje in pristala na odličnem četrtem mestu! Tak uspeh so jeseniški mladinci zadnjič dosegli na državnem prvenstvu pred več kot 25 leti. Pomemben pa je prav tako uspeh v igrah dvojic, kjer je dvojica Barbara Markež - Mojca Smolej osvojila 5. do 8. mesto v državi. Ta nastop na državnem prvenstvu pa je bil za obe igralki zadnji nastop v skupini pionirk, ki prehajata v naslednji sezoni v skupino mladink, in prav zaradi tega je ta uspeh toliko bolj razveseljuj.

V istem času pa so igralkice SRS nastopale tudi na selekcijskem turnirju v Izoli ter pionirji v Celju. V Izolije v odnosnosti najboljših v prvi jakostni skupini pionirk Urška Samar osvojila tretje, Tina Zupančič pa šesto mesto. V drugi jakostni skupini pa je Sabina Koselj pristala na tretjem mestu.

V Celju je na enakem turnirju, kjer so bile štiri jakostne skupine, Zmago Pem v prvi skupini osvojil sedmo mesto, v tretji skupini pa je bil Matej Križnar tretji.

/S/

NOGOMET

KVALIFIKACIJE ZA OBMOČNO SLOVENSKO LIGO — ZAHOD

JESENICE: DRAGONJA 3:0 (2:0)

Strelci: Pihler, Čatak, Radič.

DRAGONJA : JESENICE 1:1 (1:0)

Strelci: Džamastagić. Igrali so: Tokić, Zubanović, Hadžisulejmanović (Trkulja), Troha, M. Omanović, N. Omanović, Bešič, Lamberger, Džamastagić, Čatak, Pihler (Radič).

V prvem kolu kvalifikacij so Jeseničani doma prepričljivo zmagali in si s tem olajšali delo na povratnem srečanju. Moštvo Dragonje je doma začelo silovito in predvsem zaradi slabe igre Jeseničanov si je ustvarilo tudi nekaj priložnosti. Premoči domačih je trajala do prvega gola v 30. minuti. Po prejetem голу so Jeseničani zaigrali resneje in so do konca tekme držali igro v svojih rokah. Vrstile so se lepe kombinacije in sredi drugega polčasa je po lepi dvojni podaji s Pihlerjem Džamastagić premagal domačega vratarja. V moštvo Jesenic se je tokrat izkazal vratar Tokić, ki je nekajkrat izredno posredoval. V četrtki in nedeljo bosta polfinalni tekmi. V jeseniškem taboru pa dokaj optimistično pričakujejo nadaljni razplet.

Omanović

JESENŠKI UPOKOJENCI — ŠAHOVSKI PRVAKI GORENJSKE

V Škofji Loki je bilo 14. junija prvenstvo v šahu KODU Gorenjske. Na tekmovalju je sodelovalo šest ekip iz Kranja, Radovljice, Jesenic, Kamnika, Tržica in Škofje Loke.

Za ekipo Jesenic so nastopili: Branko Zorko, Nada Marušič, Milan Vuković in Vojislav Ivelja. Ekipa Jesenic se je uvrstila na republiško prvenstvo. Za osvojevo prvo mesto je ekipa dobila prehodni pokal in diplomu.

Na posameznem tekmovalju je sodeloval samo po en tekmovalci iz vsake ekipe.

Našo ekipo je zastopal Branko Zorko in osvojil prvo mesto.

KOŠARKA

MOJSTRANA IZGUBILA Z ELANOM

V šestem kolu gorenjske košarkarske (rekreacijske) lige je ekipa Mojstrana izgubila z Elanom iz Begunj. Mojstrančani so tako izgubili vse možnosti za uvrstitev v finalno skupino, v katero se uvrstila prvi dve ekipi. Elan je premagal Mojstrano z rezultatom 77 : 71. Mojstrana je tako že štiri kola pred koncem in s štirimi osvojenimi točkami brez možnosti, da bi se uvrstila v finalno skupino, kjer bo igralo šest ekip (po dve iz treh skupin: sever, vzhod in center). Iz ekipe sever imata največ možnosti ekipi Železarja z Jesenic in Elana iz Begunj, ki sta po šestih kolih na prvih dveh mestih; do konca pa so še štiri kola.

TK

VRSTA PRIREDITEV V ŽIROVNICI

Že v eni prejšnjih številkih Železara smo se oglasili z novicami o delu Turističnega društva Žirovnica. Med novicami, ki bodo postale aktualne v najkrajšem času, je gotovo premestitev ceste v Završnico. Ta akcija poteka že dalj časa, saj so bili načrti za izvedbo tega objekta zasnovani že v letu 1983. V tej akciji bodo sodelovali Gozdno gospodarstvo Bled, Komunalna skupnost Jesenice, Konferenca osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice, mladinska organizacija za telesno kulturo, vojak in krajan KS Žirovnica. Turistično društvo Žirovnica poziva občane, da se v čim večjem številu odzovejo vabilu, ki bo objavljeno na oglasnih deskah.

V soboto 21. junija, na predvečer praznovanja krajevnega praznika krajevnih skupnosti Žirovnica, bo Turistično društvo Žirovnica organiziralo baklado po poti Kulturne dediščine in to od spomenika talcev v Mostah in rojstne hiše Franceta Prešerna iz Vrbe. Obe skupini tekačev z baklami in zastavami se bosta združili v eno samo plamenico pred alejo naših velikanov kulture pri osnovni šoli Gorenjskega odreda Žirovnica. Baklado bomo zaključili s kulturnim programom. Želimo čimvečjo udeležbo.

Ena največjih prireditev, pa ne samo v naši krajevni skupnosti, ampak tudi v občini Jesenice, je vsesekaln tradicionalna prireditev živinorejski bal v Završnici. Pozivamo vse

občane in vse organizacije, da pripomorejo da bi ta prireditev, ki je edinstvena v svojem geografsko, zgodovinsko, etnološkem izročilu čimbolj uspela.

Za akcijo »izbiramo najbolj urejen kraj v Sloveniji« smo že pisali. Sedaj samo še nekaj podatkov. Akcija se je pričela 5. maja in bo trajala do 30. septembra. Poleg naše ocenjevalne komisije pri Turističnem društvu Žirovnica, ki bo opravljala ocenjevanje do 30. septembra trikrat, bo ocenjevanje opravila tudi komisija Občinske turistične zveze, Gorenjske turistične zveze in Turistična zveza Slovenije Ljubljana.

Sklepi teh komisij bodo objavljeni v Železaru in LRP Triglav Jesenice. TD Žirovnica

NAGRADNA EKSKURZIJA ZA OSNOVNOŠOLCE

Kar za tri avtobuse nas je bilo, pa še kdo bi zaslužil, da gre z nami, pravi znanja, najboljšimi mladimi tehnikami, recitatorji, novinarji, predsedniki mladinske in pionirske organizacije, šolske skupnosti. 9. junija so nas avtobusi pobirali od sedmih do pol osmih od Kranjske gore do Žirovnice.

Peljali smo se skozi Kropo, čez Jamnik naprej v Dražgoše, kjer smo si ogledali znameniti spomenik še bolj znamenite in za Slovence zelo pomembne dražgoške bitke. Z vrha spomenika je čudovit razgled na okoliške vasi in vrhove. Seveda nismo spregledali barvnega mozaika, katerega avtor je slikar Ive Šubic. Prikazuje zaključek dražgoške bitke in je sestavljen iz barvnih kamenčkov, velikih en kvadratni centimeter. Mislim, da je dobro povedati, da stena, na kateri je ta mozaik, ni ravno majhna.

Nato smo se nekaj časa vozili proti Cerknemu in bolnici Franji, ki jo je sicer marsikdo od nas že videl, pa vseeno vedno znova dokazuje, koliko iznajdljivosti in truda je potrebno, da preživijo, kadar ti od vseh strani preti nevarnost.

V Cerknem smo si ogledali proizvodnjo v tovarni ETA: kondenzatorje, termostate, vtičake, grelna telesa. Zamislili smo se predvsem nad tem, koliko ur dela in znanja je potrebno, da nam doma greje štedilnik ali pečica.

Skozi Most na Soči in po dolini Soče smo se slabo uro vozili do Tolmina, kjer smo imeli kosilo v šolskem centru Vojvodina, do konca zgrajenem po potresu pred desetimi leti. To je res moderno zgrajen in opremljen center, v katerem je vrtec, osnovna in srednja šola. Sem se vozijo učenci iz bližnje in daljnje okolice Tolmina. Predstavil nam ga je pomočnik direktorja. Imajo tri telovadnice s tribuno, moderno opremljeno naravoslovno učilnico, kabinetni pouk. Po tej predstavitvi smo se zakadili v bližnjo slaščičarno in jo izropali do zadnje mrvice sladoleda. Ko smo se odpravili naprej proti Kobariду in Vrsnemu, so se marsikomu zavozljala čreva na precej ovinkasti cesti in tako je nekaterim učencem minila pot z vrečko v roki.

V načrtu smo imeli tudi ogled tovarne TIK, vendar smo jo izpustili, ker je bilo že precej pozno.

Pač pa smo se v Kobariду vzpeli h Kostnici — spomeniku padlim italijanskim vojakom iz prve svetovne vojne — žrtvam soške fronte. Okrog 7.000 jih je, od tega 2.000 neznanih, med njimi gotovo cela vrsta Slovencev.

Terasast spomenik in stopnice so bile primeren prostor za »gasilske« fotografije. Rada bi jo imela za spomin. Iz Kobariდა smo se vzpeli po serpentinasti cesti visoko pod Krn, v Vrsno, rojstvo vas pesnika Simona Gregorčiča. Ogledali smo si njegovo rojstno hišo in planinski raj, opevan v njegovih pesmih.

Ko smo se vrnili v Kobarid, so nam na milici potrdili, da je cesta čez Vršič prevozna, in tako smo se napotili proti domu. Za pol ure smo se ustavili v Bovcu, za hip prisluhnili utripu tega letoviškega kraja, napisali nekaj razglednic, nato pa ob Soči skozi Trento. Reka je izdolbila globoko strugo. Cesta pelje ob zahodnem delu Triglavskega narodnega parka po slikoviti dolini pod strmimi vrhovi mimo svetovno znanega botaničnega vrta Alpinum Julijana, trentarskega muzeja, Kugyjevega spomenika...

Ko je avtobus prisopihal na vrh Vršiča, smo se po vročem dnevu še okepal; skoraj si potreboval čelado (in to vojaško), če si hotel varno priti skozi gosto ploho kep. Toda čas je priganjal in morali smo se spustiti z Vršiča. Mojstrančankam pa se je razvezal jezik (pravzaprav glas) — in posloville so se od nas z narodnimi pesmimi.

No, in kot mine vse, je minila tudi naša ekskurzija. Spoznali smo del Slovenije — Primorsko, kjer so zbrane kot v dragem kamnu vse barve; rumena — sonce, rdeča — vino in vinogradi, zelena in bela — travniki, gozdovi, strmi vrhovi, pokriti s snegom.

Spremljevalci pa so nam položili na srce, da ekskurzija ni bila samo nagrada za naše delo v tem šolskem letu, ampak tudi obveznost za naprej, da se bomo dobro učili in dobro delali.

Simona Petrič
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

Nagradno ekskurzijo za najboljše učence, krožkarje, mlade tehnike so omogočile: Železarna Jesenice, Integral Jesenice TOZD potniški promet, občinska izobraževalna skupnost ter Zavarovalnica Jesenice, organiziral pa Vzgojnoizobraževalni zavod.

Vsem se organizator v imenu učencev prisrčno zahvaljuje.

MALENŠEK

OBVESTILO SMUČARJEM PLANINCEM

Planinsko društvo Gozd Martuljek obvešča, da je meddruštveno tekmovanje za Slavkov memorial, ki bi moralo biti na plazu pod Špihom preteklo nedeljo, ponovno prestavljeno — tokrat na nedeljo, 29. junija.